

บทที่ 4

ผลของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิดะห์ในเว็บไซต์สถานีข่าวตะวันตกและอาหรับ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ด้วยวิธีการวิเคราะห์ตัวบท (textual analysis) ที่เป็นเนื้อหาข่าว ซึ่งประกอบด้วยพาดหัวข่าว เนื้อข่าว ภาพข่าว บทสัมภาษณ์ แหล่งข่าว และคำแปลแถลงการณ์ภาษาอังกฤษ โดยจะนำเสนอข้อมูลผลการวิจัยในรูปแบบของตาราง หรือแผนภูมิ หรือภาพ และการอธิบายความหมายที่ได้จากการวิเคราะห์ตัวอย่างเนื้อหาในข่าว ประกอบ ซึ่งแบ่งรูปแบบการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เนื้อหาแถลงการณ์ในเว็บไซต์ข่าว CNN และอัล-จาซีเราะห์ที่มีการใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์ผ่านกระบวนการโน้มน้าวชักจูงใจเกี่ยวกับอุดมการณ์และแนวทางต่อสู้ของกลุ่มอัล กออิดะห์ โดยผลการวิจัยในประเด็นนี้จะนำเสนอเป็นหัวข้อ ผลการวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิดะห์โดยอิงหลักการเทียบเคียง (Identification) ที่ประยุกต์จากทฤษฎีวาทวิพากษ์ (Rhetorical Criticism) ของเคนเนธ เบิร์ก (Kenneth Burke)

ส่วนที่ 2 เนื้อหาข่าวของเว็บไซต์ภาคภาษาอังกฤษของ CNN ซึ่งเป็น “สื่อกระแสหลัก” (Mainstream Media) และเว็บไซต์ภาคภาษาอังกฤษของอัล-จาซีเราะห์ ซึ่งเป็นตัวแทน “สื่อทางเลือก” (Alternative Media) ที่มีรูปแบบการทำสงครามแย่งชิงพื้นที่ทางความคิด (War of Position) ด้วยการสอดแทรกความคิดเพื่อครอบงำประชาชนให้สนับสนุนหรือต่อต้านกลุ่มอัล กออิดะห์ ซึ่งผลการวิเคราะห์ตัวบทในประเด็นนี้จะนำเสนอเป็นหัวข้อ กลยุทธ์การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดผ่านเนื้อหาข่าวของสื่อตะวันตกและอาหรับ (War of Position) ที่ประยุกต์จากทฤษฎีการครอบครองความเป็นเจ้าของสื่อ (Hegemonic Theory of Media) ของกรัมสกี (A. Gramsci) เรื่องความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์ และวัฒนธรรม (Cultural hegemony)

ทั้งนี้ การวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิดะห์ในเว็บไซต์สถานีข่าวตะวันตกและอาหรับ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องซึ่งรวบรวมไว้ในบทที่ 2 มาเป็นกรอบการวิเคราะห์ร่วมด้วย ได้แก่ แนวคิดเรื่องสื่อโลก ซึ่งเป็นพื้นฐานการทำความเข้าใจในส่วนของการเป็นสื่อตะวันตกของ “CNN” ที่เป็นภาพตัวแทนของ “สื่อกระแสหลัก” และสื่ออาหรับ “อัล-จาซีเราะห์” ในฐานะตัวแทนของ “สื่อทางเลือก” ในการต่อสู้แย่งชิงพื้นที่ทางความคิด ส่วนแนวคิดเรื่องอินเทอร์เน็ตและข่าวออนไลน์ เป็นการอธิบายถึงรูปแบบการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ทางการข่าวในปัจจุบันที่ช่วยให้การครอบงำอุดมการณ์สามารถทะลุทะลวงไปได้ในทุกสังคม รวมถึงแนวคิดเรื่องการโฆษณา

ชวนเชื่อและทฤษฎีทางปรัชญาว่าด้วยศาสนาในบริบทการก่อการร้าย ที่เป็นการอธิบายถึงพื้นฐานอุดมการณ์และแนวทางต่อสู้ของกลุ่มอัล กอิดะห์ที่บิดเบือนความเชื่อทางศาสนาส่วนหนึ่งมาดึงดูดความสนใจกลุ่มเป้าหมายในสังคมมุสลิมเพื่อให้การต่อสู้ของกลุ่มยังคงดำเนินต่อไป

สำหรับการวิเคราะห์ตัวบทจะใช้การวิเคราะห์ข่าวที่เว็บไซต์ www.CNN.com และ www.english.aljazeera.net นำเสนอเกี่ยวข้องกับการเผยแพร่แถลงการณ์ของแกนนำกลุ่มอัล กอิดะห์ ได้แก่ อุซามะห์ บิน ลาดิน (Usama Bin Ladin)¹ อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี (Ayman al-Zawahiri) และ อาบู มูซาบ อัล-ซอว์กาวี (Abu Musab al-Zarqawi) จำนวน 13 ครั้ง² โดยแบ่งเป็นข่าวของ CNN จำนวน 17 หัวข้อ และข่าวของอัล-จาซีเราะห์จำนวน 17 หัวข้อ³ ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1

แสดงหัวข้อข่าวแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอิดะห์

แถลงการณ์ (ว/ด/ป)	เว็บไซต์		หัวข้อข่าว
	CNN	Al-jazeera	
6 ม.ค.49	/		Al Qaeda No.2: Bush must admit defeat in Iraq
		/	Al-Qaida taunts US on pullout
19 ม.ค.49	/		Robertson: Al Qaeda fights back with message
		/	Bin Laden offers Americans truce
		/	CIA: Voice is Bin Laden
		/	US rejects Bin Laden call for truce
20 ม.ค.49	/		Bin Laden's No.2 releases poetry tape
		/	Al-Zawahiri poetry tape lauds fighters
30 ม.ค.49	/		Al-Zawahiri: Bush the 'butcher of Washington'
	/		Al Qaeda's No.2 taunts U.S. in new video
		/	Al-Zawahiri says he escaped US raid

¹ Usama Bin Ladin ในการวิจัยนี้อาจพบว่าสะกดเป็น Osama Bin Laden

² ดูสาระสำคัญของแถลงการณ์ทั้งหมดได้ในบทที่ 3

³ ดูเว็บไซต์ข่าวแถลงการณ์ทั้งหมดของ CNN และอัล-จาซีเราะห์ที่บรรณานุกรม

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แถลงการณ์ (ว/ด/ป)	เว็บไซต์		หัวข้อข่าว
	CNN	Al-jazeera	
4 มี.ค.49	/		Bin Laden's No.2 condemns Mohammed cartoons
	/		Muslims urged to make west 'bleed for years'...
		/	Fight on, al-Zawahiri tells Hamas
		/	Hamas rejects al-Qaida reprimand
23 เม.ย.49	/		Purported bin Laden tape denounces West's response to Hamas
		/	Hamas rejects bin Laden message
		/	Bin Laden: West waging a crusade
25 เม.ย.49	/		Defiant al-Zarqawi shows face on video
		/	Zarqawi video vows defeat for US
27 เม.ย.49	/		Al-Zawahiri praises insurgents in video...
		/	Al-Zawahiri video: US broken in Iraq
24 พ.ค.49	/		Alleged bin Laden tape: Moussaoui not part of 9/11
		/	Bin Laden: Moussaoui had no 9/11 role
9 มิ.ย.49	/		Video of al Qaeda No.2 broadcast
		/	Al-Qaeda condemns referendum
22 มิ.ย.49	/		Afghan president calls for arrest of al Qaeda No.2...
	/		Al Qaeda deputy hunted in Afghanistan...
		/	Al-Zawahiri urges Afghans to fight
23 มิ.ย.49	/		Al Qaeda No.2 mourns al-Zarqawi
		/	Zawahiri hails Zarqawi in new video

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

แถลงการณ์ (ว/ด/ป)	เว็บไซต์		หัวข้อข่าว
	CNN	Al-jazeera	
30 มิ.ย.49	/		On tape, bin Laden mourns al-Zarqawi's death
	/		Bin Laden message offers timing, location clues
		/	Website posts Bin Laden audio tape
รวม	17	17	

ส่วนที่ 1

**ผลการวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิเดาะห์
โดยอิงหลักการเทียบเคียง (Identification)**

การวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิเดาะห์ ด้วยทฤษฎีวาทวิพากษ์โดยอิงหลักการเทียบเคียง (identification) ของเคนเนธ เบิร์ก (Kenneth Burke) เป็นการอธิบายการประกอบสร้างตัวบทที่มีลักษณะของโน้มน้าวชักจูงใจ ซึ่งจะมีผลต่อการสร้างความสนใจ คุณค่าทัศนคติ ประสบการณ์ มุมมอง ความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง (ซึ่งในการวิจัยนี้คือระหว่างแกนนำกลุ่มอัล กออิเดาะห์และกลุ่มเป้าหมาย) อันจะนำไปสู่การประสานความแปลกแยก (alienation) ทางความคิด อุดมการณ์และวัฒนธรรมของคนสองกลุ่ม ตลอดจนก่อให้เกิดผลเป็นรูปธรรมคือ การกระทำหรือไม่กระทำการใดๆ ตามวัตถุประสงค์ที่บ่งบอกไว้ในแถลงการณ์นั้น ทั้งนี้การเทียบเคียงจะเป็นการวิเคราะห์ตัวบทผ่านกระบวนการสื่อสารในบริบททางภาษา สัญลักษณ์ และการกระทำที่สื่อความหมาย (symbolic action) ใน 6 ลักษณะ ดังนี้

1. เป้าหมายหรือภูมิหลังร่วมกัน (common goals/background)
2. ศัตรูหรือสิ่งท้าทายร่วมกัน (common enmity/challenge)
3. ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติ (unconscious association)
4. ด้านวัตถุ (material identification)
5. ด้านอุดมคติ (idealistic identification)
6. ด้านแบบแผนปฏิบัติ (formal identification)

1. เป้าหมายหรือภูมิหลังร่วมกัน (common goals/background)

การเทียบเคียงเป้าหมายหรือภูมิหลังร่วมกันเป็นวิธีการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้พูดและผู้ฟัง (sharing of common substance) เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังรู้สึกว่าคุณพูดเป็นพวกเดียวกันกับตน ทั้งในด้านความคิดและประสบการณ์ (common experience) อันจะนำไปสู่ขั้นตอนที่ง่ายขึ้นหากผู้พูดจะนำเสนอแนวคิดใดๆ ให้ผู้ฟังกลุ่มนั้นยอมรับร่วมกันกับผู้พูดในอนาคต⁴ ซึ่งในการวิเคราะห์เป้าหมายหรือภูมิหลัง จำเป็นต้องทำความเข้าใจถึงประวัติศาสตร์-บริบทระหว่างกิจกรรมที่โน้มน้าวใจและสภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอัล กออิเดาะห์ เพื่อจะระบุให้ได้ถึงพลังต่างๆ ภายนอกที่จะสนับสนุนหรือยับยั้งการโน้มน้าวชักจูงใจให้บรรลุเป้าหมายหรือประสบความสำเร็จ

จากการวิเคราะห์ภูมิหลังของอุซามะห์ บิน ลาดิน พบว่า ได้รับแรงบันดาลใจเรื่องการก่อตั้งรัฐอิสลามในขณะที่ยังศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัย King Abdul Aziz ซาอุดีอาระเบีย ก่อนจะเข้าไปเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ปกป้องดินแดนอิสลามจากการรุกรานของต่างชาติในช่วงสงครามสหภาพโซเวียตบุกอัฟกานิสถาน (ปี 2522-2532) โดยบิน ลาดินเป็นผู้รวบรวมเงินทุนจากการบริจาคของเศรษฐีชาวมุสลิมนำมาใช้สร้างบ้านพัก โรงเรียนสอนศาสนาและค่ายฝึกการรบแบบกองโจรให้กับกลุ่มมูจาฮิดีนและอาสาสมัครมุสลิมหลายพันคนเพื่อส่งไปต่อสู้กับกองทัพสหภาพโซเวียต

บิน ลาดินก่อตั้งกลุ่มอัล กออิเดาะห์เป็นขบวนการมุสลิมสุหนี่เคร่งศาสนาที่เน้นการต่อสู้กับศัตรูผู้รุกรานโลกอิสลาม โดยใช้วิธีการก่อการร้ายเป็นวิธีการหนึ่งเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ รวมทั้งปลุกฝังอุดมการณ์อิสลามสูงสุดให้กับสมาชิก ซึ่งมีทั้งกลุ่มมูจาฮิดีนหรือผู้ต่อสู้ของโลกอิสลามที่มีประสบการณ์การสู้รบร่วมกันจากสงครามในอัฟกานิสถาน และผู้เดินทางจากทั่วโลกไม่ต่ำกว่า 10,000 คนที่มาเข้ารับการศึกษาและใช้ชีวิตร่วมกันในค่ายฝึกอาวุธบริเวณชายแดนอัฟกานิสถานและปากีสถาน ซึ่งต่อมากลายเป็นผู้ปฏิบัติงานลับ (covert operative) หรือช่างงานที่ก่อเหตุโจมตีทหารและพลเรือนต่างชาติในพื้นที่ต่างๆ ทั่วโลก

⁴ พยรี ชาญณรงค์, การวิเคราะห์และการวิจารณ์วาทะ

(กรุงเทพมหานคร: โครงการวิจัยเสริมหลักสูตร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2530), น. 28.

ภาพที่ 4.1

อูซามะห์ บิน ลาดิน (Usama Bin Ladin)

บิน ลาดินให้ความสนใจกับการวางยุทธศาสตร์การสื่อสารประชาสัมพันธ์การต่อสู้ของกลุ่มอัล กออิดะห์ โดยในระหว่างการทำสงครามต่อต้านสหภาพโซเวียตในอัฟกานิสถานนั้น บิน ลาดิน ก็มีช่างถ่ายทำภาพยนตร์ (filmmaker) อยู่ด้วย และในระหว่างลี้ภัยอยู่ที่ซูดาน บิน ลาดินก็เคยปรากฏตัวผ่านโทรทัศน์มากกว่า 1 ครั้ง รวมทั้งให้สัมภาษณ์กับสำนักข่าวตะวันตกเป็นครั้งแรก ทั้งนี้ ปีเตอร์ เบอร์กิน (Peter Bergen) นักวิเคราะห์การก่อการร้ายประจำ CNN ซึ่งเป็นสถานีโทรทัศน์แห่งแรกที่มีโอกาสสัมภาษณ์บิน ลาดินขณะพำนักอยู่ในอัฟกานิสถานเมื่อปี 2540 เปิดเผยว่า “การสัมภาษณ์ครั้งนั้นทำให้ทราบว่าบิน ลาดินไตร่ตรองยุทธศาสตร์ด้านสื่อมาเป็นอย่างดี โดยเขาขอให้ผู้สื่อข่าวส่งคำถามไปให้พิจารณาล่วงหน้า และจะตอบคำถามเฉพาะที่ต้องการตอบ ซึ่งไม่ใช่คำถามเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัว”⁵

ในส่วนของอัยมาน อัล-ชาวาฮีรี ซึ่งเป็นผู้ช่วยระดับสูงและแพทย์ประจำตัวของบิน ลาดิน ที่มีบทบาทในการเผยแพร่อุดมการณ์ในปัจจุบัน พบว่า ภูมิหลังที่เด่นชัดด้านการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามของอัล-ชาวาฮีรีเกิดขึ้นในช่วงทศวรรษที่ 60 โดยได้เข้าร่วมกลุ่มมุสลิมภราดรภาพ (Muslim Brotherhood) และในช่วงสงครามสหภาพโซเวียตบุกอัฟกานิสถาน อัล-ชาวาฮีรีได้เดินทางไปทำหน้าที่เป็นแพทย์รักษาบรรดานักรบมุสลิมที่บาดเจ็บจากการต่อสู้ ต่อมาอัล-ชาวาฮีรีได้เข้าร่วมกลุ่ม Islamic Jihad ซึ่งเป็นกลุ่มก่อการร้ายในอียิปต์ที่ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี 2517 และถูกกล่าวหาว่าเป็นกลุ่ม

⁵ Henry Schuster, “Al Qaeda’s media strategy,” CNN,

<<http://edition.cnn.com/2006/US/01/20/schuster.column/index.html>>, 20 January 2006.

ที่อยู่เบื้องหลังการลอบสังหารประธานาธิบดีอันวาร์ อัล-ชาดัต (Anwar al-Sadat) ในปี 2524 รวมถึงการลอบสังหารประธานาธิบดีฮอสนี มุบารัค (Hosni Mubarak) ในปี 2538

ภาพที่ 4.2

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี (Ayman al-Zawahiri)

ในปี 2541 อัล-ซาวาฮีรีได้ออกประกาศทางศาสนา (Fatwa) ร่วมกับบิน ลาดินเรียกร้องชาวมุสลิมให้ถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องสังหารชาวอเมริกันทุกคนและพันธมิตรของสหรัฐอเมริกา และถูกตั้งข้อหาเกี่ยวข้องกับเหตุระเบิดสถานทูตสหรัฐอเมริกาในเคนยาและแทนซาเนียในปีเดียวกัน ต่อมา กลุ่ม Islamic Jihad เข้าร่วมกับกลุ่มอัล กอฮิดะห์อย่างเป็นทางการในปี 2542 โดยใช้ชื่อ Qa'idat al-jihad อัล-ซาวาฮีรีถือเป็นสมาชิกระดับสูงของกลุ่มอัล กอฮิดะห์เพียงคนเดียวที่เป็นผู้ปฏิบัติงานและผู้ใกล้ชิดที่ติดตามบิน ลาดินมาตั้งแต่สมัยสงครามอัฟกานิสถาน

ส่วนภูมิหลังของอาบู มูซาบ อัล-ชอร์กาวี พบว่า เป็นชาวจอร์แดนที่มีความสัมพันธ์กับช่างงานนักรบใต้ดินในประเทศ ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการต่อสู้กับอิสราเอล ในปี 2542 อัล-ชอร์กาวีตัดสินใจเดินทางไปพบบิน ลาดินที่อัฟกานิสถานเพื่อเสนอแผนการร่วมเป็นพันธมิตรทำสงครามกับรัฐบาลมุสลิมนอกรีต บิน ลาดินสอนให้อัล-ชอร์กาવીตั้งค่ายฝึกนักรบที่เมืองเฮรัต (Herat) บริเวณชายแดนอัฟกานิสถานและอิหร่าน มีนักรบจำนวนมากจากจอร์แดน ซีเรีย เลบานอน ตุรกีและอิรักมาเข้าฝึก ก่อนที่อัล-ชอร์กาวีจะหลบหนีการโจมตีของกองทัพสหรัฐอเมริกาจากอัฟกานิสถานไปยังอิรักและ

ก่อตั้งกลุ่ม Tanzim Qa'idat al-Jihad fi Bilad al-Rafidayn (al-Qa'ida in the Land of the Two Rivers) ขึ้น โดยประกาศยอมรับบิน ลาดินเป็นผู้นำของกลุ่มตนตั้งแต่วันที่ 17 ตุลาคม 2547⁶

ภาพที่ 4.3

อาบู มุซาบ อัล-ซอว์กาวี (Abu Musab al-Zarqawi)

กลุ่มของอัล-ซอว์กาวีนับเป็นขบวนการปฏิบัติการของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่มีบทบาทในการก่อเหตุโจมตีครั้งสำคัญต่างๆ เช่น แผนระเบิดพลีชีพบริเวณจุดผ่านแดนระหว่างจอร์แดนและอิรัก รวมถึงสถานเอกอัครราชทูตจอร์แดนในอิรัก และวินาศกรรมโรงแรม 3 แห่งในกรุงอัมมาน จอร์แดน นอกจากนี้ อัล-ซอว์กาวีและสมาชิกยังเป็นกำลังสำคัญในการโจมตีของกำลังนานาชาติและลอบสังหารเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาที่ประจำการอยู่ในอิรัก รวมทั้งเป็นกลุ่มที่เคยก่อเหตุลักพาตัวชาวต่างชาติไปสังหารด้วยการตัดศีรษะแล้วเผยแพร่ทางสื่ออินเทอร์เน็ต

เมื่อวิเคราะห์การเทียบเคียงประสบการณ์หรือภูมิหลังของบิน ลาดิน, อัล-ซอว์กาวี และ อัล-ซอว์กาวีในแถลงการณ์ต่างๆ พบว่า เป็นการเทียบเคียงจากเป้าหมายหรือภูมิหลังที่เกี่ยวข้องกับอุดมการณ์ต่อสู้ตามแนวความคิดการทำญิฮาดระหว่างนักรบแห่งศาสนากับผู้รุกราน (crusader) โลกอิสลามที่มีมาตั้งแต่สมัยสงครามความขัดแย้งในอดีต โดยต้องการชี้ให้เห็นว่า นักต่อสู้ของโลกอิสลามไม่ว่าจะเป็นสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะห์ กลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนา รวมถึงชาวมุสลิมทั่วไปต่างก็ต้องการปกป้อง

⁶ "Al-Zarqawi group claims allegiance to bin Laden," CNN, <<http://www.cnn.com/2004/WORLD/meast/10/17/al.zarqawi.statement/>>, 17 October 2004.

สิ่งที่เป็นของชาวมุสลิมจากการเข้ามายึดครองของผู้รุกราน คือ ชาติตะวันตกและยิวไซออนนิสต์ (Zionist)⁷ หรือแม้แต่กับชาวอเมริกันส่วนหนึ่งที่ต่อต้านสงคราม ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้จะมีเป้าหมายหรือมีประสบการณ์การต่อสู้บางอย่างโดยหนึ่งที่คล้ายคลึงกับของบิน ลาติน, อัล-ชวาฮีรี และอัล-ชอร์กาวิ ทั้งนี้ กลุ่มอัล กอฮิดะห์เทียบเคียงเป้าหมายและภูมิหลังเข้ากับผู้ฟัง 4 กลุ่ม ดังจะอธิบายและแสดงในตารางที่ 4.2

1.1 รายงานปฏิบัติการกลุ่มอัล กอฮิดะห์

หน่วยสำคัญในการก่อเหตุโจมตีของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ซึ่งมีทั้งสมาชิกโดยตรงที่ได้รับการปลูกฝังอุดมการณ์ก่อการร้ายจากแกนนำ และเคยเป็นนักรบมุจาฮิดีนที่ผ่านศึกสงครามในประเทศต่างๆ โดยเฉพาะในโซมาเลียนับตั้งแต่ปี 2534 และอัฟกานิสถานที่กองกำลังอเมริกันยึดครองตั้งแต่ปี 2544 เป็นต้น สมาชิกกลุ่มนี้จะถือว่ามีภูมิหลังจากประสบการณ์ร่วมสู้รบในสงครามครั้งสำคัญต่างๆ ในขณะที่รายงานปฏิบัติการอีกกลุ่มจะถูก “บ่มเพาะ” ขึ้นจากบุคคลที่ได้มีการเก็งตัวไว้หรือผู้ที่เข้ามาขอความช่วยเหลือ และจะได้รับการคัดเลือกให้เข้ารับการฝึกภายใต้การตรวจสอบอย่างใกล้ชิดจากกลุ่มแกนนำของรายงาน เพื่อเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับความดีและความชั่วตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เช่น การกระทำที่สนับสนุนการต่อสู้อย่างสูงสุดต่อศัตรู (รวมถึงการสังหารผู้บริสุทธิ์) จะถือว่าเป็นความดีหรือการปฏิบัติบูชาแก่พระเจ้า สมาชิกกลุ่มนี้บางส่วนจึงมีประสบการณ์จากการร่วมฝึกในค่ายและโรงเรียนสอนศาสนาของกลุ่มอัล กอฮิดะห์

1.2 กลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนา

กลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนาที่ไม่ได้มีความสัมพันธ์เป็นสมาชิกโดยตรงของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ แต่ได้รับแรงบันดาลใจหรือยึดถือแนวคิดการทำญิฮาดระดับโลกมาเป็นแนวทางปฏิบัติการต่อต้านฝ่ายตรงข้ามหรือศัตรูที่ถือเป็นผู้รุกรานต่างชาติ (crusader) ซึ่งกลุ่มนี้จะมีเป้าหมายร่วมกันกับกลุ่มอัล กอฮิดะห์คือต้องการปกป้องดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของอิสลามจากผู้ที่จะเข้ามายึดครอง เช่น กลุ่มฮามาสในปาเลสไตน์ที่มีอุดมการณ์การจับอาวุธต่อสู้กับอิสราเอลเพื่อปลดปล่อยดินแดนปาเลสไตน์

⁷ ยิวไซออนนิสต์ หมายถึง ขบวนการทางการเมืองของชาตินิยมยิวที่มีจุดหมายเพื่อการสถาปนารัฐยิว และปกครองโลกตามสัญญาของพระเจ้าของพวกเขาคือ ยาโฮวา และเส้นทางสู่เป้าหมายดังกล่าวนั้นคือการกลับสู่แผ่นดินในฝันและถูกสัญญาไว้คือ พื้นที่ตั้งแต่แม่น้ำไนล์ในประเทศอียิปต์จรดแม่น้ำฟอรตในประเทศอิรัก (ส่วนหนึ่งคือดินแดนปาเลสไตน์)

1.3 ชาวมุสลิม

ประชาชนชาวมุสลิมที่อาศัยอยู่ในดินแดนตะวันออกกลางที่ได้สังเกตเห็นว่าการเข้ามาของชาติตะวันตกก่อให้เกิดการเอาเปรียบทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาซึ่งพยายามเข้ามาแสวงประโยชน์ในทรัพยากรน้ำมันผ่านการทำสงครามเช่นในอิรักเมื่อปี 2546 หรือดำเนินนโยบายความสัมพันธ์กับรัฐบาลอาหรับ เช่น การตั้งโรงกลั่นน้ำมันในซาอุดีอาระเบีย เป็นต้น นอกจากนี้กลุ่มอัล กออิดะห์ยังชี้ให้ชาวมุสลิมทั่วโลกเห็นว่า ชาติตะวันตกยังคงดูหมิ่นความเป็นมุสลิมโดยการลบหลู่สิ่งเคารพบูชาของชนมุสลิมคือศาสดามุฮัมมัด เช่นเดียวกับภูมิหลังทางประวัติศาสตร์การต่อสู้ในอดีตระหว่างมุสลิมและชาวคริสต์ที่เกิดจากการดูหมิ่นและความเกลียดชัง เพื่อจูงใจให้ชาวมุสลิมทั่วโลกแสดงเป้าหมายต่อสู้ร่วมกันโดยการคว่ำบาตรสิ่งที่เป็นของตะวันตกทั้งหมด

1.4 ชาวยุโรป

เป็นกลุ่มที่มีแนวคิดต่อต้านสงครามของผู้นำสหรัฐอเมริกา เนื่องจากได้เห็นความสูญเสียที่ประเทศได้รับจากการส่งกองกำลังเข้าไปรบในสงครามอัฟกานิสถานในปี 2544 รวมถึงสงครามบูกียัดอิรักในปี 2546 ทั้งในแง่ทหารจำนวนมากที่เสียชีวิตและความเสียหายทางเศรษฐกิจที่กล่าวกันว่าเงินภาษีส่วนหนึ่งของประชาชนถูกนำไปสนับสนุนนโยบายสงคราม รวมถึงการบิดเบือนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสงครามครั้งต่างๆ ของผู้นำสหรัฐอเมริกา ที่ส่งผลให้ชาวยุโรปส่วนหนึ่งต้องการให้ยุติสงครามและให้กองทัพสหรัฐอเมริกาถอนกำลังออกจากอิรัก ซึ่งเป็นเป้าหมายเดียวกับที่กลุ่มอัล กออิดะห์กล่าวกับชาวยุโรปในประเด็นสัญญาสงบศึก เพื่อเป็นเทคนิคการชักจูงใจให้คนเหล่านี้เกิด “ความรู้สึกว่าเหมือนกัน”

ตารางที่ 4.2

แสดงการเทียบเคียงเป้าหมายหรือภูมิหลัง

กลุ่มผู้ฟัง	เป้าหมาย/ภูมิหลัง
ช่างงานปฏิบัติการ	- กลุ่มมุจาฮิดีนที่เข้าร่วมสู้รบในสงครามต่างๆ, ค่าเสีย
กลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนา	- การปกป้องดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของอิสลามจากผู้รุกราน
ชาวมุสลิม	- ทรัพยากรน้ำมันถูกแสวงประโยชน์โดยชาติตะวันตก - ต่อต้านชาติตะวันตกที่กระทำลบหลู่สิ่งเคารพบูชาของมุสลิม
ชาวยุโรป	- การต่อต้านสงคราม, การสูญเสียชีวิตและเศรษฐกิจที่ตกต่ำจากการดำเนินนโยบายของผู้นำที่บิดเบือนข้อเท็จจริง

การเทียบเคียงเป้าหมายหรือภูมิหลังของกลุ่มคนต่างๆ ที่กล่าวมาทั้งหมด ปรากฏอยู่ในแถลงการณ์ของบิน ลาดิน, อัล-ชาวาฮีรี และอัล-ซอร์กาวี ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างแถลงการณ์ในเว็บไซต์ข่าวของ CNN และอัล-จาซีเราะห์ที่เกี่ยวข้องมาอธิบายให้เห็นลักษณะของการเทียบเคียงประสบการณ์แบบต่างๆ โดยจะวิเคราะห์ร่วมกับประวัติศาสตร์-บริบทระหว่างสภาพแวดล้อมที่เชื่อมโยงกับตัวบทโน้มน้าวใจเพื่อแสดงให้เห็นถึงพลังที่สนับสนุนหรือยับยั้งไม่ให้ข้อความในแถลงการณ์นั้นเกิดประสิทธิภาพกับกลุ่มเป้าหมายตามที่ต้องการ ดังต่อไปนี้

รายงานปฏิบัติการกลุ่มอัล กอฮิดะห์

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 23 เม.ย.49 (CNN - Purported bin Laden tape denounces West's response to Hamas)

...ข้าพเจ้าขอเรียกร้องให้นักรบมุจาฮิดีนและชายงานสนับสนุน โดยเฉพาะในซูดานและคาบสมุทรอาหรับเตรียมการต่อสู้ในสงครามครั้งยาวนานกับผู้รุกราน และกลุ่มโจรชายชาติที่จะเกิดขึ้นในเขตตะวันตกของซูดาน จุดมุ่งหมายของพวกเราไม่ใช่การปกป้องรัฐบาลของซูดาน แต่เพื่อปกป้องศาสนาอิสลาม ดินแดนและชาวมุสลิม (...I call on the mujahedeen [Islamic fighters] and their supporters, especially in Sudan and the Arabian peninsula, to prepare for a long war against the crusaders and plunderers in western Sudan. Our goal is not defending the Khartoum government but [to] defend Islam, its land and its people)

การเรียกร้องของบิน ลาดินไปยังรายงานปฏิบัติการในซูดานแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่เกิดจากประสบการณ์เมื่อครั้งที่บิน ลาดินและสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในซาอุดีอาระเบียเคยลิ้มรสความขัดแย้งทางการเมืองกับรัฐบาลซาอุดีอาระเบียไปพำนักอยู่ที่ซูดานระหว่างปี 2534-2539 ซึ่งบิน ลาดินและสมาชิกได้จัดตั้งค่ายขึ้นหลายแห่งเพื่อฝึกผู้ปฏิบัติการทั้งการใช้อาวุธและระเบิดทำลาย ทำให้รายงานเหล่านี้มีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญในการต่อสู้

การเทียบเคียงประสบการณ์ระหว่างบิน ลาดินและชายงานนักรบมุจาฮิดีนในซูดานแสดงให้เห็นว่า บิน ลาดินกำลังทำหน้าที่ผู้นำที่สั่งการนักรบของตนให้ออกปฏิบัติการ ซึ่งในกรณีของสงครามในซูดานครั้งนี้ จุดโน้มน้าวใจชายงานให้เข้าร่วมการต่อสู้อยู่ที่เป้าหมายของการขับไล่ผู้รุกรานต่างชาติ หรือกองกำลังรักษาสันติภาพนานาชาติที่จะเข้าไปประจันสงครามกลางเมืองในเขต Darfur ของซูดานระหว่างกลุ่มกบฏชนเผ่ากับกองกำลังทหารของรัฐบาลที่ยึดเยื้อมากกว่า 3 ปี

และการเข้ามาของชาติตะวันตกจะถือเป็นการร่วมมือกับรัฐบาลซูดานที่บิน ลาดินเปรียบเป็น**โจรขายชาติ** ที่แบ่งแยกซูดานซึ่งเป็นดินแดนแห่งมุสลิมให้อยู่ในครอบครองของชาติตะวันตก

อาบู มูซาบ อัล-ซอร์กาวี : แอลงการณ์ 25 เม.ย.49 (Al-jazeera - Zarqawi video vows defeat for US)

ข้าแต่พระเจ้าผู้เป็นเจ้า อเมริกาจะพ่ายแพ้ในดินแดนของอิรัก...เมื่อศัตรูเข้ามาในอิรัก จุดประสงค์ของพวกเขาคือเข้ามาควบคุมอิรักและครอบครองดินแดน แต่พวกเรา ยังคงต่อสู้กับเขาเหล่านั้น ณ ที่แห่งนี้มาตั้งแต่ 3 ปีที่แล้ว... (By God, America will be defeated in Iraq...When the enemy entered into Iraq, their aim was to control Iraq and the area, but here we have been fighting them for the last three years...)

การต่อสู้ของอัล-ซอร์กาวีที่เทียบเคียงกับชายงานในบังคับบัญชาไม่เพียงแต่แสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ร่วมกันตลอดระยะเวลากว่า 3 ปี ในการทำศึกกับกองทัพสหรัฐอเมริกาที่เข้าไปบุกยึดอิรักนับตั้งแต่ปี 2546 จนถึงปัจจุบัน แต่ยังมีนัยที่ชี้ให้เห็นว่าอัล-ซอร์กาวีต้องการโน้มน้าวให้สมาชิกกลุ่มในอิรักยังคงเชื่อมั่นว่าตัวเขาซึ่งเป็นผู้นำและสมาชิกทุกคนจะยังคงมีเป้าหมายร่วมเป็นร่วมตายต่อสู้กับทหารอเมริกันจนกว่าศัตรูจะพ่ายแพ้และถอนกำลังออกไปจากอิรัก

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แอลงการณ์ 30 มิ.ย.49 (Al-jazeera - Website posts Bin Laden audio tape)

เราจะยังคงต่อสู้ --พระเจ้าผู้เป็นเจ้า-- กับกองกำลังสหรัฐฯ และพันธมิตรของท่านในทุกที่ ทั้งในอิรัก อัฟกานิสถาน โซมาเลียและซูดาน จนกว่าจะทำให้ท่านหมดสิ้นเงินทองและสังหารทหารหาญของท่าน ทำให้ท่านต้องกลับไปพร้อมกับความพ่ายแพ้เช่นเดียวกับที่ท่านเคยแพ้เราในสงครามโซมาเลีย (We will continue, God willing, to fight you [US forces] and your allies everywhere, in Iraq and Afghanistan and in Somalia and Sudan until we waste all your money and kill your men and you will return to your country in defeat as we defeated you before in Somalia.)

บิน ลาดินโน้มน้าวใจชายงานปฏิบัติการกลุ่มอัล กออิดะห์ให้ยังคงต่อสู้กับกองทัพสหรัฐอเมริกาในดินแดนของมุสลิม ไม่ว่าจะเป็อิรัก อัฟกานิสถาน โซมาเลียและซูดาน ด้วยการเทียบเคียงประสบการณ์ในอดีต (ตัวอย่างความสำเร็จ) ที่ชายงานกลุ่มอัล กออิดะห์และกลุ่มนักรบมุสลิมในโซมาเลียซึ่งเป็นพันธมิตรกันสามารถเอาชนะสงครามกวาดล้างของรัฐบาลโซมาเลียที่มี

สหรัฐอเมริกาหนุนหลัง ซึ่งสงครามดังกล่าวมีสาเหตุมาจากที่สมาชิกกลุ่มอัล กออิดะห์ได้ก่อเหตุระเบิดสถานทูตสหรัฐอเมริกาในกรุงไนโรบี เคนยา และในกรุงดาร์ เอส ซาลาม แทนซาเนีย เมื่อเดือนสิงหาคม 2541 ซึ่งมีผู้เสียชีวิตมากกว่า 200 คน บาดเจ็บกว่า 5,000 คน

การเทียบเคียงของบิน ลาดินน่าจะมีวัตถุประสงค์กระตุ้นให้ชายงานกลุ่มอัล กออิดะห์ในโซมาเลียเกิดความเข้าใจและความรู้สึกร่วมกันว่าดินแดนแห่งแอฟริกาตะวันออก (Horn of Africa) แห่งนี้เป็นสมรภูมิรบของการทำสงครามนิวฮาดแห่งใหม่กับสหรัฐอเมริกา โดยบิน ลาดินให้ความมั่นใจแก่สมาชิกว่าหากทุกชายงานมุ่งมั่นร่วมต่อสู้ด้วยกันก็จะทำให้สหรัฐอเมริกาเป็นฝ่ายพ่ายแพ้เหมือนเช่นสงครามโซมาเลียในอดีต

กลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนา

อัยมาน อัล-ชวาฮิรี : แถลงการณ์ 4 มี.ค.49 (CNN - Bin Laden's No. 2 condemns Mohammed cartoons)

ข้าพเจ้าขอเรียกร้องให้พี่น้องกลุ่มฮามาสจงสู้ต่อไปและอย่ายอมรับข้อตกลงระหว่างผู้นำปาเลสไตน์กับอิสราเอล...ไม่มีผู้ใดที่มีสิทธิ์ จะเป็นชาวปาเลสไตน์หรือไม่ก็ตาม ที่จะละทิ้งพื้นแผ่นดินของปาเลสไตน์...(I would like to tell my brothers in Hamas to fight on and not to accept agreements between the Palestinian Authority and Israel...No one has the right, whether Palestinian or not, to abandon a grain of soil from Palestine...)

ฮามาส (Hamas) เป็นขบวนการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามในปาเลสไตน์โดยมีจุดประสงค์และแรงจูงใจในเรื่องชาตินิยม กล่าวคือ เพื่อคืนดินแดนมาตุภูมิสู่ชาวปาเลสไตน์ โดยใช้วิธีการต่อสู้ด้วยอาวุธเพื่อขับไล่อิสราเอลที่เข้ามายึดครองดินแดน ซึ่งอัล-ชวาฮิรีพยายามเทียบเคียงให้กลุ่มฮามาสเปลี่ยนมาใช้ศาสนานำการต่อสู้เพื่อปกป้องดินแดนอิสลามจากการรุกรานของยิวไซออนนิสต์ร่วมกับกลุ่มอัล กออิดะห์ที่ใช้วิถีทางแห่งนิวฮาด

ทั้งนี้ อัล-ชวาฮิรีเทียบเคียงเป้าหมายร่วมกับกลุ่มฮามาสเพื่อโน้มน้าวให้สมาชิกกลุ่มฮามาสยังคงยึดมั่นแนวทางการจับอาวุธต่อสู้เพื่อปลดปล่อยปาเลสไตน์ทั้งหมดจากการครอบครองของอิสราเอล เช่นเดียวกับที่กลุ่มอัล กออิดะห์พยายามต่อสู้ในประเด็นของปาเลสไตน์ตลอดมา แม้ว่าพลังยับยั้งหรือปัจจัยที่ทำให้การเทียบเคียงของอัล-ชวาฮิรีอาจล้มเหลวจะเกิดจากที่สมาชิกบางส่วนของกลุ่มฮามาสเข้าไปดำเนินการต่อสู้ในระบบการเมือง ด้วยการลงสมัครเลือกตั้งและสามารถจัดตั้ง

รัฐบาลได้สำเร็จในช่วงที่ผู้นำปาเลสไตน์และอิสราเอลหันมาสนับสนุนข้อตกลงเจรจาสันติภาพใน ตะวันออกกลางอีกครั้ง แต่อัล-ชวาฮาดีย์ก็ใช้วาทศิลป์เปรียบเทียบวิธีการดังกล่าวว่าเป็นการละทิ้ง แผ่นดินของมุสลิม เพื่อกระตุ้นให้กลุ่มอัล กอฮิดะห์และกลุ่มฮามาสต่อต้านวิธีการดังกล่าว

ชาวมุสลิม

อัยมาน อัล-ชวาฮาดีย์ : แถลงการณ์ 4 มี.ค.49 (CNN - Muslims urged to make West 'bleed for years'...)

...เราต้องป้องกันไม่ให้ผู้รุกรานเข้ามาลักเอาทรัพยากรน้ำมันของชาวมุสลิมที่กำลัง จะเหือดแห้งไปเพราะการปล้นสะดมครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ (We have to prevent the crusaders from stealing the Muslims' oil, which is being drained in the biggest robbery in history)

อัล-ชวาฮาดีย์สะท้อนการเทียบเคียงเป้าหมายร่วมระหว่างกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่พยายาม ต่อสู้เพื่อปกป้องทรัพยากรอันมีค่าของโลกมุสลิมในปัจจุบัน คือ น้ำมัน กับชาวมุสลิมทุกคนซึ่งมีหน้าที่ ต้องรักษา แหล่งน้ำมัน สมบัติมีค่าของชาติไว้ไม่ให้ชาติตะวันตกเข้ามาครอบครองเช่นกรณีของ สงครามอิรักปี 2546 ซึ่งอัล-ชวาฮาดีย์เปรียบเทียบว่าเป็น การปล้นสะดมครั้งใหญ่ที่สุดในประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ บริบทแวดล้อมซึ่งจะเป็นพลังสนับสนุนการโน้มน้าวใจของอัล-ชวาฮาดีย์ได้นั้นคือ การก่อเหตุโจมตี โรงกลั่นน้ำมัน Abqaiq ในซาอุดีอาระเบียซึ่งเชื่อว่าเป็นฝีมือของช่างงานกลุ่มอัล กอฮิดะห์เมื่อช่วง 1 สัปดาห์ก่อนจะมีการออกแถลงการณ์ฉบับนี้ ที่ถือเป็นตัวอย่างการโจมตีผลประโยชน์ของชาติตะวันตก ที่เข้ามาแสวงประโยชน์ทางเศรษฐกิจจากทรัพยากรน้ำมันในตะวันออกกลาง โดยการก่อเหตุดังกล่าว เท่ากับเป็นการตอกย้ำเป้าหมายร่วมของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่กำลังปกป้องทรัพยากรของชาวมุสลิม ได้อย่างชัดเจน

อูซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 23 เม.ย.49 (CNN - Purported bin Laden tape denounces West's response to Hamas)

ข้าพเจ้าขอปลุกเร้าให้ชาวมุสลิมคว่ำบาตรสินค้าของประเทศตะวันตก รวมทั้งจาก สหรัฐอเมริกาซึ่งหนุนหลังเดนมาร์ก...(I am urging Muslims to boycott the products of Western countries, including the United States, which backed Denmark...)

การเทียบเคียงเป้าหมายร่วมกับชาวมุสลิมในประเด็นนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากกรณีที่หนังสือพิมพ์ Jyllands-Posten ของเดนมาร์กตีพิมพ์ภาพการ์ตูนล้อเลียนศาสดามุฮัมมัด เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2548 จนทำให้เกิดการเดินขบวนประท้วงของชาวมุสลิมทั่วโลกในเวลาต่อมา รวมทั้งมีการเผาสถานทูตของเดนมาร์กในหลายประเทศแถบตะวันออกกลาง ทั้งนี้ การดูหมิ่นเหยียดหยามศาสนาอิสลามของชาติตะวันตกถือเป็นประสพการณ์ที่ชาวมุสลิมทั่วโลกและกลุ่มอัล กออิดะห์ต่างรู้สึกร่วมกันมาโดยตลอด ซึ่งสามารถกลายเป็นแรงผลักดันให้คนทั้งสองกลุ่มร่วมมือต่อสู้กับชาติตะวันตกได้อย่างไม่มีข้อแม้

ชาวอเมริกัน

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 19 ม.ค.49 (Al-jazeera - Bin Laden offers Americans truce)

...เกี่ยวกับแนวทางการยุติสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน สิ่งนี้ไม่ใช่ประเด็นที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะกล่าวกับชาวอเมริกันเสียทีเดียว เพราะสงครามเหล่านั้นกำลังดำเนินไปตามวิถีทางของพวกเขาอย่างแน่นอน แต่สิ่งที่กระตุ้นให้ข้าพเจ้าปรารถนาจะพูดเรื่องนี้กับท่านก็คือ การที่ประธานาธิบดีบุชยังคงบิดเบือนข้อเท็จจริงต่างๆ ในขณะที่การสำรวจความเห็นในบ้านของท่านชี้ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้กองกำลังสหรัฐฯ ถอนออกจากอิรัก...และการสำรวจความเห็นแสดงว่าชาวอเมริกันไม่ต้องการสู้รบกับชาวมุสลิมในตะวันออกกลาง และไม่ต้องการให้ชาวมุสลิมต่อสู้กับชาวอเมริกันในดินแดนสหรัฐฯ พวกเราจึงไม่ขัดข้องที่จะเสนอสัญญาสงบศึกระยะยาวแก่ทำตามเงื่อนไขที่เราจะยึดมั่นได้...ซึ่งจะช่วยไม่ให้เม็ดเงินนับพันล้านตกไปอยู่ในมือกลุ่มผู้มียุติพลและผู้นำทหารซึ่งสนับสนุนนโยบายของบุช...แต่ทั้งนี้เราเข้าใจว่าบุชและพลพรรคจะยังคงยืนยันทำสงครามต่อไป (...This message is about the wars in Iraq and Afghanistan and how to end those wars. It was not my intention to talk to you about this, because those wars are definitely going our way. But what triggered my desire to talk to you is the continuous deliberate misinformation given by your President [George] Bush, when it comes to polls made in your home country which reveal that the majority of your people are willing to withdraw US forces from

Iraq...and opinion polls show the Americans do not want to fight the Muslims on Muslim land, nor do they want Muslims to fight them on their [US] land, we do not mind offering a long-term truce based on just conditions that we will stick to...it will prevent hundreds of billions from going to influential people and war lords in America – those who supported Bush's electoral campaign – and from this, we can understand Bush and his gang's insistence on continuing the war.)

การเสนอสัญญาสงบศึกเป็นการเทียบเคียงเป้าหมายระหว่างบิน ลาดินกับกลุ่มชาวอเมริกันที่ไม่ต้องการให้รัฐบาลสหรัฐอเมริกาส่งทหารไปในอิรักและต้องการยุติสงคราม ด้วยการใช้อวทนะเชิงรัฐศาสตร์คือ จงอย่ารบเราและเราก็จะไม่รบท่าน ซึ่งหมายความว่า กลุ่มอัล กอฮิดะห์เองก็มีความคิดเรื่องการยุติสงครามซึ่งตรงกับแนวคิดต่อต้านสงครามของชาวอเมริกันส่วนใหญ่ตามที่ระบุในแบบสำรวจความเห็น โดยมีมุมมองที่แสดงถึง ความเข้าอกเข้าใจกัน ว่าสงครามของสหรัฐอเมริกา นั้นอยู่บนพื้นฐานของการบิดเบือนข้อเท็จจริงของผู้นำที่ต้องการดำเนินสงครามต่อไป แม้ว่า จะเกิดความสูญเสียของชีวิตทหารและเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นกลยุทธ์การระดมใส่ภาพลบของผู้นำสหรัฐอเมริกา ลงไปเพื่อให้ชาวอเมริกันส่วนหนึ่งที่เกลียดชังสงครามแบ่งแยกกับกลุ่มที่สนับสนุนนโยบายของประธานาธิบดีบุชอีกด้วย

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงข้อความของบิน ลาดินก็จะพบว่า มีพลังที่จะยับยั้งการโน้ม น้ำใจไม่ให้ประสบผลก็คือ ประโยคที่ว่า สงครามเหล่านั้นกำลังดำเนินไปตามทางของพวกเขา อย่างแน่นอน และ สัญญาสงบศึกระยะยาวแค่ทำตามเงื่อนไขที่เรายึดมั่นได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าแม้บิน ลาดินจะยอมทำสัญญาสงบศึกกับชาวอเมริกัน แต่ก็ยังไม่ละทิ้งแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มและไม่สามารถให้ความชัดเจนและความมั่นใจในวิถีทางสงบศึกแก่ชาวอเมริกันได้

การวิเคราะห์ภาพแสดงการเทียบเคียงเป้าหมายหรือภูมิหลังร่วมกัน

ภาพที่ 4.4

อัล-ซาวาฮีรีใช้ภาพอัล-ซอร์กาวิ์แสดงการยอมรับข่ายงานปฏิบัติการในอิรัก

วิดีโอแถลงการณ์ของอัล-ซาวาฮีรีที่เผยแพร่เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2549 (Al-jazeera - Zawahiri hails Zarqawi in new video) ซึ่งมีสาระสำคัญอยู่ที่การกล่าวยกย่องความกล้าหาญของอัล-ซอร์กาวิ์ หัวหน้าข่ายงานปฏิบัติการกลุ่มอัล กอคิดะห์ในอิรักที่เสียชีวิตจากโจมตีทางอากาศของกองทัพอากาศสหรัฐอเมริกาเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน 2549 พบว่ามีการใช้กลยุทธ์การเทียบเคียงเป้าหมายร่วมกันที่เห็นได้ชัด โดยการใส่ภาพของอัล-ซอร์กาวิ์ในชุดมุจาฮิดีนประกอบเป็นฉากหลัง ในขณะที่อัล-ซาวาฮีรีซึ่งแต่งกายด้วยชุดขาวและผ้าโพกศีรษะสีดำกำลังกล่าวยกย่องอัล-ซอร์กาวิ์ด้วยใบหน้าที่ยิ้มแย้ม ส่งนิงเพื่อแสดงให้เห็นว่าอัล-ซาวาฮีรียอมรับนับถือการต่อสู้ของข่ายงานปฏิบัติการในอิรักเช่นเดียวกับการต่อสู้ของสมาชิกในอีกหลายพื้นที่ รวมถึงใช้แววตาที่มุ่งมั่นขณะพูดในน้ำวนจิตวิญญาณการต่อสู้ในสมาชิกกลุ่มอัล กอคิดะห์ทุกคนให้ปฏิบัติการโจมตีสหรัฐอเมริกาไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตามให้มากขึ้นเพื่อเป้าหมายในการแก้แค้นให้กับอัล-ซอร์กาวิ์

การเทียบเคียงระหว่างอัล-ซาวาฮีรีและข่ายงานของอัล-ซอร์กาวิ์เป็นการแสดงอัตลักษณ์ (Identity) หรือกระบวนการสร้างสำนึกร่วมของกลุ่มต่างๆ ในสังคม^๘ อันทำให้สมาชิกได้ตระหนักถึง

^๘ Maclucci อ้างถึงใน วิริยา วิฑูรย์สุฤทธิศิลป์, “การศึกษาอัตลักษณ์ชนชั้นกลางไทย ผ่านการเล่าเรื่องในหนังสือบันทึกการเดินทาง,” (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548), น. 21.

ลักษณะร่วมของกลุ่มและเข้าใจว่า “พวกเรา” มีลักษณะแตกต่างไปจาก “พวกเขา” อย่างไร ซึ่งการยกย่องและยอมรับข่าวงานนักรบญิฮาดในอิรักเช่นเดียวกับพื้นที่อื่นๆ ไม่เพียงบ่งชี้ว่าอัล-ชาวาฮิรีเป็นพวกเดียวกับกลุ่มของอัล-ซอริกาวี (self-ascription) แต่ยังทำให้เห็นความเป็น “พวกเรา” ของกลุ่มอัล กออิเดาะห์ที่แตกต่างจาก “พวกเขา” ซึ่งหมายถึงสหรัฐอเมริกาหรือมุสลิมนอกรีต

2. ศัตรูหรือสิ่งท้าทายร่วมกัน (common enemy/challenge)

การเทียบเคียงศัตรูหรือสิ่งท้าทายร่วมกัน (common enemy/ challenge) แสดงให้เห็นถึงการเปรียบเทียบกรณีของคนสองคนหรือคนหลายกลุ่มเผชิญกับชะตากรรมหรือปัญหาาร่วมกัน และมีความจำเป็นที่จะต้องกลายมาเป็นพันธมิตรกัน (แม้ว่าจะมีความแตกต่างในเรื่องความเชื่อ) โดยเอกลักษณ์หนึ่งของการเทียบเคียงประเภทนี้จะอาศัยการทำงานของภาษาและถ้อยคำที่เรียกว่า antithesis หมายถึง รูปประโยคหรือการพูดถึงสิ่งที่ขัดแย้งหรือเป็นขั้วตรงข้ามกันเพื่อให้ฟังแล้วไม่เพียงแต่ทำให้เกิดความน่าฟังในเชิงวาทศิลป์ แต่ยังทำให้ผู้ฟังรู้สึกถึงว่าผู้พูดนั้นมีความตั้งใจจะร่วมต่อสู้กับปัญหาที่เกิดขึ้นกับผู้ฟังอย่างแท้จริง

การเทียบเคียงศัตรูและสิ่งท้าทายของกลุ่มอัล กออิเดาะห์เพื่อนำมาชักจูงใจกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวข้องกับความขัดแย้งในบริบททางประวัติศาสตร์ระหว่างโลกตะวันตกและโลกอาหรับที่กลายเป็นความเกลียดชังซึ่งตกดทอดกันมาแต่เดิม ดลยา เทียนทอง⁹ ได้วิเคราะห์ถึงมูลเหตุดังกล่าวว่าเป็นเพราะอาณาจักรที่รุ่งเรืองหรือประเทศมหาอำนาจในอดีตใช้นโยบายแผ่ขยายพื้นที่และเขตอิทธิพล สร้างลัทธิจักรวรรดินิยมเพื่อล่าอาณานิคม โดยใช้กำลังและวิเทโศบาย (นโยบายต่างประเทศ) รุกราน ครอบงำ และแทรกแซงดินแดนหรือประเทศที่อ่อนแอกว่า ซึ่งการก่อการร้ายของกลุ่มอัล กออิเดาะห์ที่ทวีความรุนแรงและขยายตัวในปัจจุบันนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากระบบการเมืองโลกต้องอยู่ภายใต้อิทธิพลการขึ้นาบางการ การครอบงำ การแทรกแซงทั้งทางตรงและทางอ้อมจากมหาอำนาจสหรัฐอเมริกาแบบขั้วเดียว (Unitarianism) โดยเฉพาะในพื้นที่ตะวันออกกลาง ซึ่งมีอิสราเอลเป็นพันธมิตรสำคัญรวมทั้งรัฐบาลมุสลิมอีกจำนวนหนึ่งที่ยอมรับนโยบายต่างชาติจนทำให้เกิดการเข้ามาแสวงประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจในประเทศของตน

⁹ สุรชาติ บำรุงสุข, “การก่อการร้ายศึกษา,” จุลสารความมั่นคงศึกษา 3 (มีนาคม 2549):18.

นอกจากนี้ กลุ่มอัล กอฮิดะห์ยังถือว่าสภาพแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรม และศาสนาในประเทศตะวันตกซึ่งมีชาวมุสลิมพลัดถิ่นอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่ว่าจะเป็นในสหรัฐอเมริกาหรือยุโรปเป็นสังคมที่ปราศจากความยุติธรรม ชาวมุสลิมซึ่งรวมตัวเป็นประชาคมกลุ่มเล็กๆ ถูกเอารัดเอาเปรียบ ขาดการเหลียวแลจากรัฐ อีกทั้งวิถีการดำเนินชีวิต วัฒนธรรมและการนับถือศาสนาที่แตกต่างถูกมองอย่างมีอคติ (prejudice) และเลือกปฏิบัติ (discrimination) ทำให้เกิดการแบ่งแยกชนชั้น เชื้อชาติและศาสนาจนชาวมุสลิมมีฐานะเป็นประชาชนชั้น 2 ของประเทศ

ในมุมมองของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ สภาพปัญหาความไม่เท่าเทียมกันระหว่างโลกมุสลิมและโลกตะวันตกที่ก่อให้เกิดการเอารัดเอาเปรียบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันจะยิ่งตอกย้ำถึงภาวะความเป็นศัตรูหรือสิ่งทำลายสำหรับชาวมุสลิมที่จะต้องร่วมมือกันต่อสู้ ซึ่งหากพิจารณาจุดมุ่งหมายสูงสุดของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่ต้องการรวมประเทศมุสลิมทั่วโลกให้เป็นรัฐอิสลาม (Pan-Islamic Caliphate) ที่ปกครองด้วยกฎหมายอิสลาม (sharia) จะเห็นว่าระบุถึงการต้องกำจัดอิทธิพลของชาติตะวันตกและมุสลิมนอกรีตซึ่งให้ความร่วมมือกับต่างชาติที่เข้ามารุกรานและครอบครองดินแดนแห่งมุสลิมให้หมดสิ้น ทั้งนี้ จากแถลงการณ์ พบว่า บิน ลาดิน, อัล-ชวาฮิรี และอัล-ซอร์กาวิ มีการเทียบเคียงจากศัตรูและสิ่งทำลายที่ถือว่าเป็นอุปสรรคต่ออุดมการณ์สูงสุด โดยแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะดังจะอธิบายและแสดงในตารางที่ 4.3 คือ

2.1 ผู้รุกราน (crusader)

กลุ่มอัล กอฮิดะห์เทียบเคียงสถานะของศัตรูว่าเป็นผู้รุกราน (crusader) เพื่อแสดงนัยความศักดิ์สิทธิ์ของการต่อสู้ของกลุ่ม กล่าวคือ ยกระดับความสำคัญเทียบเท่าสงครามครูเสด (Crusade) ซึ่งเป็นสงครามศาสนาระหว่างคริสต์และอิสลามในอดีต ทั้งนี้ กลุ่มอัล กอฮิดะห์เลือกใช้คำว่าผู้รุกรานเพื่ออธิบายอิทธิพลทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจและวัฒนธรรมในรูปแบบจักรวรรดินิยมของชาติตะวันตกที่แพร่ขยายเข้ามาในโลกมุสลิม โดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรสำคัญ เช่น อังกฤษ และยิวไซออนิสต์ ซึ่งเป็นคนนอกศาสนา (infidel) ที่พยายามเข้ามาครอบครองดินแดนและตั้งตวงผลประโยชน์ประเทศมุสลิมไม่ว่าจะเป็นการทำสงครามอัฟกานิสถานในปี 2544 สงครามบุกยึดอิรักในปี 2546 หรือการแทรกแซงกิจการภายในของโลกอาหรับ ด้วยการเสนอความช่วยเหลือทางการเงินและเศรษฐกิจให้แก่ประเทศมุสลิม เช่น อิรักและปากีสถาน

การแผ่ขยายอำนาจของชาติตะวันตกเหนือดินแดนศักดิ์สิทธิ์ ด้วยการทำสงครามก็ดี หรือการใช้ความรุนแรงต่อชาวมุสลิมก็ดีจึงเป็นแรงสนับสนุนให้บิน ลาดินและอัล-ชวาฮิรีชี้ให้เห็นว่าการต่อสู้ด้วยอาวุธหรือการทำญihadด้วยวิธีรุนแรงจึงจะเป็นเพียงวิธีการเดียวที่จะทำให้มุสลิมมีชัยเหนือผู้รุกรานทั้งปวง

2.2 มุสลิมนอกกรีต (infidel)

หมายถึง รัฐบาลชาติอาหรับที่เป็นพันธมิตรและสนับสนุนนโยบายของประเทศตะวันตก (ระบบทุนนิยม) ก่อให้เกิดการเข้ามาแสวงประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และทรัพยากรในประเทศมุสลิมทั้งหลาย ซึ่งกลุ่มอัล กออิดะห์ถือว่าเป็น “มุสลิมที่ไม่แท้จริง” หรือ “ทอราช” และจะต้องโค่นล้มให้หมดสิ้น ทั้งนี้ นิยามของมุสลิมนอกกรีตตามการตีความของกลุ่มอัล กออิดะห์ในแถลงการณ์ในปัจจุบันยังรวมถึงประเทศมุสลิมด้วยกันที่เห็นว่าไม่มีผู้นำและคณะปกครองที่ซื่อสัตย์ ไม่ปฏิบัติตามหลักศาสนาแต่กลับยอมรับนโยบายต่างชาติ รวมถึงกดขี่พลเมืองที่เป็นมุสลิมของตน เช่น อิรัก ปากีสถาน อัฟกานิสถาน และชูดาน

ตารางที่ 4.3

แสดงการเทียบเคียงศัตรูหรือสิ่งทำทายเป็น

ผู้รุกราน (crusader)	มุสลิมนอกกรีต (infidel)
- สหรัฐอเมริกา (ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช) (กองทัพสหรัฐอเมริกาในประเทศมุสลิม)	- <u>อิรัก</u> (นายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกิ)
- อังกฤษ (นายกรัฐมนตรีโทนี แบลร์) (พันธมิตรของสหรัฐอเมริกา)	- <u>ปากีสถาน</u> (ประธานาธิบดีเปอร์เวซ มูซาร์ราฟ)
- <u>ยิวไซออนิสต์</u>	- <u>ชูดาน</u> (ประธานาธิบดีโอมาร์ อัล-บาเซียร์)
	- <u>อัฟกานิสถาน</u> (ประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ)

การเทียบเคียงจากศัตรูหรือสิ่งทำทายเป็นแถลงการณ์ของอัล-ชาวาฮี้ดี และอัล-ชอร์กาวิ ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างการโน้มน้าวชักจูงใจกลุ่มเป้าหมายให้ร่วมต่อสู้กับอุปสรรคศัตรู โดยส่วนหนึ่งเป็นการวิเคราะห์ผ่านรูปแบบภาษาและถ้อยคำที่เรียกว่า antithesis ดังต่อไปนี้

ผู้รุกราน (crusader)

อัยมาน อัล-ชวาฮีรี : แถลงการณ์ 6 ม.ค.49 (CNN – Al Qaeda No.2: Bush must admit defeat in Iraq)

แม้ข้าพเจ้าจะส่งความเสียใจไปถึงมุสลิมร่วมชาติของข้าพเจ้าที่ประสบความสูญเสียในเหตุแผ่นดินไหวในปากีสถาน แต่วันนี้ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความยินดีกับมุสลิมทุกคนสำหรับชัยชนะในอิรัก พวกท่านคงจำได้ พี่น้องมุสลิมที่รัก ข้าพเจ้าเคยบอกพวกท่านเมื่อกว่า 1 ปีที่ผ่านมาว่ากองทัพสหรัฐฯ จะถอนออกจากอิรักในวันใดวันหนึ่ง... (Even though I send my condolences to my Islamic nation for the tragedy of the earthquake in Pakistan, today I congratulate everyone for the victory in Iraq. You remember, my dear Muslim brethren, what I told you more than a year ago, that the U.S. troops will pull out of Iraq. It was only a matter of time...)

ประโยคข้างต้นของอัล-ชวาฮีรีแสดงให้เห็นถึงการร่วมต่อสู้กับสิ่งทำลายที่เกิดขึ้นกับ “พี่น้องมุสลิม” ไม่ว่าจะมาจากภัยธรรมชาติ “แผ่นดินไหว” หรือจาก “ผู้รุกราน” ซึ่งเป็นใจความหลักที่อัล-ชวาฮีรีต้องการกล่าวถึงมากที่สุดในแถลงการณ์ และข้อความที่ว่า **กองทัพสหรัฐฯ จะถอนออกจากอิรักในวันใดวันหนึ่ง** ก็ชี้ให้เห็นเป็นนัยว่าการถอนทัพของสหรัฐอเมริกาออกจากอิรักเป็นความสำเร็จตามความคาดหมายของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ซึ่งเป็นผลจากการต่อสู้อย่างหนักของขบวนการปฏิบัติการของอัล-ชอร์กาวิ นอกจากนี้ พลังสนับสนุนข้อเท็จจริงที่อัล-ชวาฮีรีได้กล่าวไว้ในแถลงการณ์สอดคล้องกับที่โดนัลด์ รัมสเฟลด (Donald Rumsfeld) อธิบดีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกลาโหมสหรัฐอเมริกาเคยกล่าวเป็นนัยเมื่อปี 2548 ว่ากองทัพกำลังจะเริ่มลดจำนวนทหารที่ประจำการในอิรักให้เหลือไม่เกิน 138,000 นายในไม่ช้า

ในส่วนของเทคนิค antithesis อัล-ชวาฮีรีใช้คำว่า “ความเสียใจ” และ “ความสูญเสีย” ซึ่งตรงข้ามกับคำว่า “แสดงความยินดี” และ “ชัยชนะ” มาสร้างประโยคที่ให้ความรู้สึกว่าการถอนทัพออกจากอิรักไม่เพียงเป็นเพื่อนร่วมต่อสู้ในยามทุกข์ ที่พร้อมจะเป็นกำลังใจและช่วยบรรเทาความเดือดร้อนที่ชาวปากีสถานได้รับจากเหตุแผ่นดินไหว แต่กลุ่มอัล กอฮิดะห์ยังเป็นเพื่อนในยามสุขที่ยินดีจะร่วมมือกับชาวอิรักต่อสู้ต่อไปเพื่อขับไล่กองทัพสหรัฐอเมริกาจนกว่าจะหมดไปจากประเทศ

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 30 ม.ค.49 (CNN – Al-Zawahiri: Bush the 'butcher of Washington')

ข้าพเจ้าจะเผชิญกับความตายเมื่อพระผู้เป็นเจ้าประสงค์ แต่หากเวลาของข้าพเจ้ายังไม่มาถึง ท่านและกองกำลังจากทั่วโลกก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ไม่แม้แต่วินาทีเดียว...บุช ท่านรู้หรือไม่ว่าข้าพเจ้าอยู่ที่ใด? ข้าพเจ้าอยู่ท่ามกลางมวลหมู่มุสลิม มีความสุขสำราญอยู่ในการปกป้องดูแลของชาวมุสลิมเหล่านั้นและการอำนวยการจากพระผู้เป็นเจ้า รวมถึงจะร่วมมือกับชาวมุสลิมเหล่านั้นทำสงครามศักดิ์สิทธิ์กับท่าน จนกว่าพวกเราจะเอาชนะท่านได้ พระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า (I will meet my death when God wishes. But if my time hasn't come, you and all the Earth's forces can't change it, not even by a second...Bush, do you know where I am? I am among the Muslim masses enjoying their care with God's blessings and sharing with them their holy war against you until we defeat you, God willing.)

อัล-ซาวาฮีรีเทียบเคียงจากศัตรูผู้รุกรานชาติตะวันตก ซึ่งหมายถึงประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุชและกองกำลังจากชาติตะวันตก โดยอธิบายอย่างชัดเจนว่าไม่เพียงกลุ่มอัล กออิดะห์ และชาวมุสลิมทั้งหมดจะต้องการทำสงครามศักดิ์สิทธิ์กับสหรัฐอเมริกาเท่านั้น แต่อัล-ซาวาฮีรียังชี้ให้เห็นว่าการต่อสู้นั้นจะเป็นความร่วมมือระหว่างกลุ่มอัล กออิดะห์กับชาวมุสลิมอย่างแท้จริงบนพื้นฐานความผูกพันของชนชาติและศาสนา โดยอัล-ซาวาฮีรีใช้คำว่า การอำนวยการจากพระผู้เป็นเจ้า มาเสริมย้ำความร่วมมือนั้น ส่วนเทคนิค antithesis ของอัล-ซาวาฮีรี คือ การใช้คำว่า “ความตาย” ซึ่งตรงข้ามกับ “ความสุขสำราญ” เพื่อชี้ให้กลุ่มเป้าหมายชาวมุสลิมเห็นว่า ไม่ว่าจะ เป็น ความตาย หรือ ความสุขสำราญ ล้วนแต่เป็นวิถีชีวิตที่นักรบศักดิ์สิทธิ์ของโลกมุสลิมยอมรับตามที่พระผู้เป็นเจ้าทรงกำหนด เป็นนัยที่สะท้อนมุมมองมุสลิมเรื่องความตายในนามของพระเจ้าเป็นความปรารถนาสูงสุด

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 30 ม.ค.49 (Al-jazeera - Al-Zawahiri says he escaped US raid)

ท่าน คุณแม่ชาวอเมริกัน ถ้ากระทรวงกลาโหมโทรศัพท์ไปแจ้งท่านว่าลูกชายของท่านกลับบ้านในสภาพนอนอยู่ในโลงแล้วล่ะก็ ขอให้รีบถึงชื่อจอร์จ ดับเบิลยู บุช และท่าน ภรรยาชาวอังกฤษ หากท่านได้รับโทรศัพท์จากกระทรวงกลาโหมว่าสามีของท่านกำลังเดินทางกลับบ้านในสภาพร่างกายที่พิการและถูกไฟไหม้ จงจำชื่อ

ของโทนี่ แบลร์ (You, American mother, if the Pentagon calls to tell you that your son is coming home in a coffin, then remember George Bush. And you, British wife, if the Defence Department calls you to say that your husband is returning crippled and burnt, remember Tony Blair.)

อัล-ซาวาฮี้รีไม่ได้มองเพียงว่าผู้รุกรานหรือประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช และ นายกรัฐมนตรีโทนี่ แบลร์ของอังกฤษเป็นศัตรูของโลกมุสลิมเท่านั้น แต่ยังเป็นผู้รุกรานหรือสิ่งทำลายชีวิตชาวอเมริกันและชาวอังกฤษ ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการดำเนินนโยบายสงครามของผู้นำประเทศ การเทียบเคียงศัตรูเข้ากับ “คุณแม่ชาวอเมริกัน” และ “ภรรยาชาวอังกฤษ” ก็เพื่อให้เห็นว่าสงครามของผู้รุกรานก่อให้เกิดความสูญเสียแก่ผู้ที่สนับสนุนสงครามนั่นเองไม่น้อยไปกว่าผู้ที่ถูกรุกราน และวัตถุประสงค์ของอัล-ซาวาฮี้รีที่ต้องการบอกกับผู้สูญเสียชาวตะวันตกเหล่านั้นก็คือ การต่อต้านสงครามของผู้นำชาติตะวันตกจะยุติความเสียหายต่อชีวิตมนุษยชาติได้

ทั้งนี้ พลังสนับสนุนคำพูดโน้มน้าวของอัล-ซาวาฮี้รีก็คือ สถิติจำนวนทหารทั้งหมดที่เสียชีวิตในสงครามอิรักรวม 2,443 นาย (สถิติระหว่างวันที่ 20 มีนาคม 2546 - 28 มกราคม 2549)¹⁰ ซึ่งน่าจะมีส่วนช่วยให้ผู้ต่อต้านสงครามนำมาเป็นประเด็นโจมตีนโยบายรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

อัยมาน อัล-ซาวาฮี้รี : แถลงการณ์ 4 มี.ค.49 (CNN – Bin Laden's No.2 condemns Mohammed cartoons)

และนี่คือภาพของเรือนจำอาบู กราฮิบที่เผยแพร่ออกมาอีกครั้งและแสดงให้เห็นถึงคำโกหกและการก่ออาชญากรรมของพวกเขาอเมริกัน...สิ่งเหล่านี้เป็นที่ยอมรับกันได้ในโลกตะวันตก ดังนั้นพวกเขาจึงสามารถปล้นยึดดินแดนของเรา เข้ามากอบโกยความมั่งคั่ง ดูถูกเราและศาสนาของเรา รวมทั้งคัมภีร์อัล-กุรอานและศาสดาของเรา และหลังจากนั้นพวกเขากลับมาสั่งสอนเราในเรื่องเสรีภาพและสิทธิมนุษยชน (And here are the pictures of Abu Ghraib coming out again to show the American lies and criminal acts...All this in the West is allowed so they can steal and occupy our land, and stealing our wealth and insulting us and our religion and Quran, and our prophet. And after that they gave us lessons on freedom and human rights.)

¹⁰ "Iraq Coalition Casualties Count," iCasualties.org, <<http://icasualties.org/oif/>>, 13 July 2006.

ภาพการเหยียดหยามและละเมิดนักโทษอิรักในเรือนจำอาบู กราฮ์อับที่เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชนเป็นประเด็นสำคัญที่ทำให้รัฐบาลและกองทัพสหรัฐอเมริกาต้องเผชิญกับการตำหนิจากนานาชาติมาโดยตลอด การเอ่ยถึงปัญหาดังกล่าวในแถลงการณ์ของอัล-ซาวาฮีย์จึงไม่ใช่การสร้างประเด็นใหม่ แต่ต้องการตอกย้ำภาพความเป็นศัตรูอันเกิดจากการกระทำของสหรัฐอเมริกาให้ชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นการยึดครองดินแดนของมุสลิม การเข้ามาขกขวยทรัพย์ภายในประเทศ จนถึง การดูถูกความเป็นมุสลิมและศาสนาอิสลาม ซึ่งอัล-ซาวาฮีย์เรียกว่าเป็น **อาชญากรรมที่ยอมรับกันได้ในโลกตะวันตก** เพื่อให้กลุ่มผู้ฟังเกิดมโนภาพที่เชื่อมโยงเหตุการณ์ต่างๆ เข้าด้วยกันแล้วตัดสินใจได้ว่าสหรัฐอเมริกาสมควรเป็นศัตรูอย่างแท้จริงที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์และชาวมุสลิมต้องต่อสู้เพื่อคืนความเป็นธรรมให้โลกมุสลิม

ทั้งนี้ ภาพการละเมิดนักโทษในเรือนจำและการกระทำที่ดูหมิ่นศาสนาอิสลาม เช่น ภาพล้อเลียนศาสดามุฮัมมัดจะเป็นพลังเสริมย้าให้ภาพความเป็นศัตรูของสหรัฐอเมริกาปรากฏเด่นชัดในความคิดของกลุ่มผู้ฟัง นอกจากนี้ การใช้ antithesis ในแถลงการณ์ของอัล-ซาวาฮีย์ ได้แก่ การระบุถึงพฤติกรรมของผู้รุกรานที่ “ปล้นยึดดินแดน” “กอบโกยความมั่งคั่ง” “ดูถูกศาสนา คัมภีร์อัล-กุรอาน และศาสดา” ของชาวมุสลิม ซึ่งตรงข้ามกับอุดมการณ์ประชาธิปไตยที่สหรัฐอเมริกามักบอกว่ายึดถือในเรื่อง “เสรีภาพและสิทธิมนุษยชน” เพื่อต้องการโน้มน้าวให้ผู้ฟังเห็นถึงความ **ฉกฉุน** ของคำพูดและการกระทำของชาวอเมริกันที่มีค่าเป็นเพียง “คำโกหกและการก่ออาชญากรรม”

อาบู มูซาบ อัล-ซอร์กาวิ : แถลงการณ์ 25 เม.ย.49 (CNN - Defiant al-Zarqawi shows face on video)

เรากำลังปกป้องเกียรติยศของพวกท่าน ข้าพเจ้าพูดอยู่กับท่าน เพื่อนร่วมชาติ บางทีข้าพเจ้าอาจพบผู้ที่กำลังสับสนด้วยจิตใจที่ล้าหาญ...บุชจะไม่มีวันอยู่อย่างสงบสุข จนกว่าพวกเราจะมีสันติสุข...(We are defending your honor, I speak to you, my nation, so maybe I can find listening ears and good hearts...you [Bush] will never live in peace until we live in peace...)

อัล-ซอร์กาวิ หัวหน้าขบวนการปฏิบัติการกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในอิรัก ซึ่งเป็นชาวจอร์แดน เทียบเคียงศัตรูเพื่อโน้มน้าวให้นักรบของกลุ่มและชาวอิรักปกป้องเกียรติยศของอิสลามและดินแดนแห่งมุสลิมด้วยการร่วมมือกันต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาที่เข้ามายึดครองประเทศ ซึ่งเป็นการทำลาย “เสรีภาพ” ของประชาชน ทั้งนี้ อัล-ซอร์กาวิเลือกใช้คำว่า “peace” เพื่อแสดงความมุ่งมั่นในการต่อสู้กับผู้รุกราน “บุชจะไม่มีวันอยู่อย่างสงบสุข” ในขณะที่เดียวกันคำว่า “peace” ก็ถูกใช้เพื่อแสดงความมุ่งมั่นที่ปกป้องดินแดนอิรัก “จนกว่าพวกเราจะมีสันติสุข”

มุสลิมนอกรีต (infidel)

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 6 ม.ค.49 (Al-jazeera – Al-Qaeda taunts US on pullout)

ถ้ากองกำลังของท่านพร้อมด้วยเครื่องบินรบ ซีปนาวูธ รถถัง และทหารทั้งหลายยังส่งเสียงร้องครางจากการบาดเจ็บและพยายามหาทางหลบหนีออกจากอิรักแล้วล่ะก็ บรรดาผู้หลอกหลวง ผู้ร่วมสมคบคิด คนนอกรีต [รัฐบาลอิรัก] จะสามารถต้านทานสิ่งที่แม้แต่ “อำนาจที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในโลก” ยังพ่ายแพ้ได้อย่างไร? (If your forces with all its aircraft, missiles, tanks and fleets are moaning, bleeding and looking for an escape from Iraq, then will the hypocrites, conspirators, infidels [the Iraqi government] resist what the ‘greatest power in the world’ has failed to resist?)

อัล-ซาวาฮีรีเทียบเคียงความเป็นศัตรูร่วมกับชาวอิรัก โดยชี้ให้เห็นทั้งกลุ่มอัล กออิดะห์ และมุสลิมในอิรักต่างก็มีศัตรูเดียวกันคือ รัฐบาลอิรัก (นิกายชีอะฮ์) ที่ปกครองโดยนายกรัฐมนตรีนูรี อัล-มาลิกิ (Nuri al-Maliki) ที่ได้ชื่อว่าเป็นมุสลิมนอกรีต ยอมร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาผู้รุกรานเพื่อให้เข้ามาแสวงประโยชน์ในดินแดนแห่งมุสลิม ทั้งนี้ อัล-ซาวาฮีรีอธิบายถึงลักษณะความเป็นมุสลิม นอกรีตของรัฐบาลอิรักโดยใช้คำว่า “ผู้หลอกหลวง” “ผู้ร่วมสมคบคิด” และ “คนนอกรีต” เพื่อให้ชาว อิรักเห็นภาพการกระทำที่แสดงถึงการยอมรับสหรัฐอเมริกา และเพื่อโน้มน้าวใจให้ชาวอิรักยอมรับและเห็นความชอบธรรมที่กลุ่มอัล กออิดะห์ต้องต่อต้านรัฐบาลอิรักจากสาเหตุดังกล่าว

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 27 เม.ย.49 (Al-jazeera – Al-Zawahiri video: US broken in Iraq)

ชาติตะวันตกซึ่งอ้างว่าส่งเสริมประชาธิปไตย...กำลังสนับสนุนมุฮาร์ราฟด้วยวิธีการทุกรูปแบบเพื่อให้เขามีอำนาจ หลังจากที่เขาแสดงความสามารถในการสังหารชาวมุสลิมให้เห็น ข้าพเจ้าขอเรียกร้องให้ชาวปากีสถาน...โค่นล้มอาชญากรผู้ทรยศกินสินบนมุฮาร์ราฟเป็นผู้สมเฝ้าสงครามกลางเมืองในปากีสถานในนามของอเมริกา...มุฮาร์ราฟสั่งให้กองทัพปากีสถานต่อสู้กับประชาชนและพี่น้องร่วมชาติ รวมทั้งปิดหูปิดตาไม่สนใจภัยคุกคามจากอินเดีย (The West which claims to support democracy...is encouraging Musharraf to stay in power by any means after he demonstrated his aptitude at killing Muslims...I call on the

Pakistani people to...topple this bribe-taking treacherous criminal. Musharraf is fanning the flames of civil war in Pakistan on behalf of America...He [Musharraf] is inviting the Pakistani army to fight its own people and brothers and turn a blind eye to the Indian threat.)

อัล-ซาวาฮีระระบุว่าประธานาธิบดีเปอร์เวซ มุซาร์ราฟ (Pervez Musharraf) แห่งปากีสถาน เป็นศัตรูของกลุ่มอัล กอิดะห์และชาวปากีสถาน มีลักษณะของความเป็นมุสลิมที่ไม่แท้จริงหรือมุสลิมนอกรีต โดยหากพิจารณาบริบทสภาพแวดล้อมทางการเมืองและความขัดแย้งในภูมิภาคดังกล่าว พบว่า ความเป็นศัตรูระหว่างกลุ่มอัล กอิดะห์และประธานาธิบดีมุซาร์ราฟมีจุดเริ่มต้นเมื่อประธานาธิบดีมุซาร์ราฟตัดสินใจนำปากีสถานเข้าร่วมเป็นพันธมิตรของสหรัฐอเมริกาในสงครามต่อต้านการก่อการร้ายทันทีหลังเกิดเหตุวินาศกรรม 9/11 และนำไปสู่การจับกุมแกนนำสำคัญของกลุ่มอัล กอิดะห์จำนวนมาก ทั้งๆ ที่ก่อนหน้านี้ปากีสถานเคยให้การสนับสนุนรัฐบาลตอลิบาน (ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกลุ่มอัล กอิดะห์) ในอัฟกานิสถานมาเป็นเวลานาน ความสัมพันธ์ในฐานะ “สหาย” (my buddy) ระหว่างประธานาธิบดีมุซาร์ราฟกับผู้นำสหรัฐอเมริกาทำให้เขา กลายเป็นเป้าหมายการลอบสังหารของขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อญิฮาดและกลุ่มกบฏซึ่งแฝงตัวอยู่ทั่วปากีสถาน

ในขณะที่อัล-ซาวาฮีระเทียบเคียงความเป็นศัตรูของประธานาธิบดีมุซาร์ราฟเพื่อโน้มน้าวใจชาวปากีสถานให้โค่นล้มผู้นำของตนด้วยการอธิบายภาพการกระทำของเขาวามีลักษณะเป็น **อาชญากรผู้ทรยศกินสินบน** อย่างแท้จริง ไม่ว่าจะเป็นการทรยศต่อเพื่อนร่วมชนชาติและโลกมุสลิม สังหารชาวปากีสถานและกลุ่มตอลิบานที่เป็น “สหายเก่าแก่” แต่กลับยอมเจรจากับอินเดียที่ถือเป็นศัตรูกับปากีสถานมาโดยตลอด รวมถึงยังเป็นมุสลิมนอกรีตที่หันไปคบค้ากับผู้รุกรานโดยกินสินบนจากต่างชาติ เช่น ความช่วยเหลือโครงการนิวเคลียร์จากสหรัฐอเมริกา ทั้งนี้ อัล-ซาวาฮีระกล่าวถึงสหรัฐอเมริกาโดยใช้คำว่า “ส่งเสริมประชาธิปไตย” ซึ่งต่างจากคำว่า “สุ่มไปสงครามกลางเมือง” ที่หมายถึงการกระทำของประธานาธิบดีมุซาร์ราฟ ซึ่งมีลักษณะที่ขัดแย้งกันแต่สามารถสร้างมุมมองความสัมพันธ์ระหว่างผู้รุกรานกับมุสลิมนอกรีตว่ามีการเกื้อกูลกันทั้งแนวคิดและการกระทำที่ล้วนเป็นภัยต่อโลกมุสลิม

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 9 มิ.ย.49 (Al-jazeera – Al-Qaeda condemns referendum)

รัฐบาลชุดใหม่ที่เลวร้าย...กำลังร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาในการแบ่งแยกชุดานให้ตกอยู่ในอำนาจของพวกเขา...ข้าพเจ้าขอเรียกร้องต่อมุสลิมทุกคนในชุดานซึ่งมี

ความเชื่อมั่นและมุสลิมทุกคนที่มีศรัทธาแรงกล้าในเขต Darfur จงต่อต้านแผนการของผู้รุกรานและยิวไซออนนิสต์ที่หวังจะครอบครองดินแดนแห่งอิสลาม (The spineless Sudanese government...is joining the United States in dividing Sudan to stay in power...I call upon every Muslim and everyone who has faith in Sudan, and every fervent Muslim in Darfur to confront the Zionist Crusader plot to occupy the lands of Islam.)

การเทียบเคียงศัตรูในแถลงการณ์ของอัล-ชวาฮิรีเพื่อโน้มน้าวให้ชาวซูดานร่วมมือกับนักรบกลุ่มอัล กออิเดห์ต่อสู้กับ ผู้รุกราน ซึ่งหมายถึง สหรัฐอเมริกาที่ร่วมมือกับยิวไซออนนิสต์เพื่อหวังส่งกองกำลังทหารเข้ามาช่วยระงับสงครามกลางเมืองในเขต Darfur ของซูดาน โดยอัล-ชวาฮิรีเน้นว่าการเข้ามาของกองกำลังตะวันตกและยิวไซออนนิสต์ซึ่งเป็นศัตรูสำคัญของชาวมุสลิมเท่ากับการแบ่งแยกดินแดนศักดิ์สิทธิ์และเป็นแผนการของผู้รุกรานที่ต้องการแสวงประโยชน์ในทรัพยากร โดยได้รับความช่วยเหลือจาก มุสลิมนอกรีต คือ รัฐบาลซูดานของประธานาธิบดีโอมาร์ อัล-บาเชียร์ (Omar al-Bashir) ซึ่งวางเฉยต่อปัญหาดังกล่าวเพื่อแลกเปลี่ยนกับการสนับสนุนจากตะวันตกให้ตนเองยังคงรักษาอำนาจปกครองไว้ได้

ทั้งนี้ อัล-ชวาฮิรีใช้คำว่า **รัฐบาลซูดานที่เหลวไหล** ซึ่งให้ความรู้สึกตรงข้ามกับคำว่า **มุสลิมทุกคนที่มีศรัทธาแรงกล้า** เพื่อกระตุ้นให้ผู้ต่อสู้แห่งมุสลิมมองเห็นภาพความเป็นมุสลิมนอกรีตของรัฐบาลได้ชัดเจนและเกิดความมุ่งมั่นในการต่อสู้ (ด้วยศรัทธา) ที่จะรักษาดินแดนของตนให้พ้นจากการครอบครองของศัตรู

อัยมาน อัล-ชวาฮิรี : แถลงการณ์ 22 มิ.ย.49 (Al-jazeera – Al-Zawahiri urges Afghans to fight)

พี่น้องมุสลิมในอัฟกานิสถาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรุงคาบูล จงยืนหยัดเป็นหนึ่งเดียวกับนักรบมูจาฮิดีน [นักรบมุสลิม] เพื่อขับไล่กองกำลังของผู้รุกราน...อย่าหลงเชื่อผู้รุกรานนอกศาสนาหรือตัวแทนของพวกเขาที่ต้องการเปลี่ยนพวกท่านให้กลายเป็นทาสที่ถูกกดขี่ (Muslim brothers in Afghanistan, and especially in Kabul, stand as one with the mujahidin [Muslim fighters] so that the invading forces might be expelled...Do not trust these infidel invaders or their agents who want to transform you into oppressed enslaved people.)

แถลงการณ์ของอัล-ชวาฮิรีมีนัยสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงการเทียบเคียงร่วมกับชาวอัฟกานิสถานในประเด็นของศัตรูทั้งที่เป็น ผู้รุกราน ซึ่งหมายถึงกองกำลังสหรัฐอเมริกาและพันธมิตร

ที่ทำสงครามโค่นล้มรัฐบาลตอลิบานและทำลายฐานที่มั่นของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในอัฟกานิสถานได้สำเร็จเมื่อปี 2544 และมีตัวแทนของผู้รุกรานหรือคือ รัฐบาลของประธานาธิบดีฮามิด คาร์ไซ (Hamid Karzai) ที่สหรัฐอเมริกามีส่วนช่วยจัดตั้งขึ้นปกครองประเทศต่อจากรัฐบาลตอลิบาน ซึ่งอัล-ซาวาฮี้รี มองว่าเป็น *มุสลิมนอกรีต* ที่ร่วมมือกับชาติตะวันตกให้เข้ามาแสวงประโยชน์ในประเทศ ในลักษณะของการส่งกองกำลังเข้ามาประจำการในอัฟกานิสถานจนปัจจุบัน ซึ่งเท่ากับเป็นการยอมให้ต่างชาติเข้ามาควบคุมการดำเนินชีวิตของประชาชน

อย่างไรก็ดี การก่อความไม่สงบของกลุ่มผู้สนับสนุนอดีตรัฐบาลตอลิบานและนักรบมุจาฮิดีนกลุ่มอัล กอฮิดะห์บางส่วนที่ยังคงโจมตีทหารสหรัฐอเมริกาที่ประจำการอยู่ในอัฟกานิสถาน รวมทั้งบุคคลในคณะรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง จะเป็นพลังสนับสนุนให้การโน้มน้ำหนักของอัล-ซาวาฮี้รีสามารถกระตุ้นให้ชาวอัฟกานิสถานที่ต่อต้านการเข้ามาของกองกำลังสหรัฐอเมริกามองเห็นชัยชนะร่วมกันและยอมร่วมมือกับนักรบเหล่านั้นเพื่อต่อสู้กับศัตรู

การวิเคราะห์ภาพแสดงการเทียบเคียงศัตรูหรือสิ่งทำทายเป็นร่วมกัน

ภาพที่ 4.5

อัล-ซอร์กาวีในชุดนักรบแสดงการข้อมยิงปืน

ภาพที่ปรากฏในวิดีโอแถลงการณ์ของอัล-ซอร์กาวี ผู้นำขบวนการกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในอิรัก ที่เผยแพร่เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2549 (Al-jazeera - Zarqawi video vows defeat for US) แสดงให้เห็นถึงการเทียบเคียงศัตรูหรือสิ่งทำทายเป็นกันที่เกิดจากการเข้ามาของผู้รุกรานในดินแดนของมุสลิม ซึ่งหมายถึงกองกำลังสหรัฐอเมริกาและพันธมิตรที่ยังคงประจำการอยู่ในอิรัก โดยภาพของอัล-ซอร์กาวีที่แต่งกายด้วยชุดมุจาฮิดีนและข้อมยิงปืนกลในลานฝึกกว้าง ก็เพื่อมุ่งหวังที่จะส่งเสริมความสามัคคีและเทียบเคียงการต่อสู้กับศัตรูผู้รุกรานร่วมกับของขบวนการปฏิบัติการและชาวอิรัก โดยภาพดังกล่าว

มีนัยเป็นการปลุกเร้าจิตใจให้ฮึกเหิมและแสดงถึงความเตรียมพร้อมฝึกอาวุธของช่างงานปฏิบัติการของอัล-ซอร์กาวิที่จะต่อสู้กับศัตรูตลอดเวลา

3. ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติ (unconscious association)

ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติ เป็นรูปแบบการเทียบเคียงที่เกิดขึ้นอย่างไม่ทันสังเกตที่อาจพบในสถานการณ์ธรรมดาในชีวิตประจำวัน ได้แก่ การใช้คำศัพท์หรือภาษาทั่วไป เช่น คำว่า “พวกเรา” อาจชี้ให้เห็นเป็นนัยถึงความเหมือนกันระหว่างคนสองกลุ่มที่มีภูมิหลังหรือเป้าหมายแตกต่างกันได้ เช่น กรณีที่ผู้สมัครชิงตำแหน่งเลือกตั้งใช้สรรพนามแทนตัวเองว่า “เรา” เพื่อผูกพันตัวเองเข้ากับชาวบ้านในชุมชนต่างๆ ทั้งนี้ การเทียบเคียงประเภทนี้มักเป็นภาษาพูดหรือเขียนอย่างง่าย ๆ ที่ไม่จำเป็นต้องใช้คำศัพท์ที่ลึกซึ้งเช่นเดียวกับการวิพากษ์วิจารณ์ แต่ผู้พูดมักจะใช้วาทศิลป์ที่แฝงไหวพริบ (cunning) หรือมีนัย (subtler) เช่น ใช้คำศัพท์ที่ไม่ชี้เฉพาะเจาะจง หรือใช้คำธรรมดาๆ อย่างมีลูกเล่น เพื่อสร้างความรู้สึกถึงร่วมกันในประเด็นที่เสี่ยงต่อการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย

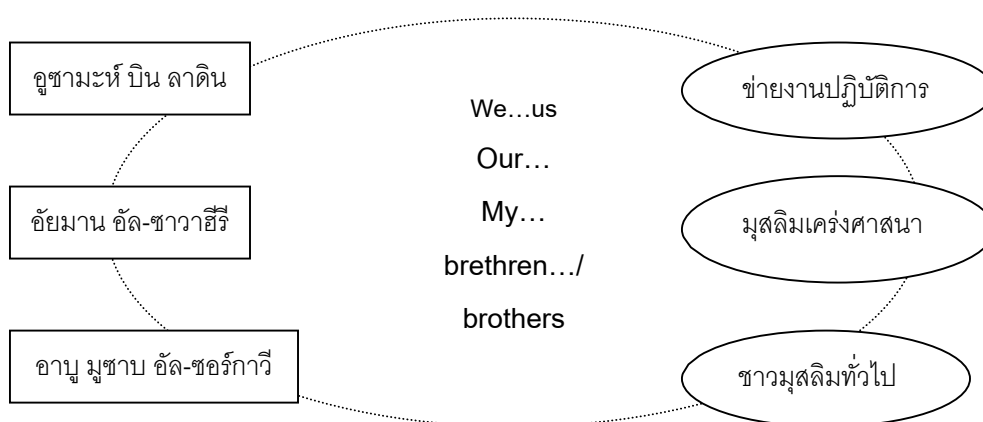
ในกรณีของการวิเคราะห์แถลงการณ์ พบว่า การใช้ข้อความและสำนวนอย่างระมัดระวัง และแฝงด้วยไหวพริบโดยที่ผู้ฟังอาจไม่ทันสังเกตหรือไม่รู้สึกตัวจะช่วยให้แกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์สามารถสร้างความผูกพันกับกลุ่มผู้ฟังที่เป็นชาวมุสลิมซึ่งพูดภาษาอารบิกได้อย่างสนิทใจ ซึ่งความผูกพันดังกล่าวก็มีผลต่อการสนับสนุนภาพลักษณ์การเป็นผู้ปกป้องผลประโยชน์ของชนชาติมุสลิมของแกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์ รวมถึงโน้มน้าวให้กลุ่มเป้าหมายยอมรับแนวคิดและแนวทางของกลุ่มได้ง่ายขึ้น โดยเฉพาะชาวมุสลิมที่เป็นกลุ่มคนไร้อำนาจในสังคมอาหรับและมักถูกเอารัดเอาเปรียบจากรัฐบาลหรือไม่พอใจการเข้ามาของชาติตะวันตกในดินแดนของตน

ทั้งนี้ การวิเคราะห์ตัวบทที่แสดงถึงรูปแบบการเทียบเคียงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติในแถลงการณ์ของบิน ลาดิน, อัล-ซาวาฮี้รี และอัล-ซอร์กาวิ พบว่า ใช้เทคนิคคำอย่างมีไหวพริบเพื่อสร้างนัยที่เรียกว่า “พวกเราในแบบที่ทักท้อ” (assumed we)¹¹ ซึ่งหมายถึง การที่ผู้พูดกล่าวถึงตนเองด้วยคำว่า “พวกเรา” “...ของเรา” “...ของข้าพเจ้า” และ “พี่น้อง...” เพื่อผูกพันกับผู้ฟังซึ่งเป็นชาวมุสลิมหลายกลุ่ม เช่น สมาชิกช่างงานปฏิบัติการ กลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนา และ

¹¹ Brooke L. Quigley, ““Identification” as a Key Term in Kenneth Burke's Rhetorical Theory,” *American Communication Journal*, <<http://acjournal.org/holdings/vol1/iss3/burke/quigley.html>>, May 1998.

ประชาชนมุสลิมทั่วไปในประเทศต่างๆ ในลักษณะ “เพื่อนผู้ร่วมต่อสู้” หรือ “พี่น้องร่วมชนชาติ” เพื่อให้ตนเองและความเป็นกลุ่มอัล กอคิดะห์สามารถรวมตัวกับกลุ่มผู้ฟังได้ แม้ว่าจะมีภูมิหลังหรือเป้าหมายร่วมระหว่างกันน้อยมาก โดยที่ผู้ฟังไม่ทันสังเกตความแปลกแยกระหว่างกันนั้น ดังแสดงในแผนภูมิที่ 4.1

แผนภูมิที่ 4.1
แสดงการเทียบเคียงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติ (assumed we)

ทั้งนี้ การเทียบเคียงความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นโดยเป็นธรรมชาติในแถลงการณ์ของบิน ลาดิน, อัล-ชวาฮีรี และอัล-ชอร์กาวี เป็นรูปแบบอัตลักษณ์ทางชนชาติ (Ethnic identity) ที่กลุ่มอัล กอคิดะห์ใช้ดำรงรักษา “ความเป็นเรา” ของมุสลิม ในขณะที่ความเป็นมุสลิมนั้นกลับถูกสร้างโดยสหรัฐอเมริกา ให้กลายเป็น “ความเป็นเขา” และต่างจาก “ความเป็นเรา” ของสหรัฐอเมริกาที่สื่อถึงประชาคมโลกแทน อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยจะวิเคราะห์ตัวอย่างภาษาที่ใช้ผูกพันผู้พูดกับกลุ่มเป้าหมาย หรือการใช้เทคนิคคำอย่างมีไหวพริบเพื่อสร้างนัยที่เรียกว่า “พวกเราในแบบที่ที่กักเอา” (assumed we) ดังต่อไปนี้

อัยมาน อัล-ชวาฮีรี : แถลงการณ์ 6 ม.ค.49 (CNN - Al Qaeda No.2: Bush must admit defeat in Iraq)

แม้ข้าพเจ้าจะส่งความเสียใจไปถึงมุสลิมร่วมชาติของข้าพเจ้าที่ประสบความสูญเสียในเหตุแผ่นดินไหวในปากีสถาน แต่วันนี้ข้าพเจ้าก็ขอแสดงความยินดีกับมุสลิมทุกคนสำหรับชัยชนะในอิรัก พวกท่านคงจำได้ พี่น้องมุสลิมที่รัก ข้าพเจ้าเคยบอกพวกท่านเมื่อกว่า 1 ปีที่ผ่านมาว่ากองทัพสหรัฐฯ จะถอนออกจากอิรักในวันใดวันหนึ่ง... (Even though I send my condolences to my Islamic nation for the tragedy

of the earthquake in Pakistan, today I congratulate everyone for the victory in Iraq. You remember, my dear Muslim brethren, what I told you more than a year ago, that the U.S. troops will pull out of Iraq. It was only a matter of time.)

อัล-ซาวาฮีรีใช้คำว่า “มุสลิมร่วมชาติของข้าพเจ้า” แสดงถึงไหวพริบในการผูกพันตนเองกับชาวมุสลิมในปากีสถานที่ประสบความเดือดร้อนจากเหตุแผ่นดินไหว เพื่อแสดงให้เห็นว่าแม้เขาจะไม่ได้ได้รับความเสียหายจากเหตุการณ์ดังกล่าว และไม่ได้เป็นชาวปากีสถาน แต่ในฐานะมุสลิมคนหนึ่งก็ย่อมมีความเข้าใจและรู้สึกเห็นใจในชะตากรรมของเพื่อนร่วมชนชาติเดียวกัน ซึ่งความเห็นใจของอัล-ซาวาฮีรีแสดงออกให้เห็นเป็นรูปธรรมได้ด้วยการเรียกร้องให้องค์การกุศลของมุสลิมส่งเงินและความช่วยเหลือไปยังชาวมุสลิมในปากีสถาน

ในขณะเดียวกัน อัล-ซาวาฮีรีก็ยังคงให้ความสำคัญกับการต่อสู้ของชาวมุสลิมกับผู้รุกราน โดยใช้คำว่า “พี่น้องมุสลิมที่รัก” เพื่อสร้างความเป็นพวกพ้องเดียวกันกับชาวมุสลิมในอิรัก เป็นนัยว่า ขณะที่ชาวอิรักกำลังต่อสู้เพื่อขับไล่กองทัพสหรัฐอเมริกาโดยตลอด ตัวเขาและกลุ่มอัล กอฮิดะห์ทั้งหมดก็ร่วมรบเคียงบ่าเคียงไหล่กับชาวอิรักเหล่านั้น และในวันที่กองทัพสหรัฐอเมริกาจะถอนออกจากดินแดน กลุ่มอัล กอฮิดะห์ก็มีความยินดีและตระหนักถึงชัยชนะของชาวอิรักว่าเป็นดังเช่นชัยชนะของกลุ่มอัล กอฮิดะห์และโลกอิสลามที่มีเหนือผู้รุกราน

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 19 ม.ค.49 (Al-jazeera - Bin Laden offers Americans truce)

...เกี่ยวกับแนวทางการยุติสงครามอิรักและอัฟกานิสถาน สิ่งนี้ไม่ใช่ประเด็นที่ข้าพเจ้าตั้งใจจะกล่าวกับชาวอเมริกันเสียทีเดียว เพราะสงครามเหล่านั้นกำลังดำเนินไปตามวิถีทางของพวกเขาอย่างแน่นอน...พวกเขากำลังแข็งแกร่งขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่สถานการณ์ของท่าน [กองทัพสหรัฐฯ] กำลังถอยหลังจากยับเยินไปสู่ที่เลวร้ายมากขึ้น (This message is about the wars in Iraq and Afghanistan and how to end those wars. It was not my intention to talk to you about this, because those wars are definitely going our way...We are getting increasingly stronger while your situation is getting from bad to worse)

บิน ลาดินใช้คำว่า “วิถีทางของพวกเขา” ในที่นี้เพื่อผูกพันชายงานปฏิบัติการรวมถึงผู้สนับสนุนชาวมุสลิมในอิรักและอัฟกานิสถานให้ร่วมยึดมั่นอุดมการณ์ต่อสู้เป็นแนวทางเพียงหนึ่งเดียวกันทั้งหมดเพื่อขับไล่ผู้รุกรานชาติตะวันตกออกไปจากดินแดนแห่งมุสลิม ในที่นี้คำว่า “พวกเขา”

ถูกใช้เพื่อตอกย้ำความเป็นพวกพ้องเดียวกันของบรรดานักรบของกลุ่มอัล กออิดะห์กับผู้สนับสนุนชาวมุสลิมในอิรักและอัฟกานิสถานที่เมื่อร่วมมือต่อสู้ด้วยความมุ่งมั่นก็จะเป็นฝ่ายได้เปรียบในสถานการณ์สงคราม เมื่อเทียบกับฝ่ายศัตรูที่ทหารสูญเสียขวัญกำลังใจและสภาพเศรษฐกิจที่ตกต่ำจากการทำสงคราม

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 30 ม.ค.49 (CNN - Al-Zawahiri: Bush the 'butcher of Washington')

บุช ผู้รุกรานที่แพ่พ่าย ท่านรู้ริไม่ว่าพวกเราเป็นชนชาติที่นับถือพระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียว และเชื่อว่าไม่มีใครจะยิ่งใหญ่ไปกว่าพระองค์...(Bush, you failed crusader, know that we are the nation of monotheism, which believes that no one is greater than God...)

คำว่า “พวกเรา” ในประโยคนี้เป็นการใช้เพื่อผูกพันผู้พูดคือ อัล-ซาวาฮีรีเข้ากับชาวมุสลิมทั้งหมด โดยเป็นการกล่าวถึงในบริบทของความเชื่อและศาสนาที่ทำให้ผู้ฟังเห็นภาพว่า อัล-ซาวาฮีรีเป็นพวกเดียวกับตนเพราะเขาเข้าอกเข้าใจความเป็นมุสลิมที่แท้จริงได้เช่นเดียวกับมุสลิมคนอื่นๆ ที่เชื่อและศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าที่ยิ่งใหญ่เพียงหนึ่งเดียว จึงเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ ในขณะที่ผู้รุกรานอย่างสหรัฐอเมริกาอ้างว่าทำสงครามเพื่อเสรีภาพของชาวมุสลิมในตะวันออกกลาง แต่กลับไม่เคยเข้าใจวัฒนธรรมความเป็นมุสลิมอย่างแท้จริง จึงเป็นฝ่ายพ่ายแพ้

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 4 มี.ค.49 (Al-jazeera - Fight on, al-Zawahiri tells Hamas)

การได้มาซึ่งอำนาจไม่ใช่เป้าหมาย...และไม่มีชาวปาเลสไตน์คนใดมีสิทธิ์ที่จะแบ่งปันพื้นดินแห่งนี้ให้กับผู้อื่น กลุ่มคนที่ไม่นำพาต่อศาสนาในคณะปกครองของปาเลสไตน์ได้ขายดินแดนเป็นเศษเล็กเศษน้อย...ทำให้ดูเป็นเรื่องที่ถูกกฎหมายซึ่งเท่ากับเป็นการต่อต้านศาสนาอิสลาม...พวกเราต้องตระหนักถึงกลอุบายของพวกอเมริกันที่เรียกว่า ‘กระบวนการทางการเมือง’...(Reaching power is not a goal by itself...and no Palestinian has the right to give away a grain of soil. The seculars in the Palestinian Authority have sold out Palestine for crumbs...Giving them legitimacy is against Islam...We have to be aware of the American game called ‘political process’...)

แถลงการณ์นี้เป็นกรกล่าวชี้เฉพาะเจาะจงถึงปัญหาความขัดแย้งในปาเลสไตน์ที่ดินแดนบางส่วนยังคงตกอยู่ในการยึดครองของอิสราเอล ซึ่งเป็นผลมาจากการตกลงเจรจาสันติภาพ

ระหว่างประธานาธิบดีมาร์มูต อับบาส (Mahmoud Abbas) ผู้นำปาเลสไตน์และผู้นำอิสราเอล โดยมีสหรัฐอเมริกาเป็นคนกลาง ซึ่งอัล-ชวาฮิดีเห็นว่าเป็นสิ่งไม่ถูกต้องและขัดกับอุดมการณ์สูงสุดของศาสนาอิสลาม โดยเฉพาะการที่ยิวไซออนิสต์และสหรัฐอเมริกาซึ่งถือเป็นผู้รุกรานเข้ามาในดินแดนศักดิ์สิทธิ์นี้

ทั้งนี้ การชั้นนำประเด็นที่ว่าดินแดนปาเลสไตน์ทั้งหมดต้องเป็นของคนมุสลิมเท่านั้น ทำให้อัล-ชวาฮิดีเลือกใช้คำว่า “พวกเรา” เพื่อผูกพันแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มอัล กอฮิเดห์เข้ากับการเคลื่อนไหวของกลุ่มฮามาสซึ่งเป็นขบวนการเพื่ออิสลามที่มุ่งต่อสู้ขับไล่อิสราเอลออกจากปาเลสไตน์ แต่เนื่องจากในปัจจุบันสมาชิกสายการเมืองของกลุ่มฮามาสได้รับเลือกตั้งและสามารถจัดตั้งรัฐบาลได้สำเร็จ อัล-ชวาฮิดีจึงเลือกใช้คำที่แสดงความผูกพันเพื่อให้กลุ่มฮามาสยังคงยึดมั่นการจับอาวุธต่อสู้เพื่อขับไล่อิสราเอลออกจากปาเลสไตน์ โดยไม่หลงเชื่อในกลอุบายทางการเมืองที่ผู้นำปาเลสไตน์ร่วมมือกับสหรัฐอเมริกาได้วางไว้

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แอลงการณ์ 23 เม.ย.49 (Al-jazeera - Bin Laden: West waging a crusade)

พวกเขาส่งบุตรหลานไปเข้ากองทัพเพื่อมาต่อสู้กับพวกเรา และพวกเขาก็ยังส่งเงินและกำลังใจสนับสนุน ในขณะที่แผ่นดินของเรากำลังลุกไหม้ บ้านเรือนของเราถูกทิ้งระเบิด และผู้คนของเราถูกสังหาร...(They send their sons to armies to fight us and they continue their financial and moral support while our countries are burned and our houses are bombed and our people are killed...)

แอลงการณ์ของบิน ลาดินนี้มีการใช้คำศัพท์เทคนิค assumed we หลายคำเพื่อตอกย้ำความเป็นพวกพ้องเดียวกันของชาวมุสลิม สะท้อนอัตลักษณ์และแนวคิดเรื่องมุสลิมภราดรภาพ (Muslim Brotherhood) ซึ่งหมายถึงการรวมกลุ่มของมุสลิมที่เคลื่อนไหวเพื่ออิสลามอย่างชัดเจน โดยใช้คำว่า “พวกเรา” กระตุ้นให้เห็นว่าชาวมุสลิมทุกคนรวมถึงกลุ่มอัล กอฮิเดห์กำลังถูกรุกรานโดยชาวอเมริกันหรือ “พวกเขา” ซึ่งไม่ได้สร้างความเสียหายแก่ประเทศใดประเทศหนึ่งหรือชนชาติมุสลิมคนใดคนหนึ่ง แต่เป็นการสนับสนุนให้ทำลาย “แผ่นดินของเรา” ซึ่งหมายถึงดินแดนแห่งโลกมุสลิมทั้งหมด โดยวิธีการทิ้งระเบิดโจมตี “บ้านเรือนของเรา” และสังหาร “ผู้คนของเรา” ไม่ว่าจะเป็เป้าหมายหรือคนบริสุทธิ์ทุกคน

อาบู มุซาบ อัล-ซอว์กาวี : แถลงการณ์ 25 เม.ย.49 (Al-jazeera - Zarqawi video vows defeat for US)

ข้าแต่พระผู้เป็นเจ้า อเมริกาจะพ่ายแพ้ในดินแดนของอิรัก...เมื่อศัตรูเข้ามาในอิรัก จุดประสงค์ของพวกเขาคือเข้ามาควบคุมอิรักและครอบครองดินแดน แต่พวกเรา ยังคงต่อสู้กับเขาเหล่านั้น ณ ที่แห่งนี้มาตั้งแต่ 3 ปีที่แล้ว...(By God, America will be defeated in Iraq...When the enemy entered into Iraq, their aim was to control Iraq and the area, but here we have been fighting them for the last three years...)

อัล-ซอว์กาวีกล่าวกับชายงานปฏิบัติงานในบังคับบัญชาในอิรักโดยใช้คำว่า “พวกเรา” เพื่อสร้างสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและนักรบมุจาฮิดีนของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่มีจุดมุ่งหมายร่วมกันในการทำหน้าที่ปกป้องดินแดนอิรักจนกว่าสหรัฐอเมริกาซึ่งเข้ามาทำสงครามรุกรานจะพ่ายแพ้ไปในที่สุด

อัยมาน อัล-ชวาฮีรี : แถลงการณ์ 23 มิ.ย.49 (CNN - Al Qaeda No.2 mourns al-Zarqawi)

...ไม่มีใครคนใดแม้แต่คนเดียวที่จะถูกสังหารแล้วพวกเราจะไม่แก้แค้นให้ เป็นพระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้า (...There isn't a single person who'll be killed that we won't get vengeance for, God willing.)

การใช้คำว่า “พวกเรา” ในประโยคที่แสดงถึงคำสัญญาของอัล-ชวาฮีรีนี้เพื่อต้องการผูกพันตนเองและกลุ่มอัล กอฮิดะห์เข้ากับกลุ่มนักรบเพื่ออิสลามและชาวมุสลิมทุกคนที่ได้ทราบข่าวการเสียชีวิตของอัล-ซอว์กาวี หัวหน้าชายงานปฏิบัติการกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในอิรักจากการโจมตีทางอากาศของกองทัพสหรัฐอเมริกา โดยอัล-ชวาฮีรีชี้ให้เห็นว่า ความตายของอัล-ซอว์กาวีเป็นความสูญเสียของ “พี่น้องมุสลิม” ผู้ร่วมต่อสู้ในอุดมการณ์เดียวกัน และมีสถานะเดียวกันกับนักต่อสู้แห่งโลกอิสลามทุกคนที่เสียชีวิตไปก่อนหน้าหรือใครก็ตามที่กำลังจะเสียชีวิตต่อไป โดยอัล-ชวาฮีรีถือเป็นหน้าที่ของ “พวกเรา” หรือมุสลิมทุกคนที่ยังเหลืออยู่ที่จะต้องต่อสู้กับผู้รุกรานอย่างถึงที่สุดเพื่อแก้แค้นให้กับ “ผู้อุทิศตน” เหล่านั้น

4. ด้านวัตถุ (material identification)

การเทียบเคียงด้านวัตถุ (material identification) หมายถึง วาทศิลป์ที่โน้มน้าวใจให้เกิดความรู้สึก (to feel) ถึงการเป็นเจ้าของสินค้า (goods) ทรัพย์สินสมบัติ (properties) ร่วมกัน ซึ่ง

เกิดจากการได้รับบริการ (services) ตำแหน่ง (position) สถานภาพทางสังคม (status) สิทธิพลเมือง (citizenship) ความมีชื่อเสียง (reputation) ความรัก (love) และความคุ้นเคย (acquaintanceship) ระหว่างปัจเจกบุคคล เช่น การมีรถยนต์ประเภทเดียวกัน การมีรสนิยมด้านเสื้อผ้าแบบเดียวกัน หรือในกรณีที่ได้กสวเทียบเคียงการแต่งกาย การแต่งหน้าทำผมของตนเข้ากับลักษณะของนักร้องเพลงร็อกหญิงที่เป็นขวัญใจ เป็นต้น

เบิร์กอธิบายว่า ตามหลักปรัชญาที่เกี่ยวข้องกับความจริงในธรรมชาติ (metaphysics) สรรพสิ่งในโลกจะถูกบ่งชี้ด้วยอัตลักษณ์ได้ด้วยทรัพย์สินสมบัติหรือสิทธิของตัวเอง (a thing is identified by its *properties*) โดยสิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติที่อยู่แวดล้อมตัวมนุษย์นั้นทำหน้าที่ระบุถึงตำแหน่ง ฐานะ รวมถึงประกอบสร้าง จัดการและควบคุมอัตลักษณ์ของมนุษย์ที่แสดงออกให้เห็นทั้งทางด้านจิตใจและพฤติกรรมที่แตกต่างกันไป¹² เช่น นักธุรกิจสนใจเล่นหุ้น แม่ค้าขายส้มตำเล่นหวย ดังนั้น สิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติจึงเป็นปัจจัยที่ทำให้มนุษย์มีความแบ่งแยก (division) กับผู้อื่น

อย่างไรก็ดี ในความแปลกแยกดังกล่าว มนุษย์ก็ยังคงมีความสำนึกที่ว่าตนเองเหมือนกันกับผู้อื่น และพยายามบ่งชี้วัตถุประสงค์ของตนเข้ากับความสนใจของผู้อื่นเพื่อสร้าง “การรู้สึกว่ามีคนอื่น” ในที่นี้ สิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติ (ที่สร้างความแบ่งแยก) ก็จะกลายเป็นเครื่องมือทางสัญชาตญาณที่สำคัญซึ่งมนุษย์ใช้ในฐานะเป็นกระบวนการโน้มน้าวชักจูงใจผู้อื่นที่อาจมีหรือไม่มีความสัมพันธ์ที่ปรากฏให้เห็นเพื่อให้เกิดการเทียบเคียงว่าคนทั้งสองกลุ่มเหมือนกัน เช่น นักธุรกิจและแม่ค้าขายส้มตำต่างก็เป็นเจ้าของธุรกิจที่ต้องการสร้างผลกำไรเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นจุดประสงค์ร่วมกันทางวัตถุนิยม (materialistic)

ในส่วนของทฤษฎีวิเคราะห์ที่แสดงถึงการเทียบเคียงด้านวัตถุในแถลงการณ์ของบิเนลาติน, อัล-ชาวาฮีรี และอัล-ซอร์กาวิ พบว่า สิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติที่นำมาเทียบเคียงเพื่อโน้มน้าวใจกลุ่มเป้าหมายจะเกี่ยวข้องกับความเป็นโลกอิสลามทั้งหมด โดยเชื่อมโยงเข้ากับความเชื่อ ความรักและศรัทธาแห่งศาสนาอิสลาม มีลักษณะเป็นสิ่งที่ศักดิ์สิทธิ์ (sacred) ในเชิงของศาสนา (religious) และสื่อความหมายทางจิตวิญญาณ (spiritual) นอกจากนี้ สิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติที่เทียบเคียงยังเป็นต้นทุนเดิมทางวัฒนธรรมของมุสลิมที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์เชื่อมโยงเข้ากับอุดมการณ์ต่อสู้ของตนเพื่อให้สามารถสร้างแรงสะท้อนในกลุ่มชาวมุสลิมได้

¹² “Identification in the Rhetoric of Kenneth Burke,” Wikipedia, the free encyclopedia, <http://en.wikipedia.org/wiki/Identification_in_Burkean_rhetoric>, 10 March 2007.

ทั้งนี้ สิ่งของหรือทรัพย์สินสมบัติที่มีค่ายิ่งต่อชนมุสลิมทุกคน ซึ่งกลุ่มอัล กออิดะห์นำมา กล่าวถึงในแถลงการณ์เพื่อเทียบเคียงความเป็นเจ้าของร่วมกันที่ชาวมุสลิมต้องรักษาหรือยึดมั่นเป็น แนวทางปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น ดังจะอธิบายและแสดงในแผนภูมิที่ 4.2 คือ

4.1 คัมภีร์อัล-กุรอาน (Al-Quran)

คัมภีร์อัล-กุรอาน¹³ (รากศัพท์ภาษาอาหรับหมายถึงคัมภีร์ที่ถูกอ่าน) เกิดจากการที่ พระผู้เป็นเจ้าได้ให้วณะของพระองค์ฝังอยู่ในความทรงจำของท่านนบีมุฮัมมัด ซึ่งหลังจากที่ท่านได้ รับวณะแต่ละครั้ง ท่านนบีก็จะบอกบรรดาสาวกของท่านให้จดบันทึกไว้เพื่อให้แน่ใจว่าวณะของ พระองค์จะถูกเก็บรักษาไว้ในรูปแบบดั้งเดิม ต่อมา อับูบักรุ (ค.ศ.632-634) ได้รวบรวมข้อความ กุรอานขึ้นเป็นต้นฉบับขึ้นมาเล่มหนึ่ง และเคาะลีฟะฮ์อุมัยมาน (ค.ศ.644-656) ก็ได้คัดลอกจากต้นฉบับ นั้นออกมาแจกจ่ายไปยังหัวเมืองสำคัญๆ ของมุสลิม โดยวณะของอัลลอฮ์ทุกตัวอักษรที่ถูกบันทึก ไว้ในคัมภีร์อัล-กุรอานเมื่อกว่า 1,400 ปีก่อนยังคงอยู่รอดครบถ้วนมาถึงชาวมุสลิมในปัจจุบันและไม่ มีการเปลี่ยนแปลงใดๆ ซึ่งเป็นลักษณะที่พิเศษกว่าคัมภีร์ใดๆ ในโลกที่ต้องมีการชำระหรือไม่ ครบถ้วนเช่นของเดิม

หลักคำสอนในคัมภีร์เกี่ยวกับประเด็นการต่อสู้กับผู้รุกรานเป็นสิ่งกลุ่มอัล กออิดะห์ ยึดมั่นและนำมาผสมผสานเป็นส่วนหนึ่งของอุดมการณ์สูงสุดเพื่อสนับสนุนการต่อสู้ของกลุ่ม นั่นคือ การทำญิฮาด ซึ่งจรัญ มะลูลีม กล่าวว่ามีคามหมายแท้จริงคือ “การต่อสู้อย่างถึงที่สุดด้วยความ สามารถของตนเองทั้งทางกายและจิตใจ เพื่อปกป้องอิสลาม...”¹⁴ โดยหากพิจารณาตามหลักคำสอน ของศาสนาอิสลามจะพบว่า มุสลิมได้รับการสนับสนุนให้ยืนหยัดเพื่อตนเองและเพื่อศาสนา เพราะ พระผู้เป็นเจ้าไม่เคยสั่งให้พวกเขาหนีหนทุกข้ออยู่เฉยๆ โดยไม่ทำอะไร ตรงกันข้ามมุสลิมถูกสั่งให้ต่อสู้ “ในหนทางของพระผู้เป็นเจ้า” มุสลิมไม่ยอมให้สิทธิของตนเองถูกเหยียบย่ำ พระมหาคัมภีร์กุรอาน สอนมุสลิมว่า “จงต่อสู้ในหนทางของอัลลอฮ์กับผู้ที่ต่อสู้กับท่าน และจงอย่าทำจนเกินเหตุ ไป...” (กุรอาน 2:190)¹⁵

¹³ ฮาซัน ยะฮ์ยา, “อัลกุรอานอัลกะอิม,” แปลโดย บรรจง บินกาซัน,

<<http://www.muslimthai.com/contentFront.php?option=content& category=7&id=511>>, 10 มีนาคม 2550.

¹⁴ กิตติ กันภัย, สื่อของโลก: สื่อกับศาสนา (กรุงเทพฯ: ที.พี.พี.พริ้นท์, 2542), น. 139.

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, น. 147.

ในขณะที่หลักการทำปฏิญญาของกลุ่มอัล กอฮิดะห์จะมีลักษณะเป็นผลทางจิตวิทยา บางประการ ที่เน้นรูปแบบของการก่อการร้ายเพียงวิธีการเดียวในการบรรลุวัตถุประสงค์ เช่น “การฆ่าตัวตาย” ที่เรียกกันว่าระเบิดพลีชีพ (suicide bomb) โดยผู้ก่อเหตุจะเป็นกลุ่มคนหรือสมาชิกที่ถูกชักจูง และให้การศึกษาใหม่ (reeducation) เพื่อเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับความดีและความชั่วตามที่กลุ่มได้กำหนดไว้ เช่น สิ่งใดที่เป็นของต่างชาติ ไม่เป็นศาสนา (secular) หรือเป็นสมัยใหม่จะถือว่าเป็นความชั่วทั้งหมด ส่วนสิ่งใดที่สนับสนุนการต่อสู้อย่างสูงสุดต่อศัตรู (รวมถึงการสังหารผู้บริสุทธ์) และการยอมเสียสละชีวิตตนเองในการต่อสู้จะถือว่าเป็นความดีหรือการปฏิบัติบูชาแก่พระเจ้า¹⁶

การที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์นำหลักคำสอนจากคัมภีร์อัล-กุรอานบางส่วนมากล่าวอ้างนั้น ก็เพื่อประโยชน์ในการโน้มน้าวชักจูงใจกลุ่มชาวมุสลิมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันจนนำไปสู่การยอมรับและยึดมั่นแนวทางแห่งปฏิญญาดังกล่าว ทั้งนี้ พบว่า สภาพแวดล้อมที่มีผลให้การเทียบเคียงด้านวัตถุในกรณีของคัมภีร์อัล-กุรอานประสบความสำเร็จในการสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นหนึ่งในเดียวระหว่างกลุ่มอัล กอฮิดะห์และชาวมุสลิมก็คือ ข่าวเหตุการณ์ที่เจ้าหน้าที่และทหารของสหรัฐอเมริกากระทำต่อนักโทษมุสลิมในเรือนจำอาบู กราฮัยบ (Abu Ghraib) อิรัก คุกบากรัม (Bagram detention center) อัฟกานิสถาน และเรือนจำอ่าวกวานตานาโม (Guantánamo Bay detention camp) คิวบา ซึ่งเผยแพร่ไปจนทำให้ชาวมุสลิมทั่วโลกรวมตัวต่อต้าน

4.2 ดินแดนแห่งมุสลิม (Muslim land)

กลุ่มอัล กอฮิดะห์ถือว่าประเทศมุสลิมไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใดก็ตามล้วนเป็น “ดินแดนแห่งมุสลิม” ทั้งหมด (Dar Islam หมายถึงบ้านหรือโลกอิสลาม) ที่ชาวมุสลิมทุกคนมีหน้าที่ต้องปกป้องรักษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคตะวันออกกลางซึ่งมีศาสนสถานสำคัญของชนมุสลิมทั่วโลกตั้งอยู่ ได้แก่ ในปาเลสไตน์ (หรือฟาลาสตินในภาษาอาหรับ) ซึ่งเป็นที่ตั้งของมัสยิดอัล อักซอ (al-Aqsa) และถือว่ามีค่าเทียบเท่ากับมัสยิดอัล-ฮะรออม (al-Haram) หรือหินกาบะฮ์ ที่นครมักกะฮ์ (Mecca) ซาอุดีอาระเบีย จนได้รับการเรียกขานว่าเป็น “ดินแดนศักดิ์สิทธิ์แห่งมุสลิม”

ดินแดนแห่งมุสลิมที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์นำมาเทียบเคียงไม่ได้มองเพียงแต่ความสำคัญในฐานะเป็นที่ตั้งของศาสนสถานเท่านั้น แต่ยังหมายถึงพื้นที่ที่ปรากฏการต่อสู้ระหว่างมุสลิมกับศัตรูผู้ที่เข้ามารุกรานอย่างเด่นชัด ไม่ว่าจะเป็นการทำสงครามหรือการเข้ามาแสวงประโยชน์ทางการเมือง เศรษฐกิจและทรัพยากรของชนชาติมุสลิม เช่น ปาเลสไตน์ซึ่งถือเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์แห่ง

¹⁶ Thomas R. O'Connor อ้างถึงใน สุรชาติ บำรุงสุข, “การก่อการร้ายในศตวรรษที่ 21,” จุลสารความมั่นคงศึกษา 4 (เมษายน 2549):13.

มุสลิมที่อยู่ในครอบครองของอิสราเอลในฐานะเป็น "แผ่นดินที่มีพันธสัญญา" ที่พระเจ้าเป็นเจ้าของได้ตรัสเป็นคำมั่นสัญญาไว้กับชาวยิว แม้ว่าปัจจุบันกระบวนการสันติภาพเพื่อยุติปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้นำปาเลสไตน์และอิสราเอลจะมีความคืบหน้า แต่กลุ่มอัล กออิดะห์ยังคงนำประเด็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์แห่งมุสลิมมาโน้มน้าวชาวปาเลสไตน์และกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามต่างๆ ให้ยึดมั่นแนวทางการต่อสู้และก่อเหตุโจมตีเพื่อขับไล่ชาวยิวให้ออกไปจากปาเลสไตน์ทั้งหมด

นอกจากนี้ กลุ่มอัล กออิดะห์ยังใช้การเทียบเคียงด้านวัตถุในเรื่องดินแดนแห่งมุสลิมมาโน้มน้าวชาวมุสลิมในพื้นที่อื่นๆ เช่น อิรักและซูดาน ที่พบว่ามีการกวาดล้างชาติตะวันตกเข้าไปแสวงประโยชน์ โดยกลุ่มอัล กออิดะห์แสดงให้เห็นว่าถือเป็นหน้าที่ร่วมกับชาวมุสลิมทุกคนที่ต้องปกป้องรักษาอย่างสุดกำลัง

4.3 บทสรรเสริญนักรบญิฮาด (Jihadist poem)

ชาวมุสลิมโดยทั่วไปยึดถือในหลักการปฏิญาณตน (เนียต)¹⁷ หมายถึงการยอมรับในเอกภาพแห่งพระเจ้า ซึ่งนำไปสู่การยอมรับปฏิบัติตามกำหนดกฎเกณฑ์ของพระองค์อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อความผาสุกของมนุษยชาติและสรรพสิ่งทั้งหลาย โดยการปฏิบัติตามบุคคลที่พระองค์ทรงมอบหมายให้มีหน้าที่นำมนุษยชาติทั้งปวง ไปสู่สัจธรรมของพระองค์ นั่นคือการยอมรับในการเป็นศาสนทูตของมุฮัมมัด ดังนั้นมุสลิมจึงต้องปฏิญาณตนว่า "ข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่าไม่มีพระเจ้า (อื่นใด) นอกจากอัลลอฮ์ และข้าพเจ้าขอปฏิญาณว่า มุฮัมมัดเป็นศาสนทูตของอัลลอฮ์"

การปฏิญาณนี้มีใช้เป็นการยอมรับแต่เพียงลมปากเท่านั้น หากแต่จะต้องยอมรับซึบซาบลงไปถึงส่วนลึกของจิตใจด้วย คือ การยอมรับและยอมจำนนต่อพระเจ้าอย่างสิ้นเชิง หลักการข้อนี้นับว่าเป็นหัวใจและรากฐานของอิสลาม เพราะจะนำไปสู่การยอมรับปฏิบัติในบรรดาหลักการทั้งหลายและกฎเกณฑ์ที่พระองค์ทรงกำหนดไว้ ด้วยความยินดีและกระตือรือร้นที่จะปฏิบัติตามทางนำนั้น มุสลิมพร้อมที่จะเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างแม้กระทั่งชีวิต เลือดเนื้อของเขา เพื่อผลดั่งไว้ซึ่งอิสลามทางนำแห่งพระเจ้า เพื่อผลักดันสังคมไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ความสมบูรณ์ และสงบสันติ ดังเช่นที่วีรชนมุสลิมในอดีตได้เคยเสียสละมาแล้วจนประวัติศาสตร์ต้องจารึกไว้

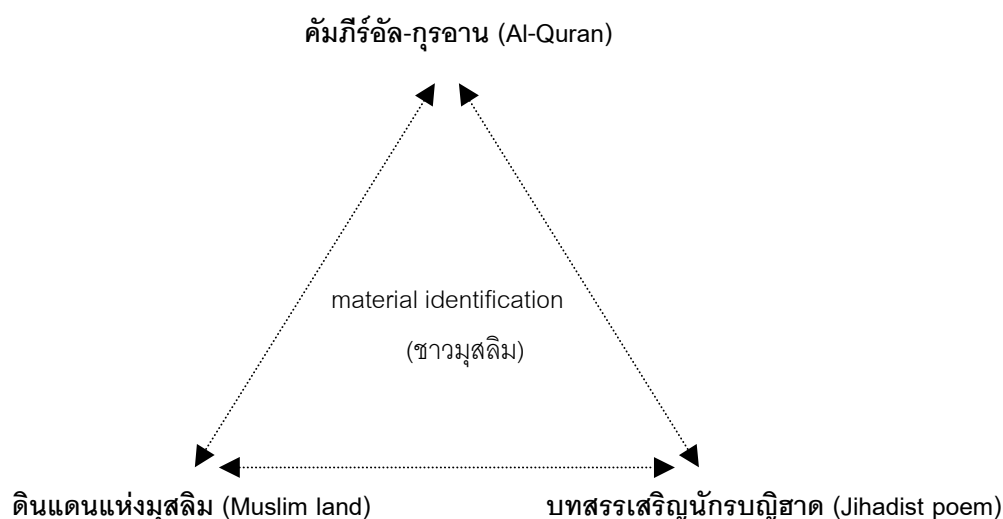
การปฏิญาณตนของมุสลิมในลักษณะที่กลุ่มอัล กออิดะห์นำมาใช้เทียบเคียงนั้น จะเน้นในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้เพื่อปกป้องโลกอิสลามจากผู้รุกราน ทั้งนี้ ปฏิญาณคำมั่นแห่ง

¹⁷ สมาคมนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิม, "การปฏิญาณตน (เนียต),"

การต่อสู้ที่นำเสนอผ่านตัวบทสรรเสริญนักรบญิฮาด (jihadist poem) ถือได้ว่าเป็นสิ่งของที่กลุ่มอัล กออิเดห์นำมาใช้เพื่อโน้มน้าวชักจูงใจให้ชาวมุสลิมในประเทศต่างๆ และนักรบของกลุ่มอัล กออิเดห์เกิดความรู้สึกต้องการต่อสู้ร่วมกันในฐานะ “ผู้อุทิศตนแห่งญิฮาด” ทำหน้าที่ปกป้องศาสนาและดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของอิสลามจากชาติตะวันตกและยิวไซออนิสต์

แผนภูมิที่ 4.2

แสดงการเทียบเคียงด้านวัตถุศักดิ์สิทธิ์ของมุสลิม

การเทียบเคียงด้านวัตถุในแถลงการณ์ของบิน ลาดิน และอัล-ชวาฮาอีรี ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างภาษาที่ใช้ผูกพันกลุ่มอัล กออิเดห์กับชาวมุสลิมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมกันในสิ่งของหรือทรัพย์สินมบัติศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ของชนชาติดังต่อไปนี้

คัมภีร์อัล-กุรอาน

อัยมาน อัล-ชวาฮาอีรี : แถลงการณ์ 30 ม.ค.49 (CNN - Al-Zawahiri: Bush the 'butcher of Washington')

บุช ผู้กุรบานที่แพ้วาย ท่านรู้ริไม่ว่าพวกเราเป็นชนชาติที่นับถือพระผู้เป็นเจ้าเป็นหนึ่งเดียวกัน และเชื่อว่าไม่มีใครจะยิ่งใหญ่ไปกว่าพระองค์ พระองค์ประทานทาน ศาสดาและคัมภีร์มาให้แก่พวกเรา คัมภีร์ที่ไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลงใดๆ เช่นคัมภีร์อื่นๆ ก่อนหน้า เป็นคัมภีร์เพียงหนึ่งเดียวที่จะเผชิญหน้ากับผู้ใดก็ตามที่กล้าท้าทาย

(Bush, you failed crusader, know that we are the nation of monotheism, which believes that no one is greater than God. He sent us a prophet and a book that was never edited like the other books before it. A unique book that defies anyone to come up with anything like it.)

คัมภีร์อัล-กุรอานเป็นทรัพย์สินสมบัติมีค่าที่สุดของโลกอิสลามที่อัล-ชาฮิรีโน้มน้าวให้กลุ่มเป้าหมายเห็นว่า ทั้งกลุ่มอัล กออิเดห์และมุสลิมทุกคนต้องยึดมั่นในหลักคำสอนหรือบทบัญญัติในคัมภีร์เพื่อดำเนินชีวิตมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยไม่เปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ กลุ่มอัล กออิเดห์ต้องการเทียบเคียงว่าการต่อสู้ในรูปแบบการก่อการร้ายของกลุ่มตน ซึ่งเป็นความพยายามที่จะทำลายล้างอิทธิพลของชาติตะวันตกและยิวไซออนิสต์นั้น สอดคล้องกับคำสอนทางศาสนาอิสลามตามคัมภีร์อัล-กุรอานที่สนับสนุนให้ชาวมุสลิมยืนหยัดเพื่อตนเองและเพื่อศาสนาต่อสู้กับผู้รุกรานอย่างสุดความสามารถเมื่อเห็นว่าบุคคลเหล่านั้นกำลังทำลายศาสนาอิสลาม ซึ่งหากกลุ่มเป้าหมายสนับสนุนการต่อสู้ของกลุ่มก็เท่ากับว่าได้ปฏิบัติตามและเชื่อฟังคำสอนนั้นด้วย แต่โดยนัยแล้ว กลุ่มเป้าหมายต้องให้การสนับสนุนกลุ่มอัล กออิเดห์ เพราะเป็นสิ่งที่ปรากฏในคัมภีร์อัล-กุรอาน

ดินแดนแห่งมุสลิม

อัยมาน อัล-ชาวาฮิรี : แถลงการณ์ 4 มี.ค.49 (CNN – Bin Laden's No.2 condemns Mohammed cartoons)

ไม่มีใครใดที่มีสิทธิ์ ไม่ว่าจะจะเป็นชาวปาเลสไตน์หรือใครก็ตามที่จะละทิ้งเม็ดดินเม็ดทรายของปาเลสไตน์ ซึ่งเป็นดินแดนแห่งมุสลิม ให้ตกอยู่ในครอบครองของคนนอกศาสนา แต่เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องทำทุกวิถีทางเพื่อให้ได้ในสิ่งที่เป็นของมุสลิมกลับคืนมา (No one has the right, whether Palestinian or not, to abandon a grain of soil from Palestine, which was a Muslim land, which was occupied by infidels. It is the duty of every Muslim to work in getting back.)

อัยมาน อัล-ชาวาฮิรี : แถลงการณ์ 9 มิ.ย.49 (CNN – Video of al Qaeda No.2 broadcast, Al-jazeera – Al-Qaeda condemns referendum)

ข้าพเจ้าขอเรียกร้องให้ชาวมุสลิมปฏิเสธการทำประชามติใดๆ เกี่ยวกับปาเลสไตน์ เพราะดินแดนปาเลสไตน์เป็นส่วนหนึ่งของโลกอิสลาม และไม่ใช่ประเด็นที่จะนำไป

ต่อรองได้...ปาเลสไตน์เป็นดินแดนแห่งอิสลาม และการปลดปล่อยอิสราเอลก็เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (I call on Muslims to reject any referendum on Palestine, because Palestine is part of the Islamic world and not subject to any compromise...Palestine was a land of Islam, and its liberation is the duty of every Muslim.)

การนำประเด็นเรื่อง “ดินแดนปาเลสไตน์” มาใช้เทียบเคียงด้านวัตถุกับกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจนในลักษณะของการเป็น “ดินแดนแห่งมุสลิม” ข้างต้น สะท้อนบริบททางประวัติศาสตร์ที่ “ดินแดนปาเลสไตน์” เป็นชนวนความขัดแย้งระหว่างมุสลิมและอิสราเอลมาตั้งแต่ในอดีตจนกระทั่งปัจจุบัน โดยชี้ให้เห็นว่ากลุ่มผู้ต่อต้านยิวไซออนิสต์มิได้มีเพียงชาวปาเลสไตน์หรือขบวนการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามในดินแดนนี้เท่านั้น แต่การที่อัล-ชวาฮีดริยกความสำคัญของ “ดินแดนปาเลสไตน์” ขึ้นมากกล่าวถึงครั้งแล้วครั้งเล่าในแถลงการณ์ในฐานะ “ดินแดนแห่งมุสลิม” ก็เพื่อโน้มน้าวให้ชาวมุสลิมทุกคนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของดินแดนแห่งนี้ร่วมกัน ดังนั้น ไม่ว่าจะป็นชาวปาเลสไตน์ กลุ่มต่อต้านอิสราเอล กลุ่มอัล กออิดะห์ หรือชาวมุสลิมทั่วไปทุกคนย่อมต้องร่วมมือกันต่อสู้เพื่อขับไล่อิสราเอลออกไป เพื่อปกป้องทรัพย์สินสมบัติอันมีค่าของชาวมุสลิมทุกคน

อย่างไรก็ดี หากพิจารณาถึงปัจจัยแวดล้อมที่จะมีส่วนช่วยสนับสนุนการโน้มน้าวใจในประเด็น “ดินแดนปาเลสไตน์” พบว่า การที่กลุ่มฮามาสซึ่งเป็นขบวนการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามในปาเลสไตน์ซึ่งมีบทบาทการต่อสู้เพื่อขับไล่อิสราเอลออกจากดินแดนในระดับแนวหน้ามาโดยตลอดได้รับการสนับสนุนจากประชาชนจนชนะการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสามารถจัดตั้งคณะรัฐบาลปกครองประเทศ แสดงให้เห็นว่าชาวปาเลสไตน์ส่วนใหญ่จำเป็นต้องการแสดงพลังต่อต้านอิสราเอล คือ เห็นด้วยกับการขับไล่อิสราเอลออกจากดินแดนปาเลสไตน์ในภาพรวม แต่ก็ไม่ได้แสดงว่าจะยอมรับการเจรจาสันติภาพที่ประธานาธิบดีปาเลสไตน์พยายามผลักดันโดยง่าย ๆ ทั้งนี้ สมาชิกสายการเมืองกลุ่มฮามาสเองยืนยันจะต่อสู้ทางการเมืองเพื่อปลดปล่อยรัฐปาเลสไตน์ให้สำเร็จ ขณะที่สมาชิกสายปฏิบัติการส่วนหนึ่งก็ยึดมั่นในแนวทางการโจมตีเพื่อขับไล่อิสราเอลต่อไป

อาบู มูซาบ อัล-ซอร์กาวิ : แถลงการณ์ 25 เม.ย.49 (CNN - Defiant al-Zarqawi shows face on video)

เรากำลังปกป้องเกียรติยศของพวกท่าน ข้าพเจ้าพูดอยู่กับท่าน เพื่อนร่วมชาติ บางทีข้าพเจ้าอาจพบผู้ที่กำลังสับสนด้วยจิตใจที่ล้าหนาท (We are defending your honor, I speak to you, my nation, so maybe I can find listening ears and good hearts.)

อัล-ซอร์กาวิใช้คำว่า “เกียรติยศของพวกเขา” และ “เพื่อนร่วมชาติ” เพื่อโน้มน้าวใจให้ชาวอิรักเห็นว่า การต่อสู้ของชายงานปฏิบัติการกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในอิรักภายใต้การนำของอัล-ซอร์กาวิเกิดจากความรู้สึกร่วมกันกับชาวอิรักที่ต้องการปกป้อง “อิรัก” ซึ่งเป็นดินแดนแห่งมุสลิมจากการรุกรานของชาติตะวันตก แม้ว่าอัล-ซอร์กาวิจะไม่ใช้ชาวอิรักโดยแท้จริงก็ตาม แต่เมื่อการเทียบเคียงระหว่างอัล-ซอร์กาวิและชาวอิรักประสบผลทางความรู้สึก ก็จะทำให้ชาวอิรักเกิดความสำนึกรักและหวงแหนดินแดนของตน รวมถึงกลายเป็นกลุ่มพลังสำคัญที่จะสนับสนุนปฏิบัติการของชายงานของอัล-ซอร์กาวิได้

เป็นที่สังเกตว่านอกจากปาเลสไตน์แล้ว อิรักก็เป็นอีกดินแดนหนึ่งที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์ระบุงัดก่อนข้างบอย เพราะเป็นดินแดนศักดิ์สิทธิ์ของอิสลาม แต่แกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์คือ บิน ลาดิน และอัล-ซาวาฮิรีไม่ได้ติดยึด โดยหากพื้นที่ใดเป็นชุมชนอิสลามและมีความขัดแย้งกับคริสต์หรืออารยธรรมอื่น ก็มักถูกนำมากล่าวอ้างเสมอ

อัยมาน อัล-ซาวาฮิรี : แถลงการณ์ 9 มิ.ย.49 (Al-jazeera – Al-Qaeda condemns referendum)

ข้าพเจ้าขอเรียกร้องต่อมุสลิมทุกคนในซูดานซึ่งมีความเชื่อมั่นและมุสลิมทุกคนที่มีศรัทธาแรงกล้าในเขต Darfur จงต่อต้านแผนการของผู้รุกรานและยิวไซออนิสต์ที่หวังจะครอบครองดินแดนแห่งอิสลาม (I call upon every Muslim and everyone who has faith in Sudan, and every fervent Muslim in Darfur to confront the Zionist Crusader plot to occupy the lands of Islam.)

ซูดานเป็น “ดินแดนแห่งอิสลาม” ในทวีปแอฟริกาที่แม้ไม่ได้มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์และศาสนาต่อชาวมุสลิมส่วนใหญ่เช่นเดียวกับดินแดนปาเลสไตน์ แต่อัล-ซาวาฮิรีก็มักนำมากล่าวอ้างก่อนข้างบอยเพื่อสร้างความหมายและความรู้สึกร่วมกันระหว่างกลุ่มอัล กอฮิดะห์และชาวมุสลิมในซูดาน เนื่องจากเป็นประเทศที่มีชาวมุสลิมอาศัยอยู่และยังพบว่ามีความขัดแย้งกับรัฐบาลที่ถูกกระบุเป็นมุสลิมนอกรีต รวมถึงการพยายามเข้ามาแสวงประโยชน์ทางการเมืองของต่างชาติ ซึ่งกลุ่มอัล กอฮิดะห์ถือเป็นภาระหน้าที่ร่วมกันของชาวซูดาน กลุ่มอัล กอฮิดะห์และมุสลิมทุกคนที่จะต้องต่อสู้ปกป้องดินแดนซูดานจากผู้รุกรานและกลุ่มผู้ปกครองที่เป็นมุสลิมนอกรีตนั้น

บทสรรเสริญนักรบญิฮาด

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี : แถลงการณ์ 20 ม.ค.49 (Al-jazeera – Al-Zawahiri poetry tape lauds fighters)

ข้าพเจ้ารู้สึกเป็นเกียรติที่ได้ท่องบทกลอนแห่งนักรบญิฮาดนี้ พวกเราควรควรยึดถือต่อปฏิญญาคำมั่นของเรา [ร่วมกับนักรบมุจาฮีดีนแห่งอัฟกานิสถาน] (I am honored to recited this jihadist poem. We shall remain true to our oath [with the Afghan mujahidin].)

อัล-ซาวาฮีรีกล่าวถึงบทกลอนสรรเสริญนักรบญิฮาดเพื่อกระตุ้นให้ชายงานมุจาฮีดีน กลุ่มอัล กอฮิดะห์ในอิรัก ปาเลสไตน์ อัฟกานิสถาน และเซเชเนียร์ระลึกถึงการให้ปฏิญญาคำมั่น (oath) ในการต่อสู้ร่วมกัน ซึ่งน่าจะมีการใช้วาทิลป์จากหลักคำสอนจากคัมภีร์อัล-กุรอาน เพื่อให้เกิดแรงสะท้อนในประชาคมมุสลิมซึ่งพูดภาษาอารบิก โดยเฉพาะปฏิญญาคำมั่นในฐานะ “ผู้อุทิศตนแห่งญิฮาด” ที่ทำหน้าที่ปกป้องศาสนาและรัฐอิสลามจากผู้รุกราน ทั้งนี้ บริบทที่จะสนับสนุนให้บทกลอนดังกล่าวสามารถโน้มน้าวการต่อสู้ของกลุ่มมุจาฮีดีนได้นั้น พบว่าอยู่ที่ความน่าสนใจของที่มาของบทกลอนนี้ ซึ่งมีชื่อว่า Tears in the Eyes of Time เขียนโดยมอลัย มุฮิบบูลลา อัล-กันดาฮารี (Maulai Muhibbulla al-Qandahari) กวีชาวอัฟกันที่อัล-ซาวาฮีรียกย่องเป็นตัวอย่างนักต่อสู้แห่งญิฮาดที่ปกป้องอัฟกานิสถานมาตั้งแต่ครั้งสงครามสหภาพโซเวียตจนมาถึงสงครามสหรัฐอเมริกาบุกอัฟกานิสถานหลังเหตุวินาศกรรม 9/11

5. ด้านอุดมคติ (idealistic identification)

อุดมคติส่วนใหญ่เกิดจากความรู้สึกต่างๆ ทัศนคติ และค่านิยมหรือความเชื่อที่เป็นได้ทั้งด้านบวกและด้านลบของมนุษย์ในสังคม ซึ่งน้อมนำพฤติกรรมของมนุษย์ กำหนดให้คิด รู้สึกและกระทำอย่างหนึ่งอย่างใด มนุษย์จึงพร้อมที่จะแสดงออกตอบได้ในลักษณะต่างๆ ตามความเชื่อของตน ในหลักการเทียบเคียงด้านอุดมคติของเบิร์ก จะมุ่งวิเคราะห์แนวคิด ความรู้สึก ทัศนคติ ค่านิยมร่วมกันของกลุ่มคนในสังคมที่เป็นนามธรรมและเป็นตัวการสำคัญอันหนึ่งที่เป็นเครื่องมือกำหนดพฤติกรรมของมนุษย์ร่วมกัน เช่น การเป็นสมาชิกของโบสถ์ การสังกัดพรรคการเมืองเดียวกัน หรือการเป็นแฟนคลับของนักร้อง-ดารา

Michael O' Shaughessy และ Jane Stadler กล่าวว่า อุดมคติเป็นชุดหนึ่งของค่านิยมต่างๆ ของสังคม ความเชื่อ ความรู้สึก การนำเสนอ และสถาบันต่างๆ ซึ่งมนุษย์ได้สร้างความหมาย

เกี่ยวกับโลกที่พวกเขาอาศัยอยู่ รวมถึงสร้างความหมายให้แก่ตัวของพวกเขาด้วย การกระทำต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริจาคเงินให้กับการกุศล การตกปลาเพื่อการแข่งขัน การเชื่อเชิญใครสักคนไปดูคอนเสิร์ต หรือการนั่งดูทีวี สิ่งเหล่านี้ไม่เพียงสร้างความหมายให้กับบทบาทหน้าที่ของมนุษย์ แต่ยังเป็นการประกาศหรือแสดงออกถึงวิธีการที่มนุษย์ตอบโต้กับความรู้สึกหรือความเชื่อที่พวกเขามีเกี่ยวกับโลกของพวกเขาเองด้วย¹⁸

การกระทำทางสังคมจำนวนมากของมนุษย์ได้รับการกระตุ้นด้วยความเชื่อ ความรู้สึก และค่านิยมต่างๆ เช่น การที่เราบริจาคเงินให้กับการกุศล เพราะเรามีค่านิยมที่ว่าเราต้องช่วยเหลือคนที่โชครึ้นน้อยกว่าเรา การแข่งขันกับคนอื่นๆ ก็เพราะเราต้องการที่จะได้รับความรู้สึกของการเป็นผู้ประสบความสำเร็จ หรือการมีทัศนคติที่ดีกับนักร้องเพลงร็อกก็ทำให้เราเริ่มต้นความสัมพันธ์กับเพื่อนโดยการมีนัดไปดูคอนเสิร์ต วิธีการที่มนุษย์ประพฤติปฏิบัติเกี่ยวกับความเป็นอยู่ของตนจึงเท่ากับเป็นปฏิบัติการทางสังคมอย่างหนึ่งในการเชื่อมโยงมนุษย์เข้าด้วยกัน ซึ่งหมายถึงการที่มนุษย์ทั้งหลายได้สร้างความหมายเกี่ยวกับโลกรอบตัวขึ้นมาด้วยกัน

มนุษย์ทุกคนต่างมีส่วนแบ่งปันในเรื่องค่านิยม ความเชื่อ และความรู้สึกต่างๆ ที่มาครอบงำการกระทำและความเป็นอยู่ร่วมกันของผู้คน สถาบันต่างๆ อย่างเช่น โรงเรียน ศาสนา การเมือง และสื่อมวลชนมีส่วนให้การสนับสนุนเรื่องต่างๆ เหล่านี้ โดยได้จัดให้มีการรวมกลุ่ม ชมรม พรรค ขบวนการ หรือแม้แต่พื้นที่สาธารณะที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนสนทนากันอย่างกว้างขวางสำหรับปัจเจกชนทั้งหลายขึ้น เพื่อรับรู้และยอมรับข้อมูลข่าวสารในการสร้างอุดมคติอย่างเดียวกัน ทั้งนี้ ถ้าอุดมคติเรื่องหนึ่งมีผลกระทบทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ อุดมคตินั้นก็อาจถูกบั่นส่วนเพื่อให้เกิดเห็นพ้องจากกลุ่มของผู้คนขนาดใหญ่ด้วย โดยที่สื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญมากในการสื่อสารและเพิ่มพลังให้กับอุดมคติต่างๆ ดังเช่นกรณีการเผยแพร่แถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์

จากการวิเคราะห์ตัวบทการเทียบเคียงด้านอุดมคติในแถลงการณ์ของบิน ลาดิน, อัล-ชวาฮิรี และอัล-ซอร์กาวิ พบว่า มีการเน้นย้ำความรู้สึก ทัศนคติ ค่านิยมร่วมกับชาวมุสลิมในประเด็นการมีศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้าองค์เดียวคืออัลลอฮ์ และความเป็นพี่น้องมุสลิม โดยพยายามชี้ให้เห็นว่าปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับโลกมุสลิมจากฝีมือของผู้รุกรานในปัจจุบันถือเป็นภาระหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่ต้องช่วยกันปกป้องศาสนา ดินแดน และผู้คนของมุสลิม เช่นเดียวกับที่กลุ่มอัล

¹⁸ Michael O' Shaughessy and Jane Stadler, "การให้นิยามเกี่ยวกับคำว่าวาทกรรมและอุดมคติ," แปลโดย สมเกียรติ ตั้งนโม, มหาวิทยาลัยเที่ยงคืน, <<http://www.midnightuniv.org/midnight2545/document990.html>>, 15 มิถุนายน 2547.

กออิดะห์ได้พยายามต่อสู้ในปัจจุบัน รวมถึงหากเมื่อพี่น้องมุสลิมประสบเหตุใดๆ ก็ให้ถือเป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคนที่จะต้องทำการสงเคราะห์บรรดามุสลิมผู้ที่ตกทุกข์ได้ยากเหล่านี้ ซึ่งเป็นทัศนคติที่เกิดจากการมีศรัทธาร่วมกันของชาวมุสลิมและกลุ่มอัล กออิดะห์ที่มีต่ออัลลอฮ์ ดังจะอธิบายและแสดงในตารางที่ 4.4

5.1 การมีศรัทธาในพระเจ้า

อิสลาม คือศาสนาที่เชื่อในศาสน์แห่งพระเจ้า (ชาวมุสลิมเรียกว่า อัลลอฮ์) ซึ่งได้ประทานหลักคำสอนและบัญญัติต่างๆ มากมายล้วนมีเป้าหมายเพื่อสร้างสันติภาพและสันติสุขให้กับชีวิตและสังคมมนุษย์ผ่านทางท่านนบีมุฮัมมัด (Prophet Mohammed) โดยคำสอนต่างๆ นั้นจะครอบคลุมวิถีแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ในทุกๆ ด้าน ได้แก่ ความเชื่อ จิตวิญญาณ ร่างกาย การปฏิบัติศาสนกิจ พิธีกรรม การอบรม ครอบครัวยุติธรรม เรื่องส่วนตัว สังคม บ้านเมือง โลก สรรพสิ่งทั้งหมด ทรัพยากรธรรมชาติ ความรู้ วิทยาการ ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี ประวัติศาสตร์ อนาคต การเมือง การบริหารจัดการ การปกครอง การเชื่อมสัมพันธ์ รวมถึงความรู้สึกนึกคิด ความตั้งใจ และเจตนารมณ์ของมนุษย์

การศรัทธาต่อพระเจ้านับได้ว่าเป็นหลักที่สำคัญที่สุดสำหรับมุสลิม มุสลิมจะต้องปฏิญาณตนว่า "ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์" พระเจ้าอื่นที่มนุษย์พากันบูชาจะถูกปฏิเสธออกหมด มุสลิมยอมรับแต่อัลลอฮ์องค์เดียวเท่านั้น ผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามซึ่งเป็นผู้ยอมจำนนโดยสิ้นเชิงต่อพระประสงค์ของพระเจ้า มีความเชื่อในความมีอยู่จริงของพระองค์ ยอมรับและปฏิบัติตามพระประสงค์ของพระองค์ในฐานะมนุษย์ที่ถูกสร้างซึ่งปฏิบัติต่ออัลลอฮ์ผู้ทรงเป็นผู้สร้างสูงสุด บุคคลที่มีความยำเกรง การปฏิบัติตามและเชื่อฟังพระเจ้าจะมีสิทธิเท่าเทียมกันในการเข้าถึงพระเจ้าและได้รับความโปรดปรานจากพระองค์¹⁹

แนวทางประการหนึ่งของการยึดมั่นอยู่ในคำสอนและปฏิบัติตามข้อบัญญัติของอิสลามอย่างสมบูรณ์ ได้แก่ การเป็นมุสลิมที่ไม่คดโกง หลอกลวง หรือลอบทำร้ายคนข้างหลัง ซึ่งหากมุสลิมคนใดทำความชั่วร้ายเช่นนั้นแล้ว มุสลิมนั้นจะอยู่นอกขอบเขตของอิสลาม และไม่ได้

¹⁹ ซุฟอัม อุษมาน, "อิสลามกับการเข้าถึงหัวใจของศาสนา และความเข้าใจระหว่างศาสนา," <<http://www.muslimthai.com/contentFront.php?option=content&category=12&id=638>>, 10 มีนาคม 2550.

รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ โดยศาสดามุฮัมมัด กล่าวว่า “ผู้ใดก็ตามถืออาวุธต่อสู้กับพวกเรา ย่อมไม่ใช่คนหนึ่งในพวกเรา และผู้ใดก็ตามที่คดโกงพวกเรา ย่อมไม่ใช่คนหนึ่งในพวกเรา”²⁰

การนำค่านิยมความซื่อสัตย์ ความจริงใจของชาวมุสลิมมากล่าวถึงในแถลงการณ์ เพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันกับชาวมุสลิมให้เห็นว่า แม้กลุ่มอัล กอฮิดะห์จะถูกผู้รุกรานชาติตะวันตก ประณามว่าเป็นกลุ่มก่อการร้าย แต่ในความเป็นมุสลิม กลุ่มอัล กอฮิดะห์ก็ถือได้ว่าเป็นมุสลิมแท้ จริงเช่นมุสลิมทั่วไปที่มีศรัทธาต่อพระเจ้าเป็นเจ้า ที่ได้แสดงความจริงใจจะต่อสู้เพื่อปกป้องศาสนา ดินแดนและชาวมุสลิมที่ถูกกดขี่ โดยแสดงออกทางคำพูดและการกระทำให้เห็นมาโดยตลอด ดังเช่น ที่กลุ่มได้ปฏิญาณตัวต่อสู้ในวิถีทางแห่งญิฮาด อย่างไรก็ดี คำพูดและการกระทำที่สื่อถึงความศรัทธา จริงใจ ย่อมเป็นพลังสนับสนุนในตัวของกลุ่มอัล กอฮิดะห์เอง ทำให้กลุ่มเป้าหมายที่ฟังมีความรู้สึก ร่วมไปกับความศรัทธานั้น และเกิดการยอมรับการกระทำของกลุ่ม

5.2 ความเป็นพี่น้องมุสลิม

ลักษณะที่เด่นชัดมากที่สุดอย่างหนึ่งของมุสลิมที่แท้จริงก็คือ ความรักที่เขามีต่อ เพื่อนฝูงและพี่น้องร่วมศาสนาของเขา พันธะที่เชื่อมมุสลิมกับพี่น้องของเขา โดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ สีผิว หรือภาษานั้น ก็คือพันธะแห่งศรัทธาในอัลลอฮ์ ดังคำกล่าวที่ว่า **“บรรดาศรัทธาชนนั้นคือพี่น้องที่องต้องเดียวกัน...”** (อัล-หุญรอต 49:10) ทั้งนี้ ความเป็นพี่น้องกันในศาสนานั้น เป็นพันธะที่ แข็งแกร่งที่สุดระหว่างหัวใจและความคิด อิสลามเรียกพันธะนี้ว่า “ความรักเพื่ออัลลอฮ์” โดยมุสลิม ที่รักกันเพื่ออัลลอฮ์นั้นจะได้รับการปกป้องคุ้มครองจากพระองค์ รวมถึงจะทรงประทานความเมตตา กรุณาให้แก่พวกเขาด้วย²¹ ระบบของอิสลามขึ้นอยู่กับความรักความเอ็นดูระหว่างกันและกัน รวมทั้ง การติดต่อกันอย่างสืบเนื่อง ดังคำสอนของศาสดามุฮัมมัดที่กล่าวว่า “ไม่ควรจะมีการทำลายพันธะ ไม่มีการเบียดเบียนกันและกัน ไม่มีการเกลียดชังกันและกัน และไม่มีการอิจฉาริษยากันและกัน จงเป็นพี่น้องกันตามที่อัลลอฮ์ทรงสั่งท่านเถิด” (มุสลิม)²²

ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ กล่าวว่า มีคนจำนวนไม่น้อยที่ไม่รู้ว่าเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้นมีชาวมุสลิมอยู่ถึง 180 ล้านคน การรับรู้และความสัมพันธ์ของประเทศเหล่านี้กับประเทศมุสลิม

²⁰ มุฮัมมัด อาลี อัล-ฮาซิมี่, มุสลิมในอุดมคติ : บุคลิกภาพตามแบบฉบับของอิสลามที่แท้จริง กำหนดไว้ในกรอาน และสุนนะฮ์ แปลโดย กิติมา อมรทัต (กรุงเทพมหานคร: บริษัทมีเดีย เทค จำกัด, 2540), น. 244.

²¹ เรื่องเดียวกัน, น. 197.

²² เรื่องเดียวกัน, น. 207-208.

ที่อยู่ในส่วนต่างๆ เป็นไปอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งมุสลิมถือตามคำสอนของศาสดามุฮัมมัดที่ว่า “มุสลิมทุกคนเป็นพี่น้องกัน” ดังนั้น เมื่อเกิดปัญหาในประเทศมุสลิมหนึ่ง ประเทศอื่นๆ จะมีความเห็นอกเห็นใจไปพร้อมๆ กันเสมอ จึงไม่แปลกว่าการถ่ายทอดวัฒนธรรมอิสลามและแนวทางศาสนา ตลอดจนความรู้สึกร่วมกันจะมีการเชื่อมโยงกันเสมอ ไม่ว่าจะเกิดเหตุการณ์ใดๆ ขึ้นในโลกมุสลิม²³

หากวิเคราะห์ตัวบทในแถลงการณ์แล้วจะพบการโน้มน้าวความรู้สึกของการเป็นพี่น้องมุสลิมที่มุ่งแสดงให้เห็นถึง 2 ลักษณะ ได้แก่

1. การเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ หมายถึง การพยายามทำดีต่อบรรดาสมาชิกในสังคมของเขาทุกโอกาสและทุกสถานการณ์ โดยเฉพาะการใช้ทรัพย์สินไปเพื่อค้ำจุนสังคมนั้นซึ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมมุสลิมที่รู้จักกันว่า *ชะกาต* หรือการบริจาคทานให้แก่คนยากจน ซึ่งศาสดามุฮัมมัดกล่าวว่า “การให้หรือการทำบุญให้ทานนั้นเป็นพยานหลักฐาน ให้เห็นว่าเป็นผู้ศรัทธาเชื่อถือที่แท้จริงในพระผู้เป็นเจ้า”²⁴ โดยกลุ่มอัล กอิดะห์ได้ยกกรณีของชาวมุสลิมในปากีสถานที่ประสบเหตุแผ่นดินไหวเมื่อเดือนธันวาคม 2548 ขึ้นมาเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันของการเป็นพี่น้องมุสลิมที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

2. การต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของผู้คนและพยายามปกป้องพวกเขาจากอันตราย การที่มุสลิมกระทำชอบเพื่อพี่น้องของเขา เช่นเดียวกับที่เขากระทำชอบเพื่อตนเอง หมายความว่า เขาเป็นห่วงเป็นใยต่อความเป็นอยู่ที่ดีของพี่น้องของเขา และจะปกป้องพวกเขาจากอันตรายต่างๆ ด้วยการเสียสละและความมานะบากบั่นในการรับใช้พี่น้องมุสลิม ซึ่งศาสดามุฮัมมัด กล่าวว่า “...มุสลิมคนหนึ่ง ก็คือพี่น้องของมุสลิมอีกคนหนึ่ง เขาจะไม่กดขี่หรือละทิ้งผู้หนึ่ง เมื่อผู้หนึ่งถูกกดขี่ ผู้ใดก็ตามช่วยเหลือพี่น้องของเขา อัลลอฮ์ก็จะทรงช่วยเหลือเขา...”²⁵ และการต่อสู้เพื่อปกป้องพี่น้องมุสลิมในความหมายการเทียบเคียงของกลุ่มอัล กอิดะห์ก็คือ การร่วมเป็นผู้ต่อสู้ (ญิฮาด) เพื่อปกป้องโลกมุสลิมจากผู้รุกรานนั่นเอง

²³ กิตติ กันภัย, *สื่อของโลก: สื่อกับศาสนา*, น. 150.

²⁴ สมาคมนิสิตนักศึกษาไทยมุสลิม, “การบริจาคชะกาต,”

<http://www.muslimcampus.com/article_read.php?cat=Islamic&column=muslim&id=960>, 10 มีนาคม 2550.

²⁵ มุฮัมมัด อาลี อัล-ฮาซิมี่, *มุสลิมในอุดมคติ : บุคลิกภาพตามแบบฉบับของอิสลามที่แท้จริงดังกล่าวไว้ในกรอาน และสุนนะฮ์*, น. 333-334.

ทั้งนี้ การร่วมทำญีฮาดต่อสู้กับผู้รุกรานโลกมุสลิมอันเกิดจากความร่วมมือระหว่างผู้สนับสนุนพี่น้องมุสลิมทั้งหลายและสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะฮ์ในปัจจุบันในพื้นที่ต่างๆ ที่สามารถประสบความสำเร็จและทำให้ฝ่ายศัตรูต้องสูญเสียชีวิตทหารนั้นเป็นผลสืบเนื่องมาจากความเมตตาและการอำนวยการของพระเจ้าเป็นเจ้าที่คุ้มครอง “ผู้พิชิตนแห่งญีฮาดทุกคน” และแม้ว่าผู้พิชิตนเหล่านั้นจะเสียชีวิตจากการสู้รบเพื่อปกป้องโลกมุสลิม แต่ด้วยศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าเป็นเจ้า คนเหล่านั้นจะได้ความโปรดปรานจากพระองค์ให้ไปรับใช้และอยู่เคียงข้างพระองค์ในโลกแห่งนิรันดร์

ตารางที่ 4.4

แสดงการเทียบเคียงด้านอุดมคติ

การเทียบเคียงด้านอุดมคติ	คำอธิบาย
การมีศรัทธาในพระเจ้า	<ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลลอฮ์ - การเป็นคนไม่คดโกง หลอกกลวง หรือลอบทำร้ายคนข้างหลัง
ความเป็นพี่น้องมุสลิม	<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ได้แก่ การบริจาคทานให้แก่คนยากจน (ชะกาต) - ต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของผู้คนและพยายามปกป้องพวกเขาจากอันตราย ได้แก่ การร่วมเป็นผู้ต่อสู้ (ญีฮาด) เพื่อปกป้องโลกมุสลิมจากผู้รุกราน

การเทียบเคียงด้านอุดมคติในแถลงการณ์ของบิน ลาดิน และอัล-ชวาฮิดี ซึ่งผู้วิจัยจะยกข้อความเพื่ออธิบายให้เห็นลักษณะของการสร้างแนวคิด ความรู้สึก ทศนคติ ค่านิยมร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายถึงความ เป็นพี่น้องมุสลิมและต่อยุทธการมีศรัทธาในพระเจ้า ดังต่อไปนี้

การมีศรัทธาในพระเจ้า

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 19 ม.ค.49 (Al-jazeera – Bin Laden offers Americans truce)

...และการสำรวจความเห็นในสหรัฐฯ ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการให้ กองกำลังสหรัฐฯ ถอนออกจากอิรัก และชาวอเมริกันไม่ต้องการสู้รบกับชาวมุสลิม ในตะวันออกกลาง และไม่ต้องการให้ชาวมุสลิมต่อสู้กับชาวอเมริกันในดินแดน สหรัฐฯ พวกเราจึงไม่ขัดข้องที่จะเสนอสัญญาสงบศึกระยะยาวแค่ทำตามเงื่อนไขที่เราจะยึดมั่นได้...พวกเราเป็นชนชาติที่อัลลอฮ์ทรงห้ามไม่ให้กล่าวเท็จและแทงข้างหลังผู้อื่น ดังนั้น ผู้สงบศึกทั้งสองฝ่ายก็น่าจะพอใจกับเสถียรภาพและความปลอดภัยที่จะนำไปสู่การบูรณะอิรักและอัฟกานิสถาน ซึ่งถูกทำลายในช่วงสงคราม (...and opinion polls show the Americans do not want to fight the Muslims on Muslim land, nor do they want Muslims to fight them on their [US] land, we do not mind offering a long-term truce based on just conditions that we will stick to...We are a nation that Allah banned from lying and stabbing others in the back, hence both parties of the truce will enjoy stability and security to rebuild Iraq and Afghanistan, which were destroyed by war.)

บิน ลาดินเทียบเคียงอุดมคติของการเป็นมุสลิมที่ยึดมั่นวิถีทางปฏิบัติตามหลักคำสอนของพระเจ้าที่ **ต้องไม่คดโกง หลอกลวง หรือลอบทำร้ายคนข้างหลัง**พี่น้องร่วมชนชาติ เพื่อสร้างการยอมรับกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในกลุ่มชนมุสลิม ซึ่งความหมายของการเป็นมุสลิมที่พูดหรือกระทำสิ่งใดๆ บนพื้นฐานความซื่อสัตย์และจริงใจต่อผู้อื่นยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้การต่อสู้ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ว่าเกิดจากความบริสุทธิ์ใจที่จะปกป้องศาสนา ดินแดนและผู้คนของอิสลามจากผู้รุกราน

บิน ลาดินแสดงความเป็นคน **พูดจริงทำจริง** เมื่อเสนอสัญญาสงบศึกกับสหรัฐอเมริกา เพื่อช่วยเหลือชาวมุสลิมในอิรักและอัฟกานิสถานที่ได้รับผลกระทบจากสงคราม บิน ลาดินก็พูดอย่าง **ตรงๆ** ว่าจะต้องเป็นตามเงื่อนไขที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์ยึดมั่นมาตลอด นั่นคือ สหรัฐอเมริกาต้องถอนทัพออกไป ซึ่งเป็นแนวคิดเดียวกับที่ชาวมุสลิมและชาวอเมริกันที่ต่อต้านสงครามส่วนใหญ่ต้องการอยู่แล้ว เท่ากับว่าบิน ลาดินสามารถสื่อความรู้สึกตนร่วมกับชาวมุสลิมและชาวอเมริกันได้

ทั้งนี้ พลังยับยั้งการโน้มน้าวใจของบิน ลาดินน่าจะเกิดจากที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา แสดงความคิดเห็นในเชิงออกตัวว่า กลุ่มอัล กออิเดาะห์ไม่ใช่องค์กรที่จะนั่งลงเจรจาและลงนาม สัญญาใดๆ อย่างง่ายๆ หนทางเดียวที่จะตกลงกับกลุ่มอัล กออิเดาะห์ได้ก็คือการโค่นล้มกลุ่ม ในขณะที่ พลังสนับสนุนการเทียบเคียงก็มีอยู่ จากการวิเคราะห์บริบทแวดล้อมเมื่อครั้งที่บิน ลาดินเคยเสนอ สัญญาสงบศึกกับชาวยุโรปในเดือนเมษายน 2547 โดยขอให้กองกำลังพันธมิตรถอนออกจากอิรัก พบว่าชาวอังกฤษบางส่วนเห็นด้วยกับแนวคิดนั้น โดยมองว่าหากบิน ลาดินจริงใจดังที่กล่าวมา อังกฤษก็จะเป็นผู้ชนะสงครามโดยไม่เสียเลือดเนื้อ

อัยมาน อัล-ชวาฮีรี : แฉลงการณ์ 30 ม.ค.49 (CNN – Bush the ‘butcher of Washington’)

บุช ผู้รุกรานที่แพ่พ่าย ท่านรู้ริไม่ว่าพวกเราเป็นชนชาติที่นับถือพระผู้เป็นเจ้าเพียง หนึ่งเดียว และเชื่อว่าไม่มีใครจะยิ่งใหญ่ไปกว่าพระองค์ พระองค์ประทานท่าน ศาสดาและคัมภีร์มาให้แก่พวกเรา คัมภีร์ที่เป็นสัจจะนิรันดร์และไม่เคยมีการเปลี่ยนแปลง ใดๆ เช่นคัมภีร์อื่นๆ ก่อนหน้า เป็นคัมภีร์เพียงหนึ่งเดียวที่จะเผชิญหน้ากับผู้ใดก็ตามที่กล้าท้าทาย (Bush, you failed crusader, know that we are the nation of monotheism, which believes that no one is greater than God. He sent us a prophet and a book that was never edited like the other books before it. A unique book that defies anyone to come up with anything like it.)

อัล-ชวาฮีรีนำการเทียบเคียงด้านอุดมคติของการมีศรัทธาต่อพระผู้เป็นเจ้าในประโยค ที่ว่า “พวกเราเป็นชนชาติที่นับถือพระผู้เป็นเจ้าเพียงหนึ่งเดียว และเชื่อว่าไม่มีใครจะยิ่งใหญ่ไปกว่าพระองค์” มาโน้มน้าวความรู้สึกร่วมกันกับชาวมุสลิมให้เห็นว่าการยึดมั่นศรัทธาใน อัลลอฮ์ของกลุ่มอัล กออิเดาะห์นำมาซึ่งชัยชนะของกลุ่ม ในขณะที่ผู้รุกรานต้องพ่ายแพ้เพราะไร้ซึ่ง ศรัทธาและความเชื่อ

ความเป็นพี่น้องมุสลิม

อัยมาน อัล-ชวาฮีรี : แฉลงการณ์ 6 ม.ค.49 (Al-jazeera – Al-Qaida taunts US on pullout)

ข้าพเจ้าเรียกร้องท่านจงอย่าให้ความช่วยเหลือรัฐบาลปากีสถาน ซึ่งเป็นพลพรรค ของผู้หลอกหลวง...ข้าพเจ้าขอวิงวอนให้องค์การการกุศลของมุสลิมทั้งหลายเดินทาง

ไปยังปากีสถาน และให้ความช่วยเหลือเพื่อเยียวยาและสงเคราะห์ผู้ประสบภัยจากแผ่นดินไหว (I call you not to offer aid to the Pakistani government...I call on Islamic people's charity organisations to come to Pakistan and supervise the relief and charity works offered for those hit by the earthquake.)

การเรียกร้องให้องค์กรการกุศลของมุสลิมให้ความช่วยเหลือชาวปากีสถานที่ประสบภัยจากเหตุแผ่นดินไหวในแคว้นแคชเมียร์ เมื่อเดือนธันวาคม 2548 ไม่ว่าจะป็นทั้งด้านกำลังใจหรือการบริจาคทรัพย์ *ชะกาต* เป็นลักษณะที่แสดงถึงการมีอุดมคติร่วมกันระหว่างกลุ่มอัล กอฮิดะห์และชาวมุสลิมทั่วโลก ในเรื่องความเป็นพี่น้องมุสลิมที่ต้องช่วยเหลือกันและกันในยามที่มุสลิมคนใดได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะมุสลิมที่มีความเป็นอยู่ยากจนและอนาถากว่า ทั้งนี้ บุคลิกภาพของความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อพี่น้องร่วมศาสนาตามแนวทางคำสอนของอัลลอฮ์

อัล-ซาวาฮี้รนำความเป็นพี่น้องมุสลิมมาใช้สร้างความรู้สึกกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เกิดทัศนคติความเป็นมุสลิมที่แท้จริงร่วมกัน ที่จะต้องต่อสู้เพื่อปกป้องโลกอิสลามและช่วยเหลือพี่น้องมุสลิมที่เดือดร้อนไม่ว่าจะอยู่ในภูมิภาคใดก็ตาม ในขณะเดียวกัน กลุ่มอัล กอฮิดะห์และมุสลิมก็สร้างทัศนคติร่วมกันที่จะไม่ยอมรับหรือให้ความช่วยเหลือกับมุสลิมที่คดโกง หลอกลวง ซึ่งหมายถึงรัฐบาลปากีสถาน เพราะถือว่ามุสลิมเหล่านั้นอยู่นอกขอบเขตของอิสลาม และไม่ได้รับความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ จึงไม่สมควรได้รับความเชื่อเพื่อเผื่อแผ่ของมุสลิมด้วยกัน

อัยมาน อัล-ซาวาฮี้ร : แถลงการณ์ 30 ม.ค.49 (CNN – Bush the ‘butcher of Washington’)

บุช ท่านรู้หรือไม่ว่าข้าพเจ้าอยู่ที่ใด? ข้าพเจ้าอยู่ท่ามกลางมวลหมู่มุสลิม มีความสุขสำราญอยู่ในการปกป้องดูแลของชาวมุสลิมเหล่านั้นและกรอำนวยพรจากพระผู้เป็นเจ้าของฉันถึงจะร่วมมือกับชาวมุสลิมเหล่านั้นทำสงครามศักดิ์สิทธิ์กับท่านจนกว่าพวกเราจะเอาชนะท่านได้ พระประสงค์ของพระผู้เป็นเจ้าของฉัน (Bush, do you know where I am? I am among the Muslim masses enjoying their care with God's blessings and sharing with them their holy war against you until we defeat you, God willing.)

อัล-ซาวาฮี้รเทียบเคียงอุดมคติการเป็นพี่น้องมุสลิมที่มีความเชื่อมั่นและศรัทธาในการทำหน้าทีปกป้องโลกอิสลามจากสหรัฐอเมริกาในสงครามอิรัก โดยที่พระผู้เป็นเจ้าของฉันจะทรงอำนวยพรและทรงปกป้องคุ้มครองมุสลิมเหล่านั้นให้ได้รับความสุขสบายตลอดจนประสบชัยชนะในการต่อสู้

ขับไล่ผู้รุกราน นอกจากนี้ ยังเป็นนัยของการเป็นพี่น้องมุสลิมที่ย่อมต้องได้รับการช่วยเหลือจากพี่น้องมุสลิม เช่นเดียวกับที่อัล-ชวาฮีดีย์ได้รับ เป็นการมุ่งยกยอชาวมุสลิมให้เกิดความภูมิใจในความเป็นพี่น้องที่จะต้องร่วมมือกันทำสงครามศักดิ์สิทธิ์

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 23 เม.ย.49 (CNN – Purported bin Laden tape denounces West’s response to Hamas)

ข้าพเจ้าขอเรียกร้องให้แก่นักรบมุจาฮิดีนและชายงานสนับสนุน โดยเฉพาะในซูดาน และคาบสมุทรอาหรับเตรียมการต่อสู้ในสงครามครั้งยาวนานกับผู้รุกราน และกลุ่มโจรชายชาติที่จะเกิดขึ้นในเขตตะวันตกของซูดาน จุดมุ่งหมายของพวกเราไม่ใช่การปกป้องรัฐบาลของซูดาน แต่เป็นการปกป้องศาสนาอิสลาม ดินแดนและชาวมุสลิม (I call on the mujahedeen [Islamic fighters] and their supporters, especially in Sudan and the Arabian peninsula, to prepare for a long war against the crusaders and plunderers in western Sudan. Our goal is not defending the Khartoum government but [to] defend Islam, its land and its people)

อัยมาน อัล-ชวาฮีดีย์ : แถลงการณ์ 9 มิ.ย.49 (Al-jazeera – Al-Qaeda condemns referendum)

ปาเลสไตน์เป็นดินแดนแห่งอิสลาม และการปลดปล่อยอิสราเอลก็เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน (Palestine was a land of Islam, and its liberation is the duty of every Muslim.)

อุซามะห์ บิน ลาดิน : แถลงการณ์ 30 มิ.ย.49 (CNN – On tape, bin Laden mourns al-Zarqawi’s death...)

ชนชาติมุสลิมที่รักของเรา พวกเรามีความเสียใจอย่างสุดซึ้งต่อการจากไปของกลุ่มผู้เป็นที่รักยิ่ง อามู มุซาบ และสหายของเขา แต่พวกเรา ก็ดีเป็นอย่างยิ่งที่ดวงวิญญาณของพวกเขาได้ส่องแสงในสนามรบอันยิ่งใหญ่ที่พวกเขาได้ปกป้อง ศาสนาอิสลาม (Our dear Muslim nation, we were deeply saddened by the passing of our loved ones, Abu Musab and his companions, but we were very happy that their souls have flooded these great battles as they were defending the Islamic law.)

บิน ลาตินใช้การต่อสู้เพื่อปกป้องศาสนาอิสลามของสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในชูดาน และอัล-ชอร์กาวิเพื่อสร้างความรู้สึกร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายในความเป็นพี่น้องมุสลิมที่เสียสละชีวิตต่อสู้เพื่อผลประโยชน์ของชาวมุสลิม ในขณะที่อัล-ชวาฮีดะห์ก็เน้นย้ำในประเด็นให้พี่น้องมุสลิม ร่วมกันต่อสู้เพื่อชาวปาเลสไตน์ เพื่อแสดงถึงอุดมคติของความเป็นพี่น้องที่ต้องร่วมมือกันปกป้อง ชาวมุสลิมทุกคนจากอันตรายที่เกิดจากการเข้ามาแสวงประโยชน์ของผู้รุกรานต่างชาติและมุสลิม นอกรีต ซึ่งความรู้สึกร่วมกันในการพี่น้องร่วมต่อสู้จะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดความชอบธรรมในแนวทางการต่อสู้ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์

6. แบบแผนปฏิบัติ (formal identification)

การเทียบเคียงด้านแบบแผนปฏิบัติเป็นเรื่องของการจัดการ (arrangement) พิธีการ (ritual) และหลักเกณฑ์ที่เป็นแบบแผน (formalistic aspects) ข้อตกลงซึ่งประกอบสร้างหรือ กำหนดขึ้นร่วมกันจากองค์ประกอบของวัจนภาษาและอวัจนภาษา เช่น คำพูด ลักษณะท่าทาง น้ำเสียง ระเบียบ ภาพลักษณ์ ทัศนคติและแนวคิดของคนกลุ่มหนึ่งเพื่อใช้เป็นกระบวนการหรือ กลไกทางวัฒนธรรม (apparatus of culture) ปงชี้เอกลักษณ์เฉพาะตนและสร้างความรู้สึกให้กลุ่ม เป้าหมายที่ตอบสนองต่อกลไกนั้นยอมรับและเกิดความรู้ถึงการเป็นกลุ่มเดียวกัน²⁶ เช่น การจับมือ ทักทาย (handshaking) แบบตะวันตกหรือการไหว้แบบไทย วิธีการดังกล่าวได้สร้างการเทียบเคียง ระหว่างคนสองคนขึ้น หรือในกรณีที่ผู้ชมยกมือขว้างขึ้นตามจังหวะเพลงในคอนเสิร์ตเพลงร็อก

ทั้งนี้ ลักษณะของการเทียบเคียงด้านแบบแผนปฏิบัติในแถลงการณ์ของแกนนำกลุ่ม อัล กอฮิดะห์ ที่เป็นที่ยอมรับและจดจำได้ร่วมกันกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นทั้งชาวมุสลิมและคนทั่วไป พบว่ามีองค์ประกอบ 3 ลักษณะ ดังจะอธิบายและแสดงในตารางที่ 4.5 คือ

²⁶ Marcelien Thompson and Carol L. Thompson, "Changing Gender Images in Rock and Roll: An Analysis of the Songs and Image of Stevie Nicks," American Communication Journal, <<http://acjournal.org/holdings/vol2/Iss1/essays/thompson.htm>>, January 2000.

ตารางที่ 4.5
แสดงการเทียบเคียงแบบแผนปฏิบัติ

แบบแผนปฏิบัติ	รูปแบบ
รูปแบบแถลงการณ์	- การสื่อสารเพื่อสืบทอดอุดมการณ์และข้อเรียกร้องทางการเมือง
การใช้ภาษา/รูปภาพ	- การพูดจากความเข้าใจ ไม่มีบท เป็นทางการน้อยลง ใช้สำนวนที่ฟังร่วมสมัย และแสดงความรู้รอบตัวในข่าวสารเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม - คำพูดที่แสดงความแข็งแกร่ง รุนแรงต่อศัตรู - แสดงเอกลักษณ์ของชาวมุสลิม - แต่งกายด้วยเสื้อผ้าโทนสีดำ ขาว เทา มีปืนกลประกอบฉาก (อัล-ชวาฮีรี) - แต่งการชุดนักรบชายงานปฏิบัติการ (อัล-ชอร์กาวิ)
การผลิต/เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน	- ตัดกลางหรือคนนำสาร (Cut-Out) บนทีทิวทัศน์วิดีโอ อัปเดตเสียง - เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ของกลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต - ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์อัล-จาซีเราะห์

6.1 รูปแบบแถลงการณ์

นอกเหนือจากกลุ่มอัล กออิดะห์จะมีภาพลักษณ์ขบวนการต่อสู้เพื่อปกป้องโลกอิสลามที่เน้นยุทธวิธีการก่อการร้ายแล้ว บิน ลาดินและสมาชิกกลุ่มยังให้ความสำคัญกับการดำเนินนโยบายด้านสื่อและการประชาสัมพันธ์อันแยบยล เพื่อเผยแพร่อุดมการณ์และโฆษณาชวนเชื่อไปยังสมาชิกและกลุ่มเป้าหมายเป็นระยะเวลามากกว่า 10 ปี โดยใช้เครื่องมือและรูปแบบการสื่อสารอันหลากหลาย อาทิ การจัดทำหนังสือพิมพ์ Nashrat al Akbar (ปัจจุบันเลิกผลิตแล้ว) ไปสเตอร์ หนังสือ แผ่นพับ โบปปลิว การให้สัมภาษณ์สื่อมวลชน โทรสาร เทปเสียง เทปวิดีโอ และอินเทอร์เน็ต

ทั้งนี้ ในปัจจุบันเชื่อว่าการสืบทอดอุดมการณ์และการโฆษณาชวนเชื่อที่มีประสิทธิภาพสูงสุดของกลุ่มอัล กออิดะห์อยู่ที่การสื่อสารโดยตรงจากบิน ลาดิน, อัล-ชวาฮีรีและอัล-ชอร์กาวิ ซึ่งเป็นแกนนำสำคัญและหัวหน้าหน่วยงานของกลุ่ม โดยเฉพาะบุคคลทั้งสามมีรูปแบบการส่งผ่านแนวคิดด้วยการสื่อสารข้อความที่มีลักษณะครอบงำทางการเมืองเพื่อดึงปฏิกริยาโต้ตอบทางจิตวิทยาจากกลุ่มผู้ฟังทั่วโลก และเน้นกลุ่มผู้ฟังของโลกอิสลามเป็นพิเศษ นั่นคือ การออกแถลงการณ์ (statement)

แถลงการณ์ หมายถึง 1) ข้อความที่กล่าวหรือประกาศ เป็นรูปแบบการสื่อสาร (ด้วยภาษาพูดหรือเขียน) ที่ส่งออกไปโดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะหรือเป็นการสื่อสารด้วยข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้น 2) การโต้แย้งด้วยข้อเท็จจริงหรือการกล่าวยืนยันหลักฐานว่าสิ่งที่แย้งนั้นเป็นความจริง 3) การยืนยันที่แสดงออกด้วยการกระทำ เช่น อารมณ์เกรี้ยวกราดของเขาเป็นแถลงการณ์ยืนยันถึงความต้องการการเอาอกเอาใจจากคนรอบข้าง หรือด้วยการพูดสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างชัดเจน²⁷

แถลงการณ์จัดเป็นหนังสือประชาสัมพันธ์ประเภทหนึ่งที่ต้องการแจ้งข่าวสารเพื่อทำความเข้าใจในเหตุการณ์หรือกรณีใดๆ ให้สาธารณชนทราบชัดเจนโดยทั่วกัน ผ่านทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ซึ่งเป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจของคนทั้งประเทศ ส่งผลกระทบต่อคนส่วนใหญ่ เช่น แถลงการณ์กรณีการใช้ความรุนแรงกับผู้ชุมนุมเรื่องท่อก๊าซไทย-มาเลเซีย แถลงการณ์เรื่องเกิดการเกิดโรคทางเดินทางหายใจเฉียบพลันของกระทรวงสาธารณสุข หรือแถลงการณ์กรณีเหตุวินาศกรรม 9/11 ของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช เป็นต้น แถลงการณ์จึงน่าจะตอบสนองความต้องการของหน่วยงานรัฐ นักการเมือง ผู้นำประเทศหรือกลุ่มคนที่มีความขัดแย้งทางสังคมได้เป็นอย่างดี

แถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิดะฮ์นั้น พบว่า มีรูปแบบเป็นที่จดจำและยอมรับร่วมกันระหว่างแกนนำกลุ่มอัล กออิดะฮ์และกลุ่มเป้าหมาย นั่นคือ การสื่อสารเพื่อสืบทอดอุดมการณ์และข้อเรียกร้องทางการเมือง โดยบิน ลาดิน, อัล-ซาวาฮีรีและอัล-ซอร์กาวิ่ได้สอดแทรกความเชื่อในการต่อสู้เพื่ออิสลามเพื่อให้สามารถควบคุมความสนใจของกลุ่มเป้าหมายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับนานาชาติได้ นอกจากนี้ แถลงการณ์ยังเป็นเครื่องมือในการเทียบเคียงแบบแผนปฏิบัติที่ทำให้กลุ่มเป้าหมายเห็นพ้องกันถึงภาพลักษณ์ความเป็นผู้นำที่เคลื่อนไหวเพื่ออิสลามของบิน ลาดิน, อัล-ซาวาฮีรีและอัล-ซอร์กาวิ่ ซึ่งหมายความว่าทุกครั้งที่มีการเผยแพร่แถลงการณ์ สมาชิกหรือกลุ่มเป้าหมายย่อมมีปฏิกิริยาได้ตอบในทิศทางเดียวกัน คือ นำเอาคำแนะนำหรือคำสอนเป็นแรงบันดาลใจในการต่อสู้

6.2 การใช้ภาษา/รูปภาพ

ในยุคแรกเริ่มของการเผยแพร่แถลงการณ์ของบิน ลาดินนั้น เป็นรูปแบบเป็นการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน ทำให้ลักษณะภาษาที่ใช้เป็นภาษาเขียนส่วนใหญ่ ซึ่งต้องใช้ภาษาทางการและสำนวนร้อยแก้วอย่างนักวิชาการเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับเนื้อหาที่เป็นเสมือนการประกาศเจตนารมณ์การต่อสู้กับผู้รุกรานและมุสลิมนอกรีตเช่นเดียวกับประกาศแถลงการณ์ของบุคคลสำคัญ

²⁷ "Statement," <<http://dictionary.reference.com/browse/statement>> ,

อื่นๆ ในประวัติศาสตร์การต่อสู้ของโลกอิสลาม ตัวอย่างของแถลงการณ์ดังกล่าว ได้แก่ จดหมายเปิดผนึกถึงกษัตริย์ฟาสต์ในปี 2538 เพื่อประกาศสงครามกับรัฐบาลซาอุดีอาระเบียที่อนุญาตให้สหรัฐอเมริกาเข้ามาตั้งฐานทัพในช่วงสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ 1 และประกาศทางศาสนาเพื่อทำสงครามกับสหรัฐอเมริกาเมื่อปี 2541

ทั้งนี้ แถลงการณ์ระหว่างเดือนมกราคม - เดือนมิถุนายน 2549 ซึ่งบิน ลาดิน, อัล-ซาวาฮิรีและอัล-ซอร์กาวิซึ่งถ่ายทำเป็นเทปเสียงหรือเทปวิดีโอ พบว่า เป็นลักษณะการพูดจากความเข้าใจ ไม่มีบท ทำให้รูปแบบภาษาเปลี่ยนแปลงไป คือ เป็นทางการน้อยลง ใช้สำนวนที่ฟังร่วมสมัยมากขึ้น และแสดงความรู้รอบตัวในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคมเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีการติดตามข่าวสารจากโลกภายนอก โดยเฉพาะประเด็นทางการเมือง เช่น การเน้นย้ำเหตุโจมตีล่าสุดและความสำเร็จที่จะเป็นพื้นฐานของการทำปฏิวัติระดับโลกต่อไป รวมถึงใช้คำพูดที่แสดงความแข็งแกร่งและรุนแรงต่อศัตรู อาทิ แถลงการณ์ของอัล-ซาวาฮิรีเมื่อวันที่ 30 มกราคม 2549 (Al-Jazeera - Al-Zawahiri says he escaped US raid) ที่ว่า “บุช คนฆ่าสัตว์แห่งวอชิงตัน ท่านไม่เพียงแต่เป็นผู้พ่ายแพ้ และผู้ทรยศสัตย์ แต่ยังเป็นผู้ล้มเหลว ท่านเป็นคำสาปของชนชาติของท่านเอง” (Bush, Butcher of Washington, you are not only defeated and a liar, but also a failure. You are a curse on your own nation.)

นอกจากนี้ บิน ลาดิน, อัล-ซาวาฮิรี และอัล-ซอร์กาวิยังคงใช้คำพูดหรือประโยคที่แสดงถึงแบบแผนที่เป็นเอกลักษณ์ ความหมายเชิงวาทศิลป์ (rhetoric) ของชาวมุสลิม เช่น การเอ่ยนามพระผู้เป็นเจ้าเพื่อแสดงการระลึกถึงและแสดงความเคารพต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของโลกอิสลาม เช่น

- พระประสงค์ของอัลลอฮ์ (Allah's willing)
- ขอพระผู้เป็นเจ้าจงคุ้มครองเขา (may God protect him)
- ท่านศาสนทูตมุฮัมมัด ขอความจำเริญจงมีแต่ท่าน และพระเยซูคริสต์ ขอความสันติจงมีแต่ท่าน (The Prophet Muhammad, prayers be upon him, and Jesus Christ, peace be upon him)
- ความสันติจงมีแต่ท่าน รวมทั้งพระเมตตาของอัลลอฮ์และการอำนวยการจากพระองค์ (Peace be upon you and the mercy of Allah and His blessings)

ทั้งนี้ ในวิดีโอแถลงการณ์ยังปรากฏแบบแผนของการใช้ภาพประกอบ เช่น ภาพของอัล-ซาวาฮิรีนั่งอยู่ในห้อง หรือมีฉากหลังเป็นสีดำ แต่งกายด้วยเสื้อผ้าโทนสีดำ ขาว เทา พร้อมทั้งวางปืนกลประกอบด้านข้าง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ที่คนสามารถจดจำได้ว่าเป็นตัวอัล-ซาวาฮิรีจริง ในขณะที่วิดีโอแถลงการณ์ของอัล-ซอร์กาวิจะแสดงถึงแบบแผนของข่าวยานปฏิบัติการอย่างชัดเจน ด้วยการแต่งกายชุดนักรบมุจาฮิดีนหรือแสดงการใช้อาวุธปืน ดังแสดงในภาพที่ 4.6 - 4.8

ภาพที่ 4.6

แสดงการวางปืนประกอบฉากในแถลงการณ์ของอัล-ชวาฮีดีย์

ภาพที่ 4.7

แสดงเครื่องแต่งกายสีขาวของอัล-ชวาฮีดีย์ในแถลงการณ์

ภาพที่ 4.8
แสดงการแต่งกายชุดนักรบของอัล-ชอร์กาวิในแถลงการณ์

6.3 การผลิต/เผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน

รูปแบบแถลงการณ์ของแกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์ในปัจจุบัน มีการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอินเทอร์เน็ตสมัยใหม่ของคอมพิวเตอร์เพื่อป้องกันการตรวจจับจากหน่วยข่าวของฝ่ายตรงข้าม โดยกลุ่มอัล กอฮิดะห์เองถือเป็นผู้นำของกลุ่มก่อการร้ายที่เริ่มปฏิวัติแนวทางปฏิบัติงานและประสบความสำเร็จในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ (IT) เพื่อผลิตและเผยแพร่แถลงการณ์ ด้วยการใช้ตัวกลางหรือคนนำสาร (Cut-Out) มีคุณสมบัติไว้วางใจได้ในการเดินทางและการสื่อสาร เช่น องค์กรอัล-ซาฮับ (As-Sahab production house) ทำหน้าที่บันทึกภาพ วิดีโอ อัปเดตเสียงแถลงการณ์ให้กับกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ก่อนจะกระจายข้อมูลไปในเครือข่ายอินเทอร์เน็ตผ่านเว็บไซต์ของกลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนาที่สนับสนุนแนวคิดการต่อสู้แบบญิฮาดที่มีอยู่ประมาณ 40,000 เว็บไซต์²⁸ หรือนำไปส่งยังสำนักงานของสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอัล-จาซีเราะห์ในพื้นที่ เพื่อให้ข่าวสารข้อความสามารถกระจายไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึงมากขึ้น

ทั้งนี้ การเผยแพร่วิดีโอแถลงการณ์ผ่านสื่อมวลชนถือว่ามีแบบแผนปฏิบัติซึ่งแสดงความเป็นมุสลิมได้เด่นชัดที่สุด คือ การนำเสนอประเด็นข่าวแถลงการณ์ด้านล่างภาพซึ่งเป็นตัวอักษรภาษาอารบิก รวมถึงแสดงโลโก้ของสื่อมวลชนนั้นๆ คือ อัล-จาซีเราะห์ ด้านขวาล่างของภาพ (ภาพที่ 4.9) ซึ่งเป็นแบบแผนที่ทำให้แถลงการณ์เป็นที่จดจำได้ในกลุ่มสมาชิกข่าวงานและชาว

²⁸ Michel Moutot, "Radical Islamists Use Internet To Spread Jihad," Middle East Online, <<http://www.middle-east-online.com/english/?id=13659>>, 2 June 2005.

มุสลิมทั่วไป อย่างไรก็ตาม หากวิเคราะห์ถึงพลังที่จะยับยั้งไม่ให้เกิดการเทียบเคียงด้านแบบแผนปฏิบัติของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ประสพผล ก็น่าจะเกิดขึ้นจากขั้นตอนการเผยแพร่ที่ภาพต่างๆ หรือเนื้อหาอาจมีการตัดทอนออกบางส่วนด้วยเงื่อนไขต่างๆ และข้อจำกัดของสื่อ หรือการนำเทปดังกล่าวจากอินเทอร์เน็ตไปเผยแพร่เป็นข่าวต่อโดยสื่อตะวันตก ก็ย่อมเสี่ยงกับขั้นตอนการตัดเนื้อหาบางส่วนที่เป็นการปลุกระดมมวลชนด้วยคำพูดหรือรหัสคำสั่งลับที่ซ่อนอยู่ไปยังสมาชิก

ภาพที่ 4.9

แสดงประเด็นข่าวเป็นภาษาอารบิกและโลโก้ของอัล-จาซีเราะห์

จากการวิพากษ์วาทะผ่านแถลงการณ์ของแกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์โดยอิงหลักการเทียบเคียงทั้ง 6 ลักษณะ แสดงให้เห็นว่า กลุ่มอัล กอฮิดะห์เข้าใจยุทธวิธีการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ได้อย่างลึกซึ้ง โดยไม่เพียงแต่สามารถสร้างความรู้สึกร่วมกับกลุ่มเป้าหมายชาวมุสลิมที่หลากหลายและครอบคลุมอัตลักษณ์ความเป็นมุสลิมในทุกด้านผ่านการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ ได้แก่ การอ้างอุดมคติความเป็นมุสลิมที่แท้จริง การดำเนินชีวิตตามหลักคำสอน การต่อสู้กับศัตรูเพื่อปกป้องทรัพย์สินสมบัติมีค่าของโลกอิสลาม (ศาสนา ดินแดนและผู้คน) แต่ยังสามารถกระตุ้นชาวตะวันตกที่ต่อต้านการทำสงครามให้ปรับทัศนคติตรงกับกลุ่มมากขึ้น

นอกจากนี้ แกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์ยังอาศัยพลังสนับสนุนจากบริบทแวดล้อมเพื่อมาเสริมย้ำการโน้มน้าวใจ เช่น การนำเสนอแนวคิดและการต่อสู้ของกลุ่มบนพื้นฐานความเป็นเหตุเป็นผล หรือการอ้างอิงข้อเท็จจริงที่ยืนยันความน่าเชื่อถือของคำพูด ในขณะที่เดียวกันก็พยายามขจัดพลังยับยั้งการเทียบเคียง เช่น กลุ่มมุสลิมบางส่วนที่สนับสนุนแนวทางสันติภาพกับอิสราเอล ด้วยการเน้นย้ำให้เห็นว่าพลังยับยั้งนั้นคือวิถีทางที่บิดเบือนความเป็นมุสลิมแท้จริง ทั้งนี้ การใช้ประโยชน์

จากสื่ออาหรับและเทคโนโลยียังชี้ให้เห็นการพัฒนา รูปแบบปฏิบัติการสารสนเทศ (information operation) ที่ส่งเสริมศักยภาพของกลุ่มอัล กออิเดหฺได้เป็นอย่างดี

ส่วนที่ 2

กลยุทธ์การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดผ่านเนื้อหาข่าว ของสื่อตะวันตกและอาหรับ (War of Position)

กลยุทธ์การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดผ่านเนื้อหาข่าวของสื่อตะวันตกและอาหรับ (War of Position) เป็นการอธิบายรูปแบบการต่อสู้ในพื้นที่ของสื่อมวลชนเพื่อแย่งชิงความคิดของประชาชนที่มีต่อการเผยแพร่แถลงการณ์ของบิน ลาดิน, อัล-ชวาฮิดีและอัล-ซอร์กาวิ ระหว่างเว็บไซต์ข่าวเครือข่ายเคเบิลทีวี CNN (Cable News Network) ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นสื่อกระแสหลัก (Mainstream Media) ของตะวันตกที่มีนโยบายการรายงานข่าวการก่อการร้ายที่สัมพันธ์กับการดำเนินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา และเว็บไซต์สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอัล-จาซีเราะห์ (Al-jazeera) ของกาตาร์ ซึ่งเป็นสื่อทางเลือก (Alternative Media) ของโลกอาหรับที่ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มอัล กออิเดหฺให้เผยแพร่แถลงการณ์และข่าวสารส่วนใหญ่ของกลุ่ม

เครือข่ายเคเบิลทีวี CNN

กระแสการครอบงำข่าวสารทั่วโลกในปัจจุบันมักเกิดจากการดำเนินนโยบายข่าวของบรรษัทสื่อที่ต้องพึ่งพาทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม โดยเฉพาะบรรษัทสื่อด้านการข่าวในสหรัฐอเมริกาของเท็ด เทอร์เนอร์ (Ted Turner) นักธุรกิจสื่อมวลชนชาวอเมริกันที่ก่อตั้งเครือข่ายข่าวเคเบิล (Cable News Network หรือ CNN) ขึ้นที่เมืองแอตแลนตา มลรัฐจอร์เจีย สหรัฐอเมริกา เมื่อปี 2523 โดยมีรูปแบบการดำเนินนโยบายข่าวที่มีความสัมพันธ์กับการพัฒนาทางเศรษฐกิจการเมืองโลก รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร เช่น ดาวเทียมสื่อสารหรือระบบเคเบิลทีวีที่ทำให้มีความได้เปรียบเหนือกว่ากลุ่มประเทศกำลังพัฒนา จนนำไปสู่การรุกรานทางวัฒนธรรม

การรายงานข่าวสถานการณ์โลกตลอด 24 ชั่วโมงของ CNN World Report และ CNN International (CNNI) โดยสำนักข่าว 42 แห่งทั้งในสหรัฐอเมริกาและทั่วโลก เช่น CNNI Europe, CNNI Asia-Pacific, CNNI Latin America, CNNI US และ CNNI en Espanol ได้รับความสนใจ

และประสบความสำเร็จอย่างสูง โดยสำรวจพบว่าผู้ชมจำนวนกว่า 1.5 พันล้านคนจาก 212 ประเทศ²⁹ ทำให้ CNN กลายเป็นแหล่งข่าวที่ทรงอิทธิพลที่สุดในสหรัฐอเมริกา รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางข่าวของสื่อมวลชนต่างๆ ทั้งในประเทศและทั่วโลก หน่วยงานราชการ สถาบันการศึกษา ตลอดจนประชาชนจำนวนนับพันล้านที่ใช้บริการด้านการข่าวของ CNN

ในปี 2538 CNN ได้ขยายเครือข่ายอิเล็กทรอนิกส์ในรูปแบบของอินเทอร์เน็ต โดยเปิดเว็บไซต์ www.CNN.com (ก่อตั้งเมื่อวันที่ 30 ส.ค.2538) ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นเว็บไซต์อันดับต้นๆ ของโลกที่น่าเสนอข่าวและข้อมูลที่หลากหลาย รวมทั้งเป็นแหล่งค้นคว้าข้อมูลอ้างอิงที่มีประโยชน์ต่อคนทั่วโลก

ภาพที่ 4.10

เว็บไซต์ข่าวของเครือข่ายเคเบิลทีวี CNN

The screenshot shows the CNN.com homepage with the following elements:

- Header:** CNN.com logo, Member Center (Sign In | Register), International Edition, and a search bar powered by Yahoo! Search.
- Breaking News:** Wire services reporting gunfire and explosions heard in diplomatic sector of Syrian capital, Damascus. Details soon.
- Navigation Menu:** Home Page, World, U.S., Weather, Business at CNNMoney, Sports at SL.com, Analysis at Time.com, Politics, Law, Technology, Science & Space, Health, Entertainment, Offbeat, Travel, Education, Special Reports, Video, Autos with Edmunds.com, Exchange.
- Main Content Area:**
 - WORLD/MIDDLE EAST:** Updated: 04:00 AM EDT (0800 GMT) 12 September 2006.
 - Top Story:** **Iraqi PM seeks 'no interference' in Iran talks**. Iraqi Prime Minister Nuri al-Maliki has arrived in Tehran on an official visit with senior Iranian officials, an Iraqi government spokesman tells CNN. [FULL STORY](#)
 - Second Story:** **U.S. excluded car, suicide bombs from Iraq murder toll**. The U.S. military did not count people killed by bombs, mortars, rockets or other mass attacks when it reported a dramatic drop in the number of murders in the Baghdad area last month, the U.S. command said Monday. [FULL STORY](#)
 - Third Story:** **Abbas: Deal reached on government**. Palestinian President Mahmoud Abbas said on Monday he had reached a deal with Prime Minister Ismail Haniyeh of Hamas over forming a unity government. [FULL STORY](#)
- Advertisement:** "Keeping our eye on the ball" for the latest news, interviews and golf updates. [Click here](#)
- Footer:** Advertiser links for Vonage (Save on All Your Calls with Vonage) and ProForm? Products - Big Savings.

²⁹ "CNN," Wikipedia, the free encyclopedia, <<http://en.wikipedia.org/wiki/CNN>>, 27 April 2007.

ทั้งนี้ การรายงานข่าวต่างประเทศของ CNN ได้ครองความเป็นเจ้าสื่อโลก เนื่องจากเพราะมีการนำเสนอภาพและประเด็นข่าวที่สร้างอิทธิพลอย่างมากต่อจิตสำนึกทางการเมืองของชาวอเมริกันและคนทั่วโลก อาทิ การประท้วงที่จัตุรัสเทียนอันเหมินเมื่อปี 2532 การล่มสลายของลัทธิคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก สงครามกลางเมืองในโซมาเลีย รวมถึงสงครามอ่าวเปอร์เซียครั้งที่ 1 เมื่อปี 2533³⁰ จนทำให้ CNN ได้รับสมญานามว่า “เป็นหูเป็นตาของคนทั่วโลก” (ears and eyes of the world) บทบาทเด่นชัดของ CNN จึงอยู่ที่การรายงานข่าวการเมืองโลกหรือสงครามความขัดแย้งมาโดยตลอด โดยเฉพาะสงครามต่อต้านการก่อการร้ายในปัจจุบัน ซึ่งข่าวประเภทดังกล่าวมักมีส่วนในการครอบงำความคิดของชาวอเมริกันและคนทั่วโลกให้หันมาสนับสนุนการกระทำและนโยบายของสหรัฐอเมริกาอยู่ไม่น้อย

สถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอัล-จาซีเราะห์ (Al-Jazeera)

การก่อตั้งสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอัล-จาซีเราะห์ (Al-Jazeera ในภาษาอาหรับแปลว่าเกาะ) ถือเป็นสัญญาณบ่งชี้ข้อจำกัดและอิทธิพลที่ลดลงของสื่อตะวันตกทั้งหลายซึ่งไม่เพียงต้องเสียสิทธิการผูกขาดเนื้อหาเรื่องราวและวิธีการนำเสนอข่าวสารของโลกเท่านั้น แต่หมายถึงการถูกทำลายจากสื่อทางเลือกใหม่ๆ ได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ อัล-จาซีเราะห์เริ่มเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจากการรายงานข่าวกลุ่มก่อการร้ายที่อยู่เบื้องหลังเหตุวินาศกรรม 9/11 และปฏิบัติการไล่ล่าอุซามะห์ บิน ลาดิน แกนนำกลุ่มอัล กออิดะห์ในอัฟกานิสถาน

อัล-จาซีเราะห์เป็นสื่อทางเลือกจากโลกอาหรับท่ามกลางสื่ออาหรับอีกจำนวนมากที่ยังอยู่ในความควบคุมอย่างเข้มงวดด้วยหลักศาสนาอิสลามและดำเนินการโดยรัฐบาลที่ใช้สื่อเป็นเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อ รวมถึงในภาวะที่สื่อตะวันตกครอบครองพื้นที่ในการรายงานข่าวต่างประเทศอยู่เป็นส่วนใหญ่ อัล-จาซีเราะห์ก่อตั้งขึ้นที่กรุงโดฮา กาตาร์ เมื่อปี 2539 โดยเชค อาหมัด อัล ธานีแห่งกาตาร์ (Sheikh Hamad bin Khalifa Al Thani, Emir of Qatar) ที่ซื้อกิจการต่อจากสำนักข่าว BBC ของอังกฤษ (ภาคภาษาอาหรับ) โดยมีรูปแบบเป็นสถานีข่าวโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตลอด 24 ชั่วโมง และมีผู้สื่อข่าวประมาณ 50 คนประจำอยู่ในประเทศต่างๆ รวม 30 แห่ง เช่น กรุงแบกแดด อิรักซึ่งมีนักข่าว 3 คนไปประจำการเพื่อรายงานข่าวมาเป็นเวลามากกว่า 5 ปี

³⁰ “CNN effect,” Wikipedia, the free encyclopedia, <http://en.wikipedia.org/wiki/CNN_effect>, 27 April 2007.

ในส่วนของกรขยายเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อัล-จาซีเราะห์ได้จัดทำเว็บไซต์ภาษาอารบิก Aljazeera.net ในเดือนมกราคม 2544 และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วโลกมากขึ้นภายหลังเปิดเว็บไซต์ข่าวภาษาอังกฤษภายใต้ชื่อ www.english.aljazeera.net โดยหวังสร้างกระแสให้ชาวตะวันตกหันมาสนใจสื่อจากชาติอาหรับมากขึ้น

ภาพที่ 4.11

เว็บไซต์ข่าวสถานีโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมอัล-จาซีเราะห์

The screenshot shows the Al Jazeera website interface. At the top, there are navigation links for Home, Site Guide, Contact Us, Set As Home Page, and Add to favorites. The main header features the Al Jazeera logo and the slogan 'Fresh News Wherever You Are'. A breaking news banner reports on an armed attack on the US embassy in Damascus. The central focus is a large article about President Bush's speech, titled 'Struggle for civilisation, says Bush'. To the right, there is a 'TOP NEWS' section with several smaller news items. The left sidebar contains a search bar and a menu of categories like News, Economy, and Culture. The bottom of the page has sections for 'Arab World' and 'Global' news.

อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว วิเคราะห์ว่า ความสำเร็จจากการออกอากาศเทปคำให้สัมภาษณ์ของบิน ลาดินและการนำเสนอ “ข่าวเจาะ” เกี่ยวกับรัฐบาลตอลิบานของอัฟกานิสถานอย่างต่อเนื่องเพียงสื่อเดียว ทำให้อัล-จาซีเราะห์มีชื่อเสียงขึ้นมากภายในช่วงเวลาไม่นาน ประกอบกับความเป็นอาหรับนิยม (Pan-Arabism) ที่ทำให้ได้รับความนิยมมากทั้งในตะวันออกกลางและกลุ่มผู้ชมชาวอาหรับซึ่งอาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายทั่วไปในแถบแอฟริกาเหนือ ทวีปยุโรปและอเมริกา โดยเฉพาะเมื่ออัล-จาซีเราะห์ตัดสินใจเปิดให้บริการช่องใหม่เป็นภาษาอังกฤษภายใต้ชื่อ “Al-Jazeera

International” ซึ่งทำให้มีการขยายฐานผู้ชมไปอีกจำนวนมากทั่วโลก³¹ ในปัจจุบัน อัล-จาซีเราะห์ สร้างความน่าสนใจจากการรายงานข่าวสารด้วยมุมมองของโลกมุสลิม เช่น การเผยแพร่แถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์หรือการรายงานภาพสงครามในอัฟกานิสถานและอิรักในมุมมอง “การยึดครองหรือการรุกราน” (Occupation or Invasion)

เนื่องจาก CNN และอัล-จาซีเราะห์ต่างก็เป็นสื่อมวลชนที่รายงานข่าวสถานการณ์ความขัดแย้งในโลกปัจจุบันที่เด่นชัดที่สุด โดยเฉพาะการเผยแพร่แถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ซึ่ง CNN มีพื้นฐานความสัมพันธ์กับฝ่ายรัฐมหาอำนาจ ในขณะที่อัล-จาซีเราะห์ก็เป็นสื่อที่ได้รับความไว้วางใจจากกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ทำให้การนำเสนอข่าวของสื่อทั้งสองแห่งมีรูปแบบเสมือนเป็นการเผชิญหน้ากันระหว่างอุดมการณ์โลกตะวันตกและโลกอาหรับในพื้นที่ของสื่อมวลชน ผ่านการสอดแทรกความคิดลงในเนื้อหาข่าว ซึ่งประกอบด้วยการใช้ภาษาและสัญลักษณ์ที่ก่อให้เกิดการครอบครองความเป็นเจ้าทางอุดมการณ์และวัฒนธรรม (Cultural hegemony) และมีผลต่อการสนับสนุนหรือต่อต้านกลุ่มอัล กอฮิดะห์

กลยุทธ์การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดผ่านเนื้อหาข่าวของสื่อตะวันตกและอาหรับ (War of Position) จะมุ่งวิเคราะห์ผ่านเนื้อหาข่าวของ CNN และอัล-จาซีเราะห์ที่เกี่ยวกับการเผยแพร่แถลงการณ์ เพื่อตอบคำถามว่าสื่อมวลชนทั้งสองแห่งทำหน้าที่เป็นกลไกทางอุดมการณ์เพื่อต่อสู้ในการกำหนดจุดยืนและแย่งชิงพื้นที่ในการครอบครองความคิดและจิตใจของประชาชนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มอัล กอฮิดะห์อย่างไร โดยประยุกต์เกณฑ์วิเคราะห์จากทฤษฎีการครอบครองความเป็นเจ้าของสื่อ (Hegemonic Theory of Media) ของกรีมซี (A. Gramsci) ดังนี้

1. การใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมาย

ภาษาเป็นดรชนีที่แสดงให้เห็นถึงทัศนคติของสื่อที่สำคัญประการหนึ่ง โดยในการวิจัยครั้งนี้ การวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาในเนื้อหาข่าวแถลงการณ์ระหว่าง CNN และอัล-จาซีเราะห์ จะหมายถึงการสร้างควมหมายในแง่บวกหรือลบให้กับภาพลักษณ์ “อุดมการณ์” และ “การโฆษณาชวนเชื่อ” ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ อันจะนำไปสู่การครอบงำความคิดหรือการชี้้นำให้ปฏิเสธการครอบงำ

³¹ อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, “สถานีโทรทัศน์อัลจาซีเราะ: สื่อมวลชนสากลของโลกอาหรับ,”

<<http://www.utcc.ac.th/amsar/PDF/AL%20JAZEERA%20TV%20STATION.pdf>>,

นั้นๆ ได้ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะวิเคราะห์จากรูปแบบการใช้คำนาม (noun) คำกริยา (verb) หรือคำคุณศัพท์ (adjective) เพื่อสื่อความหมายผ่านโครงสร้างข่าว ได้แก่ การพาดหัวข่าวและเนื้อข่าว ดังนี้

1.1 การพาดหัวข่าว (headline)

เป็นการนำเสนอประเด็นสำคัญของข่าวเพื่อให้ผู้อ่านทราบ โดยต้องใช้ทักษะการเลือกถ้อยคำภาษาอย่างมาก เพราะต้องดึงดูดความสนใจและกระทบต่อความรู้สึกของผู้อ่านไปพร้อมๆ กับการใช้ถ้อยคำที่สั้นที่สุดให้สามารถอธิบายเนื้อความข่าวได้มากที่สุด โดยอาจใช้ถ้อยคำที่รุนแรง คำแสดง ภาษาเฉพาะกลุ่ม ใช้สำนวนหรือเครื่องหมายวรรคตอนต่างๆ เป็นต้น

1.1.1 CNN

จากการวิเคราะห์ข้อความและภาษาของพาดหัวข่าวในเว็บไซต์ของ CNN พบว่า เป็นการนำเสนอสาระสำคัญของแถลงการณ์โดยมีทั้งการใช้ข้อความที่อ้างอิงจากคำพูดของบิลลาติน, อัล-ซาวาฮีรี หรืออัล-ซอร์กาวิ และข้อความที่ผู้สื่อข่าวสรุปจากการรวบรวมข่าวและการให้สัมภาษณ์ของแหล่งข่าวต่างๆ มีการเลือกใช้ภาษาและถ้อยคำที่รุนแรง เช่น การประณาม เยาะเย้ย หรือแสดงความเกลียดชังที่มีต่อชาติตะวันตกอย่างเด่นชัด ดังกรณีการใช้คำนามในแถลงการณ์ของอัล-ซาวาฮีรี ซึ่งตั้งสมญานาม (name calling)³² ประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช โดยนำเอาคำว่า ‘บุช’ (Bush) มาเทียบเคียงกับคำว่า ‘คนฆ่าสัตว์แห่งวอชิงตัน’ (butcher of Washington) เพื่อย้ำให้เห็นถึงความเกลียดชังที่กลุ่มอัล กออิดะห์มีต่อผู้นำสหรัฐอเมริกา ที่เป็นผู้ทำสงครามในดินแดนอาหรับจนชาวมุสลิมเสียชีวิตจำนวนมาก ซึ่งจะเห็นได้จากพาดหัวข่าว

- “อัล-ซาวาฮีรี: บุช ‘คนฆ่าสัตว์แห่งวอชิงตัน’” [*Al-Zawahiri: Bush the ‘butcher of Washington’, 30 January 2006*]

CNN มักใช้คำกริยาเพื่ออธิบายถึงการกระทำของกลุ่มอัล กออิดะห์ที่แสดงการปลุกเร้า (urged) ชาวมุสลิมและยกย่อง (praises) ข่ายงานผู้ก่อความไม่สงบให้ปฏิบัติการสังหารผู้คนและทำลายผลประโยชน์ของชาติตะวันตกจนกว่าจะหมดสิ้น ดังที่บ่งชี้ในคำขวัญ (slogan) “bleed for years” ของอัล-ซาวาฮีรี รวมถึงมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายชาวมุสลิมร่วมมือกันโค่นล้ม

³² Name calling เป็นกลวิธีหนึ่งที่นิยมใช้ในการโฆษณาชวนเชื่อ ด้วยการระบุถึงฝ่ายตรงข้ามหรือศัตรูโดยใช้คำนามที่สะท้อนภาพลบหรือชื่อเสียงที่เสียหาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้ฟังเกิดอคติ ความกลัว ความเกลียดชัง รวมทั้งลดความเชื่อถือของฝ่ายตรงข้าม

(to oust) ผู้นำชาติอาหรับซึ่งเป็นมุสลิมนอกรีต เท่ากับเป็นการย่ำยีภาพลักษณ์ “ผู้ก่อการร้าย” และความเป็นศัตรูระหว่างกันอย่างรุนแรง³³ ดังในพาดหัวข่าว

- เทปเสียงล่าสุดแก่นำเบอร์ 2 อัล กออิเดห์ ปลุก เจ้ามุสลิม ผู้ ตะวันตก สร้าง ‘ยุคนองเลือด’ [Muslims urged to make west ‘bleed for years’, Audio attributed to al Qaeda No.2 may be from recent video, 5 March 2006]

- วิดีโออัล-ซาวาฮิรี โผล่ยกย่อง ผู้ ก่อ ความ ไม่ สงบ พร้อม เรียกร้อง คน ปากีส โค่นล้ม ประธานาธิบดี [Al-Zawahiri praises insurgents in video, Al Qaeda No.2 also tells Pakistanis to oust their president, 28 April 2006]

- ประธานาธิบดีอัฟกัณวอนร่วมเมื่อจับกุมแก่นำเบอร์ 2 อัล กออิเดห์ ฐาน โผล่ กระตุ้น เยาวชน อัฟกัณ ทำลาย มะกัน [Afghan president calls for arrest of al Qaeda No.2, Al-Zawahiri video urges young Afghans to oust Americans, 22 June 2006]

นอกจากนี้ CNN ยังใช้คำกริยาเพื่อสร้างการโฆษณาชวนเชื่อด้วยการอ้างอิง (testimonials)³⁴ ที่มีผลทางจิตวิทยาให้เห็นว่ากลุ่มอัล กออิเดห์กำลังสูญเสียเสถียรภาพอันเนื่องมาจากชัยชนะของฝ่ายสหรัฐอเมริกาที่สามารถทำลายสมาชิกคนสำคัญของกลุ่มได้ โดย CNN เลือกใช้คำว่า “ไว้อาลัย” (mourns) ซึ่งให้ความรู้สึกถึงอารมณ์เศร้าโศก เสียใจ คร่ำครวญ เพื่อเทียบเคียงเป็นนัยถึงสภาพอารมณ์และจิตใจของอัล-ซาวาฮิรีและบิน ลาดินที่มีต่อการเสียชีวิตของอัล-ซอร์กาวี หัวหน้าขบวนการปฏิบัติการในอิรักจากการโจมตีของกองกำลังสหรัฐอเมริกา ดังในพาดหัวข่าว

- อัล กออิเดห์เบอร์ 2 อาลัย อัล-ซอร์กาวี [Al Qaeda No.2 mourns al-Zarqawi, 23 June 2006]

³³ slogan เป็นกลวิธีการโฆษณาชวนเชื่อ โดยเป็นข้อความหรือวลีสั้นๆ อาจผสมผสานการให้นิยามหรือสมญานาม ที่มุ่งให้กระทบใจหรือดึงดูดอารมณ์ความรู้สึกผู้ฟังให้คล้อยตามแนวคิดหรือการกระทำที่เรียกร้อง เช่น คำขวัญที่ว่า “ยืนหยัดเพื่ออิสรภาพ” (enduring freedom) ของกองทัพสหรัฐอเมริกาที่มุ่งให้เกิดการสนับสนุนนโยบายสงครามในอิรัก

³⁴ testimonials เป็นเทคนิคการอ้างอิงเพื่อให้เกิดการสนับสนุนหรือปฏิเสธนโยบายการกระทำ โครงการหรือสถานภาพบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยอาศัยความมีชื่อเสียงและบทบาทของผู้อ้างอิง เช่น รัฐบาลสหรัฐอเมริกา มาชักจูงใจให้กลุ่มเป้าหมายเกิดความเชื่อถือและคล้อยตามแนวคิดของการทำสงครามต่อต้านการก่อการร้ายที่กำลังมีชัยเหนือกลุ่มอัล กออิเดห์

- เทปบิน ลาดินอาลัยอัล-ซอร์กาวิสั้น เรียกร้องบุชคืนร่าง ‘นักรบผู้ยิ่งใหญ่’
[On tape, bin Laden mourns al-Zarqawi's death, Al Qaeda leader calls on Bush to return body of 'great knight', 30 June 2006]

ในส่วนของคำคุณศัพท์ พบว่า CNN นำมาใช้เพื่อสร้างความหมายว่าการก่อการร้ายของกลุ่มอัล กอิดะห์ไม่ใช่การกระทำที่ชาวมุสลิมทุกคนจะยอมรับและสนับสนุนเสมอไป โดยเน้นย้ำสถานะภาพของอัล-ซาวาฮีรีที่เปรียบเป็น “ศัตรูอันดับหนึ่ง” (first enemy of the Afghan people) ในสายตาของชาติอาหรับด้วยตนเอง ซึ่งคำว่า “อันดับหนึ่ง” ก็มีความหมายในตัวเองว่าเป็นความสำคัญอันดับต้นๆ ที่รัฐบาลมุสลิมจะต้องหาทางกำจัดโดยเร็ว ดังพาดหัวข่าว

- อัฟกันไล่ล่าแกนนำอัล กอิดะห์เบอร์ 2 คาร์ไซเผยอัล-ซาวาฮีรี ‘ศัตรูเบอร์หนึ่ง’ ของอัฟกัน’ [Al Qaeda deputy hunted in Afghanistan, Karzai calls al-Zawahiri ‘first enemy of the Afghan people’, 22 June 2006]

1.1.2 อัล-จาซีเราะห์

การพาดหัวข่าวของอัล-จาซีเราะห์ พบว่า มีการใช้คำนามและคำกริยาที่แสดงให้เห็นบทบาทของบิน ลาดินในฐานะ “ผู้สร้างสันติ” (peacemaker) ที่เปิดประเด็นการเสนอ (offers) สัญญาสงบศึก (truce) กับสหรัฐอเมริกา เพื่อให้ชาวมุสลิมและชาวตะวันตกที่ต่อต้านสงครามเกิดความรู้สึกในแง่ดีกับกลุ่มอัล กอิดะห์ โดยนำเสนอเปรียบกับพาดหัวข่าวที่ระบุถึงการออกมาปฏิเสธ (rejects) จากฝ่ายสหรัฐอเมริกา เพื่อตอกย้ำภาพลบของสหรัฐอเมริกาที่ไม่ต้องการสงบศึกแต่จะยังทำสงครามต่อไป³⁵ จะเห็นได้จากพาดหัวข่าว

- บิน ลาดินเสนอสงบศึกกับมะกัน [Bin Laden offers Americans truce, 19 January 2006]

- สหรัฐฯ ปัดแผนสงบศึกบิน ลาดิน [US rejects Bin Laden call for truce, 20 January 2006]

อัล-จาซีเราะห์ยังเน้นใช้คำกริยาในพาดหัวข่าวที่อัล-ซาวาฮีรีสามารถรอดพ้น (escaped) การโจมตีของกองทัพสหรัฐอเมริกาได้ ซึ่งเท่ากับเป็นการสร้างภาพโดยรวมให้เห็นว่าสมาชิกกลุ่มอัล กอิดะห์เป็นนักรบที่เจนจัดการต่อสู้ในสงคราม สามารถหลบหลีกการโจมตีของกอง

³⁵ ข้อสังเกตที่พบคือในช่วงเวลาใกล้เคียงนั้น เว็บไซต์ข่าวของ CNN ไม่ได้กล่าวถึงประเด็นการเสนอสัญญาสงบศึกนี้ชัดเจน แต่เป็นการวิเคราะห์ภาพรวมของการออกแถลงการณ์จากผู้สื่อข่าวต่างประเทศอาวุโส คือ นิก โรเบิร์ตสัน (Nic Robertson) ในพาดหัวข่าว Robertson: Al Qaeda fights back with message (CNN, 19 January 2006)

ทัพสหรัฐอเมริกาซึ่งได้ชื่อว่ามีใช้วิธีทิ้งระเบิดปูพรม (carpet bombing) ทำลายฝ่ายตรงข้าม รวมถึงแสดงภาพลักษณะความเข้มแข็งและยึดมั่นการต่อสู้จนผู้รุกรานเป็นฝ่ายพ่ายแพ้ ซึ่งอัล-จาซีเราะห์ใช้คำว่า “แตกพ่าย” (broken) เพื่ออธิบายถึงสภาพของกองทัพสหรัฐอเมริกาที่รุกรานอิรักและเผชิญกับปฏิบัติการโจมตีของขบวนการกลุ่มอัล กออิเดาะห์ ดังในพาดหัวข่าว

- อัล-ซาวาฮีรีแจกรอดพ้นสหรัฐฯ ใจดี [Al-Zawahiri says he escaped US raid, 30 January 2006]

- วิดีโออัล-ซาวาฮีรีเผยแพร่สหรัฐฯ แตกพ่ายแล้วในอิรัก [Al-Zawahiri video: US broken in Iraq, 27 April 2006]

อัล-จาซีเราะห์ใช้คำกริยาเพื่อสะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มอัล กออิเดาะห์กับขบวนการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลาม เป็นนัยบ่งชี้ว่ากลุ่มอัล กออิเดาะห์สนับสนุนให้มุสลิมทุกคนต่อสู้ (fight on) เพื่อปกป้องโลกมุสลิมจากการรุกรานของศัตรูยิวไซออนิสต์ โดยเฉพาะกลุ่มฮามาสในปาเลสไตน์ ซึ่งแม้ว่าจะไม่ได้มีความเกี่ยวข้องกับกลุ่มอัล กออิเดาะห์โดยตรง แต่ก็แสดงให้เห็นว่ากลุ่มอัล กออิเดาะห์ยึดถือปัญหาที่เกิดขึ้นในดินแดนศักดิ์สิทธิ์ปาเลสไตน์เป็นความรับผิดชอบของมุสลิมทุกคนและกลุ่มอัล กออิเดาะห์ที่จะต้องร่วมต่อสู้เพื่อปกป้อง ดังแสดงในพาดหัวข่าว

- สู้ต่อ! อัล-ซาวาฮีรีแนะฮามาส [Fight on, al-Zawahiri tells Hamas, 5 March 2006]

ในส่วนของการใช้คำกริยาเพื่อมีผลต่อการโฆษณาชวนเชื่อทางจิตวิทยาในพาดหัวข่าวกรณีการเสียชีวิตของอัล-ซอร์กาวี พบว่า อัล-จาซีเราะห์เลือกใช้คำว่า “อวยชัย” (hail) ซึ่งให้ภาพใกล้เคียงกับการโห่ร้องยินดีและการอวยพรให้เป็นสุข เพื่ออ้างอิงความรู้สึกของอัล-ซาวาฮีรีว่าไม่ได้มีความเศร้าเสียใจในเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น แต่น่าจะเป็นการยกย่องเกียรติยศของอัล-ซอร์กาวีในฐานะผู้อุทิศตนแห่งญิฮาดที่ต่อสู้เพื่ออิสลาม โดยการเลือกใช้คำศัพท์ดังกล่าวจะมีส่วนกระตุ้นให้สมาชิกขบวนการที่เหลืออยู่มีกำลังใจต่อสู้และดำเนินตามแนวทางของอัล-ซอร์กาวี ดังปรากฏในพาดหัวข่าว

- วิดีโอล่าสุดซาวาฮีรีโผล่อวยชัยซอร์กาวี [Zawahiri hails Zargawi in new video, 23 June 2006]

จากการวิเคราะห์รูปแบบการพาดหัวข่าวของ CNN และอัล-จาซีเราะห์ พบว่าเป็นรูปแบบของการใช้ภาษาลักษณะเดียวกัน กล่าวคือ มีทั้งการใช้คำนาม คำกริยา และคำคุณศัพท์ แต่ให้ประเด็นหรือรายละเอียดที่สะท้อนการครอบงำความคิดของผู้อ่านข่าวไปในทิศทางที่ตรงข้ามกันอย่างเด่นชัด กล่าวคือ ในขณะที่พาดหัวข่าวส่วนใหญ่ของ CNN มุ่งลดความน่าเชื่อถือของการโฆษณาชวนเชื่ออุดมการณ์ของกลุ่มอัล กออิเดาะห์ ด้วยการระดมใส่ภาพลักษณ์ทางลบเพื่อให้ผู้อ่าน

ข่าวรับรู้มุมมองความเกลียดชังและความเป็นศัตรูที่มุ่งทำลายล้างชาติตะวันตกและมุสลิมที่ถูกระบุว่า เป็นกลุ่มนอกรีตโดยไม่คำนึงถึงชีวิตผู้บริสุทธิ์ รวมถึงเสถียรภาพองค์กรที่ถดถอยเนื่องเพราะถูกต่อต้านจากโลกอาหรับด้วยตนเองและการสูญเสียสมาชิกในระดับแกนนำสำคัญ

ในส่วนของอัล-จาซีเราะห์ พบว่า นำเสนอมุมมองที่ส่งเสริมภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการปลูกฝังอุดมการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ด้วยการชี้นำความคิดในเรื่องการต่อสู้บนพื้นฐานความเป็นเหตุเป็นผลและมีหลักการที่ดี (การเสนอสัญญาสงบศึก) การสร้างความเชื่อมั่นภายใต้ภาพลักษณ์ของนักรบที่เชี่ยวชาญสงคราม การสนับสนุนให้ชาวมุสลิมลุกขึ้นปกป้องโลกอาหรับ และการเปลี่ยนวิกฤตความสูญเสียเป็นแรงกระตุ้นกำลังใจในการต่อสู้ของสมาชิกในองค์กรต่อไป

1.2 เนื้อข่าว (Body)

เป็นส่วนอธิบายข้อเท็จจริงรายละเอียดตามลำดับการเกิดเหตุการณ์ของข่าว โดยผู้เขียนต้องใช้ภาษาถูกต้อง สามารถบรรยายในเนื้อเรื่องของข่าวเพื่อให้ผู้อ่านทราบเรื่องราวและเข้าใจลำดับความสำคัญของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างชัดเจน รวมทั้งยังอาจใช้ภาษาเพื่อแสดงความมีชีวิตสัมผัสได้จากอารมณ์จิตใจของบุคคลในเหตุการณ์เพื่อดึงดูดใจผู้อ่านไปพร้อมๆ กัน ทั้งนี้ การใช้เทคนิคคำในเนื้อข่าวจะเป็นการสร้างความหมายและบอกลักษณะความเป็น “กลุ่มอัล กอฮิดะห์” ไม่ว่าจะ เป็นมุมมองการกระทำหรือภาพลักษณ์ของแกนนำ โดยอาจเป็นความหมายในแง่บวกหรือลบอันเกิดจากการมีทัศนคติของผู้สื่อข่าวที่ต้องการสื่อให้ผู้อ่านเข้าใจได้ชัดเจนและสามารถคล้อยตามความคิดนั้นโดยเป็นธรรมชาติ ไม่รู้สึกที่กำลังถูกครอบงำ

1.2.1 CNN

จากการวิเคราะห์รูปแบบการใช้ภาษาและถ้อยคำที่ปรากฏในเนื้อข่าวแถลงการณ์พบว่า มีการใช้คำคุณศัพท์เพื่อสื่อความหมายในเชิงลบที่เด่นชัดมากกว่ารูปแบบของการใช้คำนามหรือคำกริยา ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาข่าว

เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ กล่าวไว้ในขณะที่อัล-ซาวาฮีรีอ้างถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานนี้ในแถลงการณ์ล่าสุด ล้วนแต่เป็นลักษณะ ‘การใช้วาทศิลป์ของนักรบญิฮาดแบบเดิมๆ ที่น่าเบื่อ’ (A U.S. counterterrorism official said that while al-Zawahiri mentions a number of recent events on the new tape, it features ‘the same well-worn jihadist rhetoric’.) --Al Qaeda No.2: Bush must admit defeat in Iraq, 6 January 2006--

การใช้คำว่า “แบบเดิมๆ ที่น่าเบื่อ” ทำให้น้ำหนักความน่าเชื่อถือของเนื้อหาในแถลงการณ์ลดน้อยลง เพื่อให้ผู้อ่านชาวรัสเซียที่ไม่จำเป็นต้องให้ความสนใจมากนัก เพราะเนื้อหาไม่มีแก่นสารความจริงที่ควรเชื่อถือแต่อย่างใด นอกจากนี้ การใช้คำคุณศัพท์ในเนื้อหาว่า

อัล-ซาวาฮีรีใช้คำพูดที่เกรี้ยวกราดถึงนุรี อัล-มาลิกี นายกรัฐมนตรีของอิรัก และแซลเมย์ คาลิลแซด เอกอัครราชทูตสหรัฐฯ ประจำอิรัก โดยกล่าวว่า “เป็นสองคนแรกที่ต้องการประกาศข่าวการเสียชีวิตของอัล-ซอร์กาวิให้ชาวโลกรับรู้” (Al-Zawahiri has harsh words for Iraqi Prime Minister Nuri al-Maliki and Zalmay Khalilzad, the U.S. ambassador to Iraq, whom he says are “the two people who wanted to be the first to announce the news [of al-Zarqawi’s death] to the world”.) --Al Qaeda No.2 mourns al-Zarqawi, 23 June 2006--

จากข้อความดังกล่าวชี้ให้เห็นลักษณะของอัล-ซาวาฮีรีที่พยายามคุกคามชาติตะวันตกและผู้ที่เป็นศัตรูกับกลุ่มอัล กอิดะห์ ด้วยการใช้คำพูดที่เกรี้ยวกราด (harsh) เพื่อระบายความโกรธแค้นที่กลุ่มต้องสูญเสียแกนนำสำคัญ

1.2.2 อัล-จาซีเราะห์

การใช้คำคุณศัพท์ของอัล-จาซีเราะห์ พบว่ามีรูปแบบที่เป็นความหมายในเชิงบวก โดยจะปรากฏในส่วนของการแสดงความคิดของแหล่งข่าว เช่น

เชค ซาอิด บิน ซุฮัยร์ นักวิชาการอิสลามที่มีชื่อเสียงของซาอุดีอาระเบีย กล่าวว่า บิน ลาดินกำลังนำเสนอแถลงการณ์ในเชิงการเมืองได้อย่างเป็นมืออาชีพ และเป็นคนที่กล้ารับผิดชอบ เมื่อบิน ลาดินกล่าวว่าจงอย่ารบเราและเราจะไม่รบท่าน แล้วจึงเสนอสัญญาสงบศึก บิน ลาดินกำลังพูดในเรื่องทางการเมือง (Shaikh Said bin Zughair, a prominent Saudi Muslim scholar, said Bin Laden was delivering a professional political message. He was responsible. He said do not fight us and we will not fight you, than he offered a truce. He was speaking politically.) --Bin Laden offers Americans truce, 19 January 2006--

คำว่า “อย่างมืออาชีพ” และ “ที่กล้ารับผิดชอบ” แสดงให้เห็นคุณสมบัติความเป็นผู้นำกลุ่มอัล กอิดะห์ของบิน ลาดินที่น่าเชื่อถือทั้งในด้านอุดมการณ์ต่อสู้ และการใช้วาทะที่เป็นเหตุเป็นผล แสดงถึงความรอบรู้ในเชิงรัฐศาสตร์และการเมืองได้ทัดเทียมกับคำพูดของนักการเมืองหรือผู้นำประเทศ ส่วนการใช้คำคุณศัพท์เพื่ออธิบายภาพลักษณ์โดยรวมของกลุ่มอัล กอิดะห์ อัล-จาซีเราะห์ได้นำเสนอในเนื้อหาข่าวที่ว่า

เจเรมี เบนนี่ นักวิเคราะห์การก่อการร้ายของ Jane's Defense Weekly³⁶ กล่าวว่า บิน ลาดินกำลัง “กำลังเล่นบทบาทเป็นผู้สร้างสันติ เจกเช่นลักษณะที่สุขุมหลักแหลม เยี่ยงรัฐบุรุษอย่างมาก” ด้วยการเสนอทำสัญญาสงบศึก...กลุ่มอัล กออิเดห์ต้องการ ส่งเสริมภาพลักษณ์ให้เห็นว่าพวกเขาสามารถก่อเหตุโจมตีก็ได้เมื่อหรือถ้าถึงเวลาที่ เหมาะสม และนั่นคือแถลงการณ์จาก องค์กรที่แข็งแกร่ง ไม่ใช่กะปลดกะเปลี้ย (Jeremy Bennie, a terrorism analyst for Jane's Defense Weekly, said Bin Laden appeared to be “playing the peacemaker, the more statesmanlike character” with his offer of a truce. They want to promote the image that they can launch attacks if and when it suits them. That’s the message of a powerful organization, not a weakened one.) --CIA: Voice is Bin Laden, 19 January 2006--

คำว่า “ที่สุขุมหลักแหลมเยี่ยงรัฐบุรุษ” “แข็งแกร่ง” และ “ไม่ใช่กะปลดกะเปลี้ย” ล้วนเป็นการสร้างภาพเชิงบวกให้กลุ่มอัล กออิเดห์เป็นองค์กรที่มีศักยภาพสูง และมีจุดยืนในการ ต่อสู้ ซึ่งเป็นผลสำเร็จจากแกนนำที่มีลักษณะความเป็นผู้นำสูง และไม่ว่ากลุ่มอัล กออิเดห์จะทำการ ประนีประนอมหรือการต่อสู้แบบรุนแรงสุดโต่ง ฝ่ายตรงข้ามก็ควรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ กับการมีอยู่ของกลุ่มอัล กออิเดห์มากกว่าจะมองว่าเป็นกลุ่มก่อการร้ายปลายแถว

จากการวิเคราะห์การใช้ภาษาในเนื้อหาของ CNN และอัล-จาซีเราะห์ พบว่า มีส่วนสร้างภาพลักษณ์ของแกนนำกลุ่มอัล กออิเดห์และตัวองค์กร ด้วยการใช้คำคุณศัพท์เพื่อสื่อ ความหมายไปยังผู้อ่านข่าวจนเกิดมโนภาพและโน้มน้าวให้เชื่อตามเหตุผลที่นำมาอธิบายประกอบ โดย CNN เลือกใช้คำคุณศัพท์ที่ลดทอนความน่าเชื่อถือของคำพูดและภาวะความเป็นผู้นำกลุ่มและ แสดงถึงความรุนแรงทางความคิดที่มุ่งตอกย้ำความเป็นศัตรู ในขณะที่อัล-จาซีเราะห์ก็เลือกใช้คำ คุณศัพท์ที่ส่งเสริมคุณค่าให้กับคำพูดและการกระทำของแกนนำกลุ่มอัล กออิเดห์ รวมทั้งอ้างอิงถึง ภาพลักษณ์องค์กรที่มีศักยภาพในการต่อสู้ทางอุดมการณ์กับชาติตะวันตก

³⁶ Jane's เป็นองค์กรเอกชนซึ่งทำงานให้ข้อมูลข่าวกรองเชิงวิเคราะห์เกี่ยวกับการ พัฒนาระบบความมั่นคงและการป้องกันภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่เกิดขึ้นในระดับชาติและระหว่าง ประเทศ โดยมีสำนักงาน 9 แห่งและทำงานเป็นเครือข่ายร่วมกับนักวิจัยและผู้สื่อข่าวจากทั่วโลก

2. การอ้างอิงที่มาของแหล่งข่าวในเนื้อหา

การอ้างอิงที่มาของแหล่งข่าวเป็นกลยุทธ์ของการใช้บริบทแวดล้อม (context) ที่ได้จากการสัมภาษณ์ความเห็นของนักวิชาการ เจ้าหน้าที่รัฐบาลหรือผู้ที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การก่อการร้ายทั้งในภาครัฐและเอกชน เพื่อนำมาเขียนประกอบในเนื้อหาข่าว โดยมีวัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอความเห็นที่หลากหลายและเป็นเทคนิคในการสร้างความน่าสนใจในเนื้อหาข่าว

ทั้งนี้ สถานภาพของแหล่งข่าวบุคคลที่ให้ความเห็นที่มีความน่าเชื่อถือมากกว่า ย่อมจะส่งผลให้คำสัมภาษณ์หรือการแสดงความคิดเห็นนั้นอาจกลายเป็นการชี้นำความคิดในแง่บวกหรือลบให้กับประเด็นข่าว โดยเฉพาะการนำเสนอข่าวที่เป็นความขัดแย้ง มุมมองที่ถ่ายทอดนั้นย่อมสามารถสร้างความหมายในเนื้อหาข่าว ทำให้เกิดการครอบงำความคิดของผู้อ่านได้ ตรงกับแนวคิดเรื่องการครอบครองความเป็นเจ้า (Hegemony) ของกรัมซีที่มองว่าปฏิบัติการในการครอบครองความเป็นเจ้าที่นำเสนอผ่านสื่อ ล้วนแล้วแต่ต้องมีผู้คิดค้นวิธีการ แสวงหาเนื้อหา หรือเป็นผู้ลงมือปฏิบัติการเอง ที่เรียกว่า **ปัญญาชน (Intellectual)** ประเภทต่างๆ

จากการวิเคราะห์การอ้างอิงที่มาของแหล่งข่าวที่ปรากฏในเนื้อหาข่าวแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กออิดะห์ระหว่าง CNN และอัล-จาซีเราะห์ พบว่า มีการนำคำสัมภาษณ์และความคิดเห็นของแหล่งข่าวหลากหลายกลุ่ม ทั้งจากชาติตะวันตกและโลกอาหรับ ซึ่ง CNN และอัล-จาซีเราะห์ให้น้ำหนักประเภทของแหล่งข่าวที่แตกต่างกัน ดังจะอธิบายประกอบตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 CNN

การอ้างอิงที่มาของแหล่งข่าวของ CNN พบว่า มีการนำเสนอคำสัมภาษณ์ ความคิดเห็นและบทวิเคราะห์ในประเด็นการเผยแพร่แถลงการณ์ของแกนนำกลุ่มอัล กออิดะห์ที่มาจากแหล่งข่าวของชาติตะวันตก โดยเลือกเอามาเฉพาะเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาเอง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ต่อต้านการก่อการร้าย เจ้าหน้าที่ระดับสูงของรัฐบาล นักวิเคราะห์ ผู้เชี่ยวชาญ และนักการเมือง นอกจากนี้ ยังพบเนื้อหาที่เป็นการวิเคราะห์จากเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวประจำภูมิภาคอาหรับของ CNN อีกด้วย

การใช้แหล่งข่าวของ CNN ที่เน้นกลุ่มคนที่ทำงานกับรัฐบาลสหรัฐอเมริกาเป็นลักษณะการครอบงำโดยกลุ่มปัญญาชนที่เป็นตัวแทนของชนชั้น (Organic Intellectual) ซึ่งเป็นกลุ่มผลประโยชน์ที่จะนำเสนอหรือเผยแพร่แนวคิดที่เป็นส่วนหนึ่งของนโยบายของรัฐบาลเพื่อต่อต้านกลุ่มอัล กออิดะห์ รวมถึงการออกมาเคลื่อนไหวเพื่อเรียกร้องการสนับสนุนจากประชาชนผ่านพื้นที่ของสื่อมวลชน (ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงนโยบายกับรัฐบาล) อยู่อย่างสม่ำเสมอถือเป็นกลไก

ในการต่อสู้ด้านแนวคิดและวัฒนธรรมในระดับสังคมวงกว้าง ในขณะที่บุคคลากรข่าวของ CNN ซึ่งมี
 ส่วนสอดแทรกความเห็นผ่านการวิเคราะห์ข่าวก็อาจเป็นกลไกหนึ่งที่มีส่วนในการกำหนดทิศทาง
 ของข่าวให้เกิดการชักจูงความคิดได้ไม่น้อย ดังในตัวอย่างต่อไปนี้

เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

เจ้าหน้าที่ต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ กล่าวว่าในขณะที่อัล-ซาวาฮีรีอ้างถึง
 เหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นเมื่อไม่นานนี้ในแถลงการณ์ล่าสุด ก็ล้วนแต่เป็นลักษณะ
 ‘การใช้วาทศิลป์ของนักรบญิฮาดแบบเดิมๆ ที่น่าเบื่อ’...ด้านเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล
สหรัฐฯ ยังตั้งข้อสังเกตว่าในขณะที่คนทั่วโลกได้ยินข่าวสารจากอัล-ซาวาฮีรีบ่อย
 ขึ้นในช่วงเวลาที่ผ่านมา บิน ลาดินก็หายเงียบไปนับตั้งแต่เดือนตุลาคม 2547...
 โดยบิน ลาดินอาจจะกังวลเกี่ยวกับความปลอดภัยและไม่กล้าเสี่ยงจะบันทึกข้อ
 ความและฟังพาใครก็ตามให้เผยแพร่ออกไปได้อย่างปลอดภัย” (A U.S.
counterterrorism official said that while al-Zawahiri mentions a number of
 recent events on the new tape, it features ‘the same well-worn jihadist
 rhetoric’...U.S. officials also noted that while the world has heard from al-
 Zawahiri frequently in the past year, bin Laden has been silent since
 October 2004...bin Laden may be so worried about his security that he
 does not dare take the risk of recording a message and relying on others
 to get it out securely.) --Al Qaeda No.2: Bush must admit defeat in Iraq, 6
 January 2006--

เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ เปิดเผยว่า “แถลงการณ์อาจจะ
 เป็นเทปเก่า” เพราะไม่มีการอ้างถึงเหตุการณ์ที่เพิ่งเกิดขึ้น ทั้งยังไม่พบความหมาย
 สำคัญอะไรเลยในแถลงการณ์นั้น (A U.S. counterterrorism official said “it
 could be old tape’ because there is no reference to recent events. This
 official added that he doesn’t “read much significance into it.”) --Bin
 Laden’s No.2 releases poetry tape, 20 January 2006--

สก็อต แมคเคลแลน โฆษกทำเนียบขาวเปิดเผยกับ CNN เพื่อตอบโต้แถลงการณ์
 ว่า “เรามีแกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์ที่กำลังหลบหนีและกำลังถูกกดดันอย่างหนัก”...

ด้านเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ เชื่อว่า จุดประสงค์ของแถลงการณ์เป็นการ “สร้างความเชื่อมั่นให้กับชายงานกลุ่มอัล กอฮิดะห์ระดับต่างๆ ให้เห็นว่า อัล-ซาวาฮิรียังคงมีชีวิตรอด” (Reacting to the tape, White House spokesman Scott McClellan told CNN, “We have the al Qaeda leaders on the run and under a lot of pressure...A [U.S. counterterrorism] official said it is believed that the goal of the tape is to “provide reassurance to the al Qaeda rank and file that he really did survive.”) --Al Qaeda’s No.2 taunts U.S. in new video, 31 January--

วิดีโอแถลงการณ์สุดท้ายของบิน ลาดินเผยแพร่ในช่วงก่อนหน้าการเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ปี 2548 ซึ่งเป็นวิดีโอแถลงการณ์แรกในช่วง 3 ปี นักวิเคราะห์ คาดว่าเหตุผลที่บิน ลาดินออกแต่แทบเสียงหลังจากนั้น เนื่องจากมีข่าวลือว่าเขามีปัญหาที่ใบหน้าหรือได้รับบาดเจ็บจากเหตุโจมตี แต่ยังไม่พบข้อพิสูจน์ที่แน่นอนในเรื่องนี้...ด้านส.ส.พรรคเดโมแครทของสหรัฐฯ ชี้ว่าแถลงการณ์เป็นเครื่องพิสูจน์ว่ารัฐบาลของประธานาธิบดีจอร์จ ดับเบิลยู บุช เสียความพยายามไปโดยเปล่าประโยชน์ในสงครามอิรัก แทนที่จะหาวิธีที่เหมาะสมเพื่อโค่นล้มกลุ่มอัล กอฮิดะห์ (The last videotaped message from bin Laden was seen just before the U.S. presidential election in 2004. That was his first known videotaped message in three years. Analysts have speculated on the reasons that only audiotapes have been released since then. Bin Laden has been rumored to have faced health troubles or to have been wounded in an attack, although nothing conclusive has been found...Several Democratic U.S. lawmakers on Sunday pointed to the tape as a sign that the Bush administration has wasted efforts in Iraq instead of adequately cracking down on al Qaeda.) --Purported bin Laden tape denounces West’s response to Hamas, 23 April 2006--

เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่อต้านการก่อการร้ายของสหรัฐฯ มองว่าแถลงการณ์เป็นการโฆษณาชวนเชื่อและความพยายามที่จะแสดงความสัมพันธ์ เพื่อให้เห็นว่าบิน ลาดินได้รับข่าวสารเหตุการณ์รอบตัว (A U.S. counterterrorism official characterized the tape as “propaganda tape” and “an effort to be relevant, to show he’s

knowledgeable about recent events.”) --Alleged bin Laden tape: Moussaoui not part of 9/11, 24 May 2006--

อัยมาน อัล-ซาวาฮีรี แกนนาระดับสูงของอูซามะห์ บิน ลาดินแสดงความเสียใจต่อการเสียชีวิตของอาบู มุซาบ อัล-ซอร์กาวิ หัวหน้าช่างงานในอิรักผ่านวิดีโอที่ออกอากาศเมื่อวันศุกร์...ซึ่งผู้เชี่ยวชาญออกมากล่าวพันทีว่าเป็นการโฆษณาชวนเชื่อและอัล-ซาวาฮีรีไม่อยู่ในฐานะที่จะทำอะไรได้มากไปกว่าการปลุกกระดมนักรบ (Osama bin Laden’s top lieutenant, Ayman al-Zawahiri, says in a videotape aired Friday that he grieves over the death of al Qaeda in Iraq leader Abu Musab al-Zarqawi...Experts quickly said that the video was propaganda and that al-Zawahiri is not in a position to do anything other than “rally the troop,”) --Al Qaeda No.2 mourns al-Zarqawi, 23 June 2006--

จะเห็นว่าการนำเสนอคำสัมภาษณ์ของแหล่งข่าวที่เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาส่วนใหญ่ในเนื้อหาข่าวของ CNN เน้นความเห็นและการวิเคราะห์เพื่อพยายามชี้ถึงจุดอ่อนของแถลงการณ์ โดยสื่อให้เห็นว่าแถลงการณ์เป็นเพียงเครื่องมือโฆษณาชวนเชื่อที่ไม่มี ความหมายสำคัญ นอกจากใช้เพื่อสร้างภาพลักษณ์ให้แก่แกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์ดูว่ายังมีศักยภาพ แต่เมื่อวิเคราะห์จากบริบทแวดล้อมแล้ว แหล่งข่าวเหล่านี้มีความเห็นที่สอดคล้องกันว่าภาวะแกนนำของกลุ่มอัล กอฮิดะห์กำลังสั่นคลอนลงอย่างมากในปัจจุบัน ไม่ว่าจะป็นกรณีที่บิน ลาดินออกแต่เพียงเสียงเพราะอาจมีปัญหาด้านสุขภาพ หรือการที่อัล-ซาวาฮีรีถูกกดดันจากการเสียชีวิตของอัล-ซอร์กาวิจนต้องดิ้นรนออกมาปลุกเร้าขวัญกำลังใจสมาชิกช่างงานในอิรัก ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่น่าจะกระตุ้นให้สหรัฐอเมริกามุ่งมั่นโค่นล้มกลุ่มอัล กอฮิดะห์มากขึ้น

เจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าวของ CNN

เราไม่ได้ยินข่าวจากบิน ลาดินมานานกว่า 1 ปี และตอนนี้เขาก็กลับมาส่งเสียงออกอากาศในช่วงปลายสัปดาห์ที่มีข่าวไม่สู้ดีนักเกี่ยวกับกลุ่มอัล กอฮิดะห์อีกครั้ง ดังนั้น ไม่ว่าจะการเผยแพร่แถลงการณ์จะเป็นไปเพื่อจุดประสงค์นี้หรือจะเป็นเทปเก่าบนหิ้งและรอดูถูกนำมาใช้หรือไม่ ผมคิดว่านั่นอาจเป็นเงื่อนงำชิ้นใหญ่ที่สุดสำหรับการสู้รบ และอาจกระตุ้นให้เกิดปฏิบัติการไล่ล่าบิน ลาดินอีกครั้ง ทั้งนี้ เราเพิ่งทราบจากเดวิด เอนซอร์ [ผู้สื่อข่าว CNN] เมื่อไม่กี่ชั่วโมงก่อนว่า CIA เริ่มกำหนด

เป้าหมายไล่ล่าบิน ลาดินและอัล-ซาวาฮีรีแล้ว และนี่อาจเป็นโบนัสดของฝ่ายข่าวกรอง (We haven't heard from him in over a year. And now he's back on the airwaves at the end of a week where the news for them has been particularly disastrous. So whether or not it was recorded for this, or was it sitting on a shelf somewhere waiting to be released, I think perhaps that's the biggest clue that the battle, perhaps, to catch bin Laden is heating up. We've heard from [CNN correspondent] David Ensor over the last couple of hours saying that the CIA does appear to be ratcheting up its targeting and efforts to catch bin Laden and Zawahiri. And perhaps this is a bonus for intelligence officials.) --Robertson: Al Qaeda fights back with message, 19 January 2006--

ข้อความข้างต้นแสดงให้เห็นถึงลักษณะการสอดแทรกความเห็นของเจ้าหน้าที่ฝ่ายข่าว CNN ที่นำประเด็นการเผยแพร่แถลงการณ์ของบิน ลาดินมาวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของสถานการณ์เพื่อให้ข่าวสารแก่ประชาชน ในขณะที่เดียวกันก็ชี้ให้เห็นถึงจุดด้อยของฝ่ายตรงข้ามและเสนอแนวทางการแสวงประโยชน์จากข่าวสดดังกล่าวให้กับรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นนัยที่สอดคล้องกับการกระทำของหน่วยข่าวที่เริ่มปฏิบัติการไล่ล่ากลุ่มอัล กอิดะห์อีกครั้ง การสอดแทรกความคิดเห็นของ CNN จึงเท่ากับเป็นตัวแทนหนึ่งของภาคประชาชนที่แสดงตัวว่าให้การสนับสนุนและมีความเชื่อมั่นในศักยภาพของรัฐบาลที่จะโค่นล้มกลุ่มอัล กอิดะห์ เพื่อชกแจงใจให้ชาวอเมริกันในประเทศหันมาร่วมมือด้วยกัน

2.1 อัล-จาซีเราะห์

การอ้างอิงที่มาของแหล่งข่าวในเนื้อหาข่าวของอัล-จาซีเราะห์ พบว่า ใช้คำสัมภาษณ์ของนักวิชาการจากโลกอาหรับ เจ้าหน้าที่รัฐบาลตะวันตก นักวิเคราะห์ประจำองค์กรที่ทำงานด้านภัยคุกคาม และกลุ่มมุสลิมเคร่งศาสนาที่ถูกกล่าวถึงในแถลงการณ์ ซึ่งการนำเสนอความเห็นของแหล่งข่าวที่หลากหลายเหล่านี้เป็นลักษณะของการเปิดกว้างทางข่าวสารเพื่อให้ทางเลือกแก่ประชาชน และสนับสนุนให้เกิดการเปรียบเทียบอันนำไปสู่การตัดสินใจเลือกเปิดรับข่าวสารที่ตรงกับทัศนคติของตน

ทั้งนี้ การเลือกนำเสนอแหล่งข่าวของอัล-จาซีเราะห์เป็นลักษณะของการครอบงำความคิดผ่านกลุ่มปัญญาชนเช่นเดียวกับแหล่งข่าวของ CNN ซึ่งการให้ความเห็นของนักวิชาการอิสลามของโลกอาหรับและนักวิเคราะห์ประจำองค์กรที่ทำงานด้านภัยคุกคามจัดเป็นกลุ่มปัญญาชน

ก้าวหน้า (Progressive Intellectual) ที่นำเสนอแนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับภาพลักษณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ที่ล้ำหน้าไปกว่ามุมมองเดิมๆ ที่มีอยู่ โดยวิพากษ์วิจารณ์ให้เห็นถึงความ “ทันสมัย” ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ที่ประยุกต์กลยุทธ์การต่อสู้เข้ากับศาสตร์แขนงต่างๆ มาใช้ทำสงครามกับชาติตะวันตก ดังตัวอย่างต่อไป

นักวิชาการอิสลามจากโลกอาหรับ

เชค ซาอิด บิน ซุฮัยร์ นักวิชาการอิสลามที่มีชื่อเสียงของซาอุดีอาระเบีย กล่าวว่า บิน ลาดินกำลังนำเสนอแถลงการณ์ในเชิงการเมืองได้อย่างเป็นมืออาชีพ เป็นคนที่กล้ารับผิดชอบ เมื่อบิน ลาดินกล่าวว่าจงอย่ารบเราและเราจะไม่รบท่าน แล้วจึงเสนอสัญญาสงบศึก บิน ลาดินกำลังในเรื่องทางการเมือง...ด้านดร.เดีย รัชวาน ผู้เชี่ยวชาญพิเศษด้านการเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามชาวอียิปต์ กล่าวว่า บิน ลาดินเชี่ยวชาญเรื่องศาสตร์แห่งการใช้ถ้อยคำ โดยใช้คำว่า “สงคราม” อธิบายสถานการณ์ในอิรัก ในขณะที่ใช้คำว่า “ปฏิบัติการที่เพิ่มขึ้น” กับสถานการณ์ในอัฟกานิสถาน (Shaikh Said bin Zughair, a prominent Saudi Muslim scholar, said Bin Laden was delivering a professional political message. He was responsible. He said do not fight us and we will not fight you, than he offered a truce. He was speaking politically...Dr. Dia Rashwan, an Egyptian specialist in Islamic movements, said “Bin laden was specific in the terminology he used, he used the word ‘war’ to describe the situation in Iraq, while he used the term “increasing operations” to describe the situation in Afghanistan,”) --Bin Laden offers Americans truce, 19 January 2006--

ดร.ฮุสเซน ซาฮ์บัน นักเขียนและนักวิจัยชาวอิรักกล่าวว่า การเสียชีวิตของอัล-ซอร์กาวี มีความหมายต่อชายงานในอิรักอย่างยิ่ง ดังนั้น วิถีโศกจึงเป็นวิธีการที่จะส่งเสริมขวัญกำลังใจของสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะห์และผู้สนับสนุนในอิรัก...ในขณะที่ โมฮัมมัด อาบู รุฆมัน นักวิจัยด้านกลุ่มชนอิสลามในจอร์แดนให้ความเห็นว่า อัล-ซาวาฮี้รุ่มจะส่งเสริมขวัญกำลังใจของสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะห์และผู้สนับสนุนไม่ว่าจะเป็นในอิรักหรือดินแดนใดของโลกอาหรับ เพื่อลดล้างความสะเทือนใจจากการเสียชีวิตของ

อัล-ซอว์กาวี โดยบอกเป็นนัยว่าความตายของหัวหน้ากลุ่มอัล กอฮิดะห์คนใดก็จะไม่มีผลกระทบต่อคำสอนและรูปแบบการต่อสู้กับสหรัฐฯ (Dr.Hussain Shaaban, an Iraqi writer and researcher, told that “al-Zarqawi’s death has significantly affected al-Qaeda network in Iraq, so the videotape was meant to raise the morale of al-Qaeda members and their supporters in Iraq”...Mohamed Abu Ruman, a Jordan-based Islamic groups researcher, told “Al-Zawahiri is aiming to raise the morale of al-Qaeda members and supporters whether in Iraq or elsewhere in the Arab world, in order to overcome the shock of al-Zarqawi’s death. He wants to say that the death of any single al-Qaeda leader will not affect the message of al-Qaeda and the nature of its battle with the U.S.”) --Zawahiri hails Zarqawi in new video, 23 June 2006--

จากการวิเคราะห์คำให้สัมภาษณ์ของนักวิชาการโลกอาหรับ พบว่า ทั้งหมดเป็นการให้ความเห็นที่มีผลต่อภาพลักษณ์ในเชิงบวกของบิน ลาดินและอัล-ซาวาฮีรี โดยเฉพาะในส่วนของ การสร้างบุคลิกภาพให้มีความน่าเชื่อถือในฐานะแกนนำ และการรู้จักใช้วาจาเพื่อเป็นประโยชน์ ในการต่อสู้และอุดมการณ์ของกลุ่มเพื่อให้องค์กรยังคงความสามัคคี ความเข้มแข็งและขวัญกำลังใจ ไว้ได้แม้ว่าจะอยู่ในยามที่ต้องเผชิญกับปัญหาต่างๆ และความสูญเสียครั้งใหญ่ นอกจากนี้ ยังต้อง คำนึงถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาของชาวมุสลิมด้วยกันเพื่อไม่ให้ถูกต่อต้าน รวมถึงชาว ตะวันตกบางกลุ่มที่มีแนวคิดต่อต้านสงครามของสหรัฐอเมริกาอยู่แล้ว เช่นกรณีการเสนอสัญญา สงบศึกที่น่าจะเป็นผลดีต่อการดึงพลังสนับสนุนจากกลุ่มคนเหล่านี้มาช่วยกดดันทางจิตวิทยาหรือ ต่อสู้กับสหรัฐอเมริกาอีกทางหนึ่ง

นักวิเคราะห์จากโลกตะวันตก

เจเรมี เบนนี่ นักวิเคราะห์การก่อการร้ายของ Jane’s Defense Weekly กล่าวว่าบิน ลาดิน กำลัง “เล่นบทบาทเป็นผู้สร้างสันติ เจกเช่นลักษณะที่สุ่มหลักแหลมเยี่ยงรัฐบุรุษ อย่างมาก” ด้วยการเสนอสัญญาสงบศึก...กลุ่มอัล กอฮิดะห์ต้องการส่งเสริมภาพ ลักษณ์ให้เห็นว่าพวกเขาสามารถก่อเหตุโจมตีก็ได้เมื่อถึงเวลาที่เหมาะสม และนั่นคือ แดงการณจากองค์กรที่แข็งแกร่ง ไม่ใช่กะปลกกะเปลี้ย (Jeremy Bennie, a

terrorism analyst for Jane's Defense Weekly, said Bin Laden appeared to be "playing the peacemaker, the more statesmanlike character" with his offer of a truce. They want to promote the image that they can launch attacks if and when it suits them. That's the message of a powerful organization, not a weakened one) --CIA: Voice is Bin Laden, 19 January 2006--

การให้ความเห็นของนักวิเคราะห์ตะวันตกเป็นมุมมองที่มีความสอดคล้องกับของนักวิชาการโลกอาหรับ กล่าวคือ เป็นการวิเคราะห์บุคลิกภาพผู้นำของบิน ลาดิน และการใช้ทักษะทางการพูดที่สื่อให้เห็นตรงกันว่ามีความหมายและส่งเสริมภาพลักษณ์ของกลุ่มให้เป็นองค์กรที่มีอุดมการณ์ชัดเจนและมีศักยภาพในการต่อสู้ ตลอดจนรู้จักใช้ยุทธวิธีอันแยบยลในการดึงความสนใจของฝ่ายตรงข้าม เช่น การเสนอสัญญาสงบศึกเพื่อต่อรองทางการเมือง เป็นต้น

เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา

ริชาร์ด คลาร์ก อดีตหัวหน้าฝ่ายต่อต้านการก่อการร้ายประจำทำเนียบขาว กล่าวว่า "ความสำคัญของการประกาศแรกสุดคือแสดงให้เห็นว่าบิน ลาดินยังมีชีวิต... สำหรับการเสนอสัญญาสงบศึก ผมมองว่ามันช่วยสร้างภาพให้บิน ลาดินดูเป็นคนมีเหตุมีผลขึ้นในสายตาของชาติอาหรับและมุสลิม บิน ลาดินเป็นนักอ่านความคิดโลกและทัศนคติของคนอเมริกันได้อย่างแยบยล แต่บิน ลาดินก็รู้ว่าไม่สามารถจับความคิดของคนอเมริกันได้ ความที่เขาประณามอเมริกันมากเกินไป" (Richard Clarke, a former White House anti-terrorism chief, said: "The initial significance of this is that he is still alive...Of the truce offer, Clarke said: "I think it is designed to make him look more reasonable in Arab and Muslim eyes. He's a very sophisticated reader of world opinion and American opinion, and he obviously knows he can't affect American thinking. He is too reviled.") --CIA: Voice is Bin Laden, 19 January 2006--

ดิก เชนีย์ รองประธานาธิบดีสหรัฐฯ กล่าวว่าเทพเสียงของบิน ลาดินแสดงให้เห็นว่าชายงานกลุ่มอัล กออิดะห์ถูกผลักดันให้ต้องหลบๆ ซ่อนๆ จึงไม่สามารถผลิตวิดีโอแถลงการณ์ได้ แต่อย่างไรแล้ว กลุ่มอัล กออิดะห์ก็ยังเป็นอันตรายร้ายแรง ย่อมไม่ใช่องค์กรที่จะนั่งลงเจรจาและลงนามสัญญาใดๆ อย่างง่ายๆ หนทางเดียวที่จะตกลง

กับกลุ่มอัล กอฮิดะห์ได้ก็คือการโค่นล้มให้หมดสิ้น...ด้านสก็อต แมคเคลแลน โฆษกทำเนียบขาว กล่าวว่า “เราไม่ต่อรองกับผู้ก่อการร้าย ไม่นำพวกเขามาเป็น ประเด็น และเราจะไม่หยุดยั้งจนกว่าพวกเขาจะพ่ายแพ้ ผู้ก่อการร้ายเริ่มต้น สงครามครั้งนี้ และท่านประธานาธิบดีก็แสดงออกอย่างชัดเจนว่าเราต้องทำให้มัน จบลงตามเวลาและสถานที่ที่เรากำหนด” (Dick Cheney, the US vice president, said the message showed that al-Qaida network had been driven underground and was now unable to produce video messages, but warned the group was still lethal. “This is not an organization that is ever going to sit down and sign a truce,” he said. “I think you have to destroy them. It’s the only way to deal with them.”...Scott McClellan, the White House spokesman, said: “We do not negotiate with terrorists. We put them out of business. We must not stop until they are defeated. The terrorists started this war. And the president made it clear that we will end it at a time and place of our choosing.”) --US rejects Bin Laden call for truce, 20 January 2006--

อัลแบโต้ เฟร์นันเดซ โฆษกกระทรวงการต่างประเทศของสหรัฐฯ ให้สัมภาษณ์ กรณีวิดีโอแถลงการณ์ของอัล-ซอร์กาวิว่า เกิดจากความหวั่นเกรงว่าการพัฒนาและความสำเร็จทางการเมืองในอิรัก ภายหลังจากการจัดตั้งรัฐบาลจะกดดันให้ขบวนการ กลุ่มอัล กอฮิดะห์ต้องเปลี่ยนสนามรบไปเป็นในประเทศอื่นๆ แทน (Alberto Fernandez, a US State Department spokesman, said the video was made out of fear that al-Zarqawi’s group is being sidelined by Iraq’s emerging government. “He is alarmed by Iraq’s political development and achievements after the government is formed and he will have to find another country to destroy”) --Zarqawi video vows defeat for US, 25 April 2006--

คำให้สัมภาษณ์และการแสดงความคิดเห็นของกลุ่มเจ้าหน้าที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกา สะท้อนให้เห็นว่าอัล-จาซีเราะห์เป็นสื่อที่เสนอข่าวสารที่เปิดกว้างให้กับประชาชน โดยไม่ได้มีแต่ เฉพาะการให้ข้อมูลด้านบวกของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ แต่จะเห็นได้ว่าการแสดงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ มีลักษณะเป็นการให้ภาพลักษณ์ในเชิงลบแก่กลุ่มอัล กอฮิดะห์ทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นการพยายามลด

ความน่าเชื่อถือของคำพูดซึ่งเป็นคุณสมบัติที่เด่นชัดของบิน ลาดิน การชักจูงความคิดในประเด็นความเป็นผู้ก่อการร้ายที่คุกคามความมั่นคงโลก และการโฆษณาชวนเชื่อความล้มเหลวของชายงานในอิรัก เป็นต้น แม้ว่าแนวคิดเหล่านี้จะเป็นการระดมใส่ภาพลบให้กลุ่มอัล กออิเดาะห์ แต่ในขณะเดียวกันชาวมุสลิมจะได้รับรู้มุมมองจากชาติตะวันตกต่อปัญหาการก่อการร้ายและสงครามที่อาจนำไปสู่การตัดสินใจเลือกสนับสนุนฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งได้

กลุ่มเคลื่อนไหวเพื่ออิสลาม

ซามิ อับู ซุฮรี โฆษกกลุ่มฮามาส วิจารย์แถลงการณ์ของบิน ลาดินที่ประณามชาติตะวันตกเป็นผู้รุกราน โดยกล่าวว่าอุดมการณ์ของกลุ่มฮามาสแตกต่างกับของบิน ลาดินและกลุ่มอัล กออิเดาะห์อย่างสิ้นเชิง และกลุ่มฮามาสให้ความสำคัญกับการสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชาติตะวันตก แม้ว่านโยบายของชาติตะวันตกจะเป็นตัวการที่สร้างความตึงเครียดในดินแดนอาหรับ...ด้านอามัด ฮุสเซ็น สมาชิกกลุ่มกบฏ Justice and Equality Movement ในซูดานปฏิเสธแถลงการณ์ของบิน ลาดินเช่นกัน โดยกล่าวว่า ทฤษฎีสมรู้ร่วมคิดระหว่างอเมริกันและยิวไซออนิสต์ที่บิน ลาดินตอกย้ำห่างไกลจากความเป็นจริงในซูดาน ซึ่งปัญหาที่แท้จริงเกิดจากรัฐบาลซึ่งเป็นมุสลิมที่ฆ่าคนมุสลิมด้วยตัวเอง (Commenting on bin Laden's message shortly afterwards, Sami Abu Zuhri, a spokesman for Hamas, said the group's ideology was "totally different" from that of bin Laden and al-Qaeda. He added that Hamas was "very keen to have good relations with the West" but said that western policies were inflaming tensions...Ahmed Hussein, from the Justice and Equality Movement, a Sudanese rebel group, said: "His words are completely disconnected from the reality in Darfur. Bin laden is still preaching the theory of an American-Zionist conspiracy when the real problem comes from Khartoum, which is a Muslim government killing other Muslims.") --Hamas rejects bin Laden message, 23 April 2006--

การอ้างอิงแหล่งข่าวที่เป็นกลุ่มเคลื่อนไหวเพื่ออิสลามเป็นตัวอย่างหนึ่งของการให้ข้อมูลข่าวสารที่ดูเหมือนเป็นการลดความน่าเชื่อถือในแถลงการณ์ของบิน ลาดินที่พยายามปลุกเร้า

ให้มุสลิมทุกคนลุกขึ้นสู้เพื่อปกป้องโลกอิสลาม โดยตัวแทนกลุ่มฮามาสในปาเลสไตน์และตัวแทนกลุ่มกบฏ Justice and Equality Movement ในซูดานพยายามออกมาปฏิเสธความเกี่ยวข้องทางอุดมการณ์กับกลุ่มอัล กอฮิดะห์ แต่หากพิจารณาเนื้อหาของถ้อยคำที่แฝงอยู่ พบว่ามีส่วนที่สอดคล้องกับสิ่งที่บิน ลาดินกล่าว ไม่ว่าจะเป็นคำกล่าวที่ว่า **นโยบายของชาติตะวันตกจะเป็นตัวการที่สร้างความตึงเครียดในดินแดนอาหรับ** ซึ่งก็เป็นลักษณะความเป็นผู้รุกราน และ **ปัญหาที่แท้จริงเกิดจากรัฐบาลซึ่งเป็นมุสลิมที่ฆ่าคนมุสลิมด้วยกันเอง** ซึ่งนั่นก็คือการกระทำของมุสลิมนอกรีตที่กลุ่มอัล กอฮิดะห์ถือว่าเป็นศัตรูของมุสลิมที่แท้จริงอีกเช่นกัน

3. การใช้รูปภาพประกอบการสร้างความหมายในข่าว

การใช้รูปภาพประกอบการนำเสนอข่าวเป็นอีกรูปแบบของการใช้สัญลักษณ์ (symbol) เพื่อช่วยเพิ่มความสนใจ และทำให้ข่าวน่าสนใจมากยิ่งขึ้น เพราะผู้อ่านจะให้ความสนใจในเบื้องแรกต่อภาพมากกว่าเนื้อหาที่ต้องอ่านเนื่องจากใช้เวลาในการทำความเข้าใจน้อยกว่า ดังนั้น หากภาพที่ใช้ประกอบมีคุณภาพ สามารถสื่อความหมายได้ดี และมีความเหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ของการนำเสนอข่าวนั้นๆ แล้ว ก็จะสามารถโน้มน้าวผู้อ่านให้เชื่อถือในประเด็นข่าวรวมถึงความคิดที่สอดแทรกในข่าว ซึ่งจะเป็นประโยชน์และตรงตามความต้องการของสื่อยิ่งขึ้น

ทั้งนี้ คำกล่าวที่ว่า “ภาพหนึ่งภาพสื่อความหมายได้หลายพันคำพูด” (One picture is worth a thousand words) แสดงให้เห็นว่าภาพประกอบมีอิทธิพลต่อการรับรู้ อารมณ์ ความรู้สึก และทัศนคติของผู้คนได้ในมิติที่หลากหลาย ภาพที่นำเสนอในข่าวก็เช่นเดียวกัน อาจสามารถสร้างภาพลักษณ์ให้กับบุคคลในข่าวหรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทั้งในแง่บวกหรือลบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะมีผลต่อการสื่อความคิดระหว่างสื่อมวลชนกับผู้อ่าน และก่อให้เกิดการครอบงำความคิดในที่สุด

การวิเคราะห์ภาพประกอบข่าวแถลงการณ์ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ระหว่าง CNN และ อัล-จาซีเราะห์ จะเป็นการนำเสนอมุมมองของการสื่อความหมายจากภาพที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์ที่ชัดเจนของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ ว่ามีการใช้สัญลักษณ์สำคัญในการชักจูงความสนใจของผู้อ่านร่วมกับการบรรยายภาพเพื่อช่วยตอกย้ำการยอมรับหรือปฏิเสธ “อุดมการณ์” และ “การโฆษณาชวนเชื่อ” ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์

3.1 CNN

จากการวิเคราะห์ภาพประกอบ พบว่า ใช้ภาพถ่ายของบุคคลทั้งหมด โดยเน้นที่บิน ลาดินและอัล-ซาวาฮีรี ที่นำมาจากวิดีโอแถลงการณ์ทั้งเก่าและใหม่ซึ่งเผยแพร่ทางอัล-จาซีเราะห์

โดยเป็นภาพ zoom in เพียงครั้งเดียวเพื่อเน้นสีหน้าในขณะที่กำลังกล่าวแถลงการณ์ให้เห็นได้ชัดเจน ซึ่งภาพของอัล-ชวาฮีดีย์จะแต่งกายด้วยชุดสีดำ เทา หรือขาว โปกสีริษะแบบชาวอาหรับ แสดงสีหน้า และแววตาที่มุ่งมั่น เคร่งขรึม ไม่แสดงความรู้สึกอย่างชัดเจน และใช้มือแสดงการเน้นข้อความที่สำคัญ ส่วนภาพของบิน ลาดินที่แต่งกายแบบชาวอาหรับเช่นเดียวกัน จะมีสีหน้าขณะพูดที่ผ่อนคลายกว่า แต่ยังคงแสดงความตั้งใจด้วยการใช้มือชี้ย้ำประเด็น ดังในภาพที่ 4.12-4.13 ต่อไปนี้

ภาพที่ 4.12

ภาพอัล-ชวาฮีดีย์ประกอบเนื้อหาข่าวของ CNN

ภาพที่ 4.13

ภาพบิน ลาดินประกอบเนื้อหาข่าวของ CNN

ข้อค้นพบสำคัญจากการที่ CNN เลือกลงภาพประกอบของอัล-ชวาฮีดีย์และบิน ลาดิน เพื่อสร้างความหมายเฉพาะให้กับข่าวที่นำเสนอ แสดงให้เห็นว่าภาพของจริงที่ปรากฏในแถลงการณ์ จะเป็นอย่างไรก็ไม่สำคัญ แต่ภาพที่สื่อนำมาใช้ต้องสามารถสื่อความหมายเพื่อครอบงำได้ชัดเจน

นอกจากนี้ การใช้ภาพเพื่อสร้างความหมายยังรวมถึงลักษณะการบรรยายภาพ โดยพบว่า CNN ใช้คำบรรยายที่เป็นประเด็นรุนแรง แสดงถึงแนวคิดความเป็นศัตรูกับชาติตะวันตกและมุสลิมนอกรีตที่ต้องทำลายให้หมดสิ้นอย่างชัดเจน เช่น การใช้ข้อความประณามการกระทำต่างๆ ของชาติตะวันตกที่เสมือนเป็นการดูหมิ่นความเป็นอิสลาม และการเน้นย้ำให้สมาชิกและผู้สนับสนุนร่วมกันต่อสู้กับผู้เป็นศัตรูกับโลกอิสลามอีกทาง ดังต่อไปนี้

- อัยมาน อัล-ซาวาฮีรีท่องบทกลอนปลุกเร้านักรบญีฮาดผ่านเทปเสียงเผยแพร่ในอินเทอร์เน็ต” [An audiotape released on the internet features Ayman al-Zawahiri reciting poetry to jihadists.] --Bin Laden’s No.2 releases poetry tape, 20 January 2006--

- อัล-ซาวาฮีรี ประณามการ์ตูนลบหลู่อิสลามเป็นส่วนหนึ่งของสงครามผู้รุกรานต่อโลกอิสลาม [In the video, al-Zawahiri blasts controversial cartoons as part of a “crusader war” against Islam.] --Bin Laden’s No.2 condemns Mohammed cartoons, 5 March 2006--

- เทปเสียงต้องสงสัยของอูซามะห์ บิน ลาดินเรียกร้องชาวมุสลิมให้ ‘เตรียมทำสงครามครั้งยาวนาน’ ในซูดาน [The speaker, believed to be Osamam bin Laden, called on Muslims to “prepare for a long was” in Sudan.] --Purported bin Laden tape denounces West’s response to Hamas, 23 April 2006--

- อัยมาน อัล-ซาวาฮีรีแห่งกลุ่มอัล กอฮิดะห์เรียกร้องให้โค่นล้มประธานาธิบดีปากีสถาน [Al Qaeda’s Ayman al-Zawahiri calls for the overthrow of the Pakistani president in this image from the video.] --Al-Zawahiri praises insurgents in video, 29 April 2006--

- เทปเสียงที่คาดว่าเป็นของอูซามะห์บิน ลาดินกล่าวหารัฐบาลสหรัฐฯ เป็นพวก “กดขี่ ไร้ความยุติธรรมและตัดสินใจโดยผู้อื่นตามอำเภอใจ” [The purported Osamam bin Laden tape accuses the U.S. of “oppression injustice and arbitrariness.”] --Alleged bin Laden tape: Moussaoui not part of 9/11, 24 May 2006--

- อัยมาน อัล-ซาวาฮีรีกล่าวถึงอาชญากรรมที่ชาวอเมริกันกระทำต่อชาวอัฟกัน [In a new video, Ayman al-Zawahiri talks a bout “crimes against the Afghan people by the Americans.”] --Afghan president calls for arrest of al Qaeda No.2, 22 June 2006--

เมื่อรวมเอาการนำเสนอภาพและการบรรยายภาพข้างต้นมาประกอบเข้าด้วยกัน CNN สามารถสร้างความหมายของเนื้อหาข่าวเพื่อตอกย้ำว่า แกนนำกลุ่มอัล กอฮิดะห์เต็มเปี่ยมไปด้วยความมุ่งมั่นและการยึดมั่นอุดมการณ์ที่สุุดโต่งในการต่อสู้กับศัตรูชาติตะวันตก แสดงถึงการท้าทาย

และการคุกคามความมั่นคงโลก ซึ่งเป็นเสมือนการเตือนให้ชาติตะวันตกและชาวมุสลิมอย่าหลงเชื่อคำพูดของกลุ่มอัล กอิดะห์ใดๆ ที่พยายามชักจูงให้คนไปสนับสนุน

นอกจากนี้ CNN ยังนำเสนอภาพประกอบของผู้สื่อข่าวต่างประเทศอาวุโส คือ นิก โรเบิร์ตสัน (Nic Robertson - Robertson: Al Qaeda fights back with message, 19 January 2006) และบรรณาธิการข่าวอาวุโสประจำภูมิภาคอาหรับ คือ ออคเทเวีย นาสร์ (Octavia Nasr – Bin Laden message offers timing, location clues, 30 June 2006) ซึ่งเป็นทีมรายงานข่าวที่ชาวอเมริกันและผู้ติดตามชมข่าวของ CNN คำนึงว่า ประกอบกับบุคลิกการอ่านข่าวที่เคร่งขรึม เพื่อสร้างคุณค่าและความน่าเชื่อถือของข่าว การผลิตอย่างมีคุณภาพโดยผ่านการวิเคราะห์เจาะลึกอย่างละเอียดจากคนในแวดวง ทั้งนี้ การนำเสนอข่าวในเชิงวิเคราะห์ของผู้สื่อข่าวทั้งสองที่มีแนวโน้มเชิงบวกต่อรัฐบาล เช่น การอ้างถึงความมุ่งมั่นของหน่วยข่าวในปฏิบัติการไล่ล่าบิน ลาดิน ยังเป็นตัวแทนการแสดงความเชื่อมั่นที่ชาวอเมริกันมีต่อรัฐบาล

ภาพที่ 4.14

ภาพการรายงานข่าวของผู้สื่อข่าว CNN

3.2 อัล-จาซีเราะห์

การนำเสนอภาพประกอบของอัล-จาซีเราะห์ พบว่า ใช้ภาพจากแถลงการณ์ของบิน ลาดินและอัล-ซาวาฮีรีในอิริยาบถขณะกำลังกล่าวแถลงการณ์ โดยแสดงท่าทางประกอบ เช่น การขยับมือและการยกนิ้วเพื่อแสดงการเน้นย้ำประเด็นสำคัญต่างๆ โดยแสดงสีหน้าและแววตามุ่งมั่นเช่นเดียวกับภาพที่ CNN ใช้ แต่ในประเด็นที่แตกต่างนั้น ก็คือภาพประกอบของอัล-จาซีเราะห์ที่นำเสนอในเว็บไซต์ข่าวจะตัดมาจากข่าวแถลงการณ์ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ โดยพบว่ามีกรขึ้นประเด็นข่าวด้วยตัวอักษรภาษาอารบิกและโลโก้ของอัล-จาซีเราะห์ด้านล่างของภาพ ซึ่งมีส่วน

ช่วยให้ภาพดูน่าสนใจ เป็นการยืนยันความถูกต้องน่าเชื่อถือของข้อมูลที่น่าเสนอ และช่วยสื่อความหมายของข่าวไปยังชาวมุสลิมได้ชัดเจนยิ่งขึ้น

ภาพที่ 4.15

ภาพบิน ลาตินและอัล-ชวาฮีรีประกอบเนื้อหาข่าวของอัล-จาซีเราะห์

นอกจากภาพข่าวของอัล-จาซีเราะห์ซึ่งมีการใช้ภาษาอารบิกแสดงประเด็นข่าวที่ช่วยส่งเสริมความน่าสนใจของแถลงการณ์ ในส่วนของการบรรยายภาพก็พบว่าใช้ข้อความหรือภาษาเพื่อสร้างความหมายในแง่บวกให้กับแนวคิดที่ปรากฏในแถลงการณ์ เช่น การแสดงความเชื่อมั่นในชัยชนะของโลกมุสลิมที่ต่อสู้กับผู้รุกรานตะวันตก ภาพลักษณ์แกนนำกลุ่มที่มีคำพูดน่าเชื่อถือและมีศักยภาพในฐานะนักรบที่เจนสงครามการต่อสู้ รวมถึงสื่อความหมายแสดงสายสัมพันธ์ทางจิตวิญญาณกับชาวมุสลิมที่ต่อสู้เพื่อขับไล่อิสราเอลในปาเลสไตน์ ดังข้อความต่อไปนี้

- อัล-ชวาฮีรีมั่นใจมุสลิมจะมีชัยในดินแดนปาเลสไตน์ [Al-Zawahiri said Muslims would also win in Palestine.] --Al-Qaida taunts US on pullout, 6 January 2006--
- ระบุบิน ลาตินนักอ่านความคิดได้อย่างแยบยล [Bin Laden described as a sophisticated reader of opinion.] --CIA: Voice is Bin Laden, 19 January 2006--
- อัล-ชวาฮีรีเผยแพร่จดหมายโจมตีทางอากาศของสหรัฐฯ เมื่อ 13 ม.ค. [Al-Zawahiri said he survived the 13 January US air strike.] --Al-Zawahiri says he escaped US raid, 30 January 2006--
- อัล-ชวาฮีรีชี้ปลดปล่อยปาเลสไตน์เป็นหน้าที่มุสลิมทุกคน พร้อมวิจารณ์รัฐบาลชูดานที่ร่วมมือกับสหรัฐฯ [Al-Zawahiri: Liberating Palestine is very Muslim's duty.] --Al-Qaeda condemns referendum, 16 June 2006--

ทั้งนี้ การใช้ภาพประกอบในเนื้อหาข่าวของอัล-จาซีเราะห์ไม่เพียงเน้นที่ภาพบุคคล แต่ยังให้ความสำคัญกับภาพเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาในแถลงการณ์ เช่น เมื่ออัล-ชาวาฮีรี กล่าวถึงเหตุการณ์ที่กองกำลังสหรัฐอเมริกาโจมตีทางอากาศในหมู่บ้าน Damadola บริเวณชายแดน ปากีสถาน เพื่อมุ่งสังหารตนและสมาชิกกลุ่มอัล กอฮิดะห์เมื่อวันที่ 13 มกราคม 2549 (Al-Zawahiri says he escaped US raid, 30 January 2006) อัล-จาซีเราะห์ก็ใช้ภาพความเสียหายของบ้านเรือน เพื่อสื่อให้เห็นถึงการกระทำของสหรัฐอเมริกา ว่าเป็นผู้รุกรานที่มุ่งทำสงครามเพื่อชัยชนะโดยไม่ คำนึงถึงชีวิตคนบริสุทธิ์ และความเป็นศัตรูที่เกิดขึ้นนี้ก็จะเป็แรงผลักดันให้มุสลิมเหล่านั้นยอมรับ อุดมการณ์ต่อสู้ของกลุ่มอัล กอฮิดะห์ เพื่อแก้แค้นให้กับพี่น้องมุสลิมที่เสียชีวิตจากปฏิบัติการของ สหรัฐอเมริกา

ภาพที่ 4.16

ภาพความเสียหายจากการโจมตีที่หมู่บ้าน Damadola

จากการวิเคราะห์กลยุทธ์การช่วงชิงพื้นที่ทางความคิดผ่านเนื้อหาข่าวของสื่อตะวันตก และอาหรับ (War of Position) ทั้งหมดข้างต้น อาจสรุปคร่าวๆ ได้ว่า การต่อสู้เพื่อครอบงำความคิด และอุดมการณ์ของประชาชนระหว่าง CNN และอัล-จาซีเราะห์แม้จะมีรูปแบบการใช้พื้นที่ทาง ภาษาและสัญลักษณ์เหมือนกัน แต่ความแตกต่างนั้นอยู่ที่การเลือกนำเสนอมุมมองและการสอดแทรกความคิดเพื่อตอกย้ำอุดมการณ์ของตน ซึ่งพบว่าสื่อจากชาติตะวันตกยังคงเป็นเครื่องมือหรือ กลไกของรัฐที่พยายามชี้นำความคิดคนในสังคมให้เห็นภาพลักษณ์กลุ่มอัล กอฮิดะห์เป็นผู้ก่อการร้าย ที่ชั่วร้ายทั้งความคิดและการกระทำ ในขณะที่สื่ออาหรับแม้จะนำเสนอข่าวอย่างเปิดกว้างทางความคิด

แต่นัยโดยแท้จริงก็สอดแทรกการครอบงำความคิดที่ปลูกเร้าการต่อสู้เพื่อปกป้องโลกอิสลามและพยายามแสดงให้เห็นว่าชาติตะวันตกยังคงมีอคติกับชาวมุสลิม